

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 20. MAJA 1982

ŠTEVILKA: 19 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vanič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Opremljen prometnega davka po pristojnem mnenju stav.: 42/1-72.

OSKRBA S SUROVINAMI, POLIZDELKI IN REPRODUCIJSKIM MATERIALOM NE KAŽE NAJBOLJE

Po informacijah, ki smo jih dobili na nabavnem sektorju glede oskrbe naših proizvodnih temeljnih organizacij združenega dela s surovinami, energijo, polizdelki in reprodukcijskim materialom lahko zaključujemo, da moramo biti pripravljeni tudi na ustavljanje proizvodnje v določenih TOZD oziroma na posameznih proizvodnih linijah. Seveda pa je od nas samih precej odvisno, kako bomo znali to ublažiti. Sicer pa poglejmo kakšno je trenutno stanje v tem pogledu.

Osnovne surovine za obratovanje obeh plavžev so vsaj v formalnem pogledu zagotovljene. Te dni je bila sklenjena pogodba za dobavo 150 tisoč ton domače železove rude iz Ljubije, zataknilo pa se je pri prevozu. Naša železarna ima sicer pri železniškem gospodarstvu v zakupu dva kompleta za prevoz rude, vendar bi za normalni dovoz rabili še tretjega, ki pa ga železniško gospodarstvo ta čas ne more zagotoviti zaradi dovoza premoga za potrebe SR Slovenije. Naj omenimo, da je v letu le osem mesecev ugodnih za prevoz železove rude in v teh mesecih bi morali mesečno dobiti vsaj po 18.000 ton, kar pa je pri navedenih prevoznih kapacitetah skoraj nemogoče, čeprav se predstavniki Železarnje še dogovarjajo z železniškim gospodarstvom za dodatne prevozne možnosti. Ob tem pa moramo tudi omeniti, da rudnik Ljubija to železarsko surovino tudi izvažja in da je zaradi

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ ORGANOV IN FORUMOV MED DELOVNE LJUDI IN OBČANE

Ta čas v različnih organih in forumih družbenopolitičnih organizacij občine ocenjujejo trimesečne rezultate gospodarjenja v občini, ki so v mnogih pogledih zaskrbljujoči, čeprav ne neresljivi. Sprejemajo se tudi bolj ali manj prodorna stališča in sklepi za izboljšanje stanja, kar mnogokrat izgleda, da nekateri še vedno poskušajo upravljati in gospodariti v imenu delavcev ter jim od zgoraj navzdol »servirati« različne sklepe in zaključke. Kajti, vsaj v Železarni, v kateri tudi stanje ni najboljše, o gospodarskih problemih in težavah, ki so prisotni, bore malo vedo, razpravljajo in odločajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, ki so pri tem najbolj prizadeti in neposredno življenjsko zainteresirani, da se jih odpravi in reši. V njihovem imenu to še vedno preveč delajo različni organi, kolegiji, strokovne grupe in podobno.

Dosti težek položaj v katerem je po treh mesecih gospodarstvo v občini, vključno z našo železarno, zahteva hitrih in učinkovitih ukrepov in akcij, ne pa ponavljanje znanih načel in nalog, ki jih je zelo nedvoumno opredelil tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije in ki jih opredeljujejo kongresi zveze komunistov. Tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije je, na primer, zelo jasno opredelil, da so neposredne naloge ekonomske stabilizacije: povečanje proizvodnje, kar prispeva k usklajevanju blagovno-denarnih odnosov in povečanju izvoza, dvig produktivnosti dela in krepitev drugih kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja, usklajevanje vseh oblik porabe z realno razpoložljivimi sredstvi, varčevanje in povečevanje dohodka na tej podlagi.

Vse to zahteva konkretnih odgovorov in konkretnih akcij v konkretnih sredinah, tam, kjer se odloča o pogojih in rezultatih dela, to je med delavci. To je v bistvu tudi že prvo vprašanje, ki zahteva konkretno analizo in oceno — koliko smo to v posameznih sredinah že uspeli, kajti dejstvo je, da tudi o teh vprašanjih mnogokje še v veliki meri, tudi v naši železarni, v imenu delavcev odločajo organi ali druge asociacije. Zato bi morala temeljna pozornost veljati temu, koliko smo v konkretnih okoljih približali oblast delavcem, koliko le-ti v temeljnih organizacijah združenega dela resnično gospodarijo s celotnim dohodkom in še posebej s sredstvi, ki so namenjena za razširitev in izboljšanje materialne osnove dela ter za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb zunaj temeljne organizacije. V tem je tudi ključ za učinkovito reševanje težav in problemov gospodarjenja ter neposrednih nalog ekonomske stabilizacije.

Poleg poudarjanja načel, se le preveč zaustavljamo pri raznih objektivnih težavah, ki ta čas pestijo naše gospodarstvo, odločno premalo pa se znanstveno in strokovno lotevamo analiz in iskanja najboljših rešitev za premagovanje sedanjih težav in doseganja ciljev gospodarske stabilizacije. Znano znanstveno opredeljeno dejstvo je, da večje proizvodnje in dvig produktivnosti ni mogoče dosegati le z večjim fizičnim naporom posameznika in proklamiranjem večje delovne in tehnološke discipline, temveč z boljšo družbeno organiziranostjo dela, z večjo prisotnostjo znanosti, z boljšo vzgojenostjo in izobraženostjo delavcev, z večjo duševno higieno in zdravjem delavcev, z organizirano skrbjo za rekreacijo in dviganjem kulturnih navad delavcev.

To z drugimi besedami pomeni, da bitka za uresničevanje gospodarske stabilizacije poteka na zelo široki fronti od uveljavljanja in krepitev dohodkovnih odnosov — to je ekonomskih odnosov med delavci oziroma temeljnimi organizacijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni porabi dohodka (Kardelj) — samoupravnega položaja delavcev v združenem delu do znanstveno, strokovnih in demokratičnih rešitev tekočih nalog in nadaljnega razvoja, ki vključuje vse zgoraj navedene komponente.

Ze Edvard Kardelj je v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja opozoril, da se bomo v praksi pri uresničevanju zakona o združenem delu srečevali z vrsto odprtih vprašanj, za katera bomo morali poiskati tako demokratične kot tudi znanstvene in strokovne rešitve in opredelitve in da ni mogoče več dajati, takorekoč na pamet rešitve za vsakodnevne odprte probleme v praksi. Žal to še vedno počenjamo.

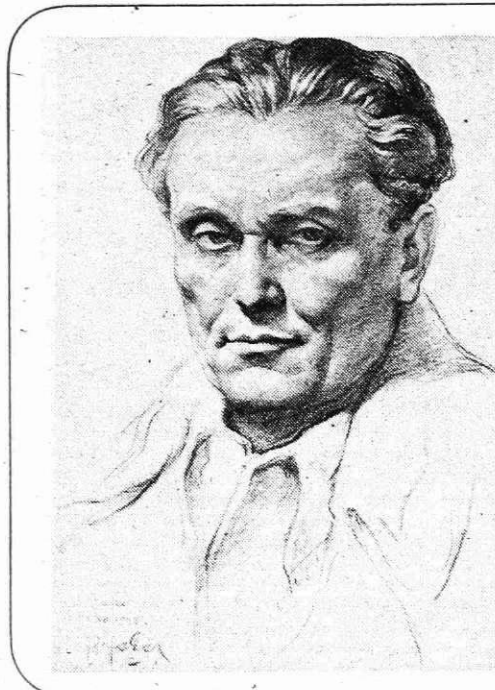
Učinkovito reševanje gospodarske stabilizacije, s čemer se, poleg drugih, tudi zaradi dosedanjih premajhne učinkovitosti prepletajo nekatere tekoče težave, je torej možno le z istočasnim uresničevanjem ustave in zakona o združenem delu. Ali, če odgovorimo na trditev navedeno v uvodu — rešitve iz sedanjih težav bomo morali iskati v znanstvenih in strokovnih rešitvah, za katere se bodo demokratično odločali delavci in občani, ne pa posamezni forumi in organi, največkrat tudi na pamet.

V APRILU PRODAJA ZAOSTAJA ZA NAČRTI

Železarna je v aprilu s prodajo 32.395 ton izdelkov ustvarila 1.056,5 milij. din osnovne realizacije, ki se je povečala še za 6,1 milij. din z realizacijo energetike, za 1,2 milij. din z realizacijo ostalih storitvenih TOZD in za 14,5 milij. din z realizacijo ostalih storitev. Skupna zunanja realizacija je po upoštevanju vseh naštetih postavk znašala 1.078,3 milij. din in je bila nižja od načrtovane za 10 % ter višja od skupne zunanje realizacije v aprilu lanskega leta za 29 %.

Izračun agregatnih indeksov prodaje nam je pokazal, da je zaostanek v realizaciji odraz nedoseganja načrtovane količine (2 % pod planirano) in prodajne cene (8 % pod planirano), medtem ko je asortiment na načrtovani višini.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Josip Broz
TITO
1892 — 1982

Božidar Jakac:
Josip Broz Tito

SINDIKAT V DELEGATSKEM SISTEMU IN PRI DELU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V prejšnji številki Železarnja smo v okviru interpretacije rezultatov raziskave samoupravljanja in družbenopolitičnega organiziranja, predstavili stališča delavcev o tem, katera dejavnost sindikata je v sedanjih razmerah za njih najpomembnejša. Ugotovili smo, da delavci (zlasti družbenopolitično manj aktivni, kot npr. nečlani zveze komunistov ali nedelegati) ne, oziroma premalo, istovetijo sindikat z njegovo samoupravno vlogo, izpostavljajo pa potrebo po prizadevanju za ohranitev življenjskega standarda.

Eden od sklepov volilne konference sindikata Železarnje se je glasil: »Nadaljevati moramo dela na področju dograjevanja samoupravne organiziranosti TOZD in delovnih skupnosti ter ustvarjati in zagotavljati takšne odnose, da bo dohodek sleherne TOZD odvisen od dela in

njenega prispevka k skupno ustvarjenemu dohodku.

Zahtevamo da izključno delavci odločajo z osebnim izjavljanjem o ustvarjenem dohodku in njegovi delitvi.

Gornje ugotovitve iz ankete kažejo, da prizadevanja sindikata za

nadaljnji razvoj samoupravljanja, kot so oblikovana v sklepih konference sindikata Železarnje, med delavci nimajo ustreznega odmeva. Očitno je torej, da bo moral sindikat svojo samoupravno vlogo še »popularizirati«, najbolje seveda s konkretno dejavnostjo in rezultati.

DELOVANJE SINDIKATA V DELEGATSKEM SISTEMU

Kritična ocena samoupravne aktivnosti sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij ne more mimo analize njihovega delovanja v delegatskem sistemu. Prevladuje ocena, da so za nezadovoljivo delovanje delegatskega sistema odgovorne družbenopolitične organizacije, to je zveza komunistov, SZDL, v združenem delu pa še posebno sindikat.

(Nadaljevanje na 8. strani)

PROBLEME ŽELEZARNE BOMO MORALI REŠEVATI SAMI

Na skupni seji predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Železarnje, ki je bila v ponedeljek, 10. maja, so obravnavali izvajanje stabilizacijskega programa glede na poslovne rezultate prvega četrtletja in smernice za nadaljnje delo ter kadrovske problematiko.

O izvajanju stabilizacijskega programa in smernicah za nadaljnje delo je govoril član poslovnega odbora Božo Bartelj. Ker smo o teh stvareh že pisali, naj omenim le nekaj pripomb, ki so jih imeli udeleženci na smernice za bodoče delo. V smernicah ni opredeljena samoupravna organiziranost TOZD in delovnih skupnosti, ki pa je pomembna za uresničevanje zastavljenih ciljev. Iz njih ni razvidno, kako in kje bi lahko kaj storili, da bi omogočili najbolj racionalno proizvod-

njo. Naložbe v hladno valjarno Jesenice niso opredeljene, o reorganizaciji dela vzdrževalcev pa tudi ni niti besede. To pa so vprašanja, ki jih je treba vnesti v program. Tako dopolnjen program in usmeritve naj obravnavajo osnovne organizacije sindikata in povejo svoje mnenje. Če povzamemo misli razpravljalcev, lahko rečemo, da so usmeritve preveč splošne, saj niso časovno opredeljene in ne dajejo konkretnih na-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU

V prvih treh mesecih 1982 so družbene obveznosti Železarnje znašale 268,7 milijonov dinarjev, kar je 44 % več kot leto poprej. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 96,8 milijonov dinarjev, obveznosti, ki jih moramo pokriti z dohodkom 100,3 milijona dinarjev, iz akumulacije oziroma iz lastnih sredstev pa smo bili dolžni financirati 71,6 milijonov dinarjev družbenih potreb. Glede na enako obdobje preteklega leta, se je najbolj povečal tisti del obveznosti, ki izhajajo iz potreb za razvoj gospodarske infrastrukture.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

Pri prispevkih iz osebnega dohodka ni velikih sprememb. Neko-liko višja je prispevna stopnja skupnosti zdravstvenega varstva in skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. Prispevki so porasli tudi na račun povečanja republiškega davka od osebnega dohodka za 0,40 %, ki je bil uveden s 1. januarjem 1982 in je namenjen razvoju kmetijstva.

Med prispevki, ki jih pokrivalo z doseženim dohodkom, so znatno po-

rasli prispevki za splošne družbene potrebe (za 64 %) (točka 1). Pri tem je dosti višji davek republik (za 88 %), čemur je vzrok višji dohodek kot v tromesečju 1981 in pa stopnja 3,25 %, ki letos v tej višini velja za temeljne organizacije in delovne skupnosti. Lani pa smo za delovne skupnosti plačevali davek po stopnji 0,2 % od osnove za izračun davka. Ostali prispevki za splošne družbene potrebe so višji predvsem zaradi povečanja osnov, to je dohodka, bruto osebnega dohodka, poslovnega

(Nadaljevanje na 7. strani)

PO 18 DNEH PRECEJ BOLJŠI REZULTATI

Kljub težavam s surovinami, polizdelki in reprodukcijskim materialom, ki nas še vedno pestijo, izgledi za naprej pa tudi niso preveč obetavni, smo do vključno 17. maja uspešno uresničevali mesečne planske obveznosti.

Do vključno 17. maja so proizvodne temeljne organizacije izdelale 60.813,2 toni skupne proizvodnje, kar je v odnosu na družbeni načrt 48,5 %, v odnosu na operativni program pa 49,8 %. V TOZD Plavž so izdelali 8.690,6 tone grodja ali 64,4 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu. V TOZD Jeklar-na so delavci v sedem-najstih dneh maja izdelali 23.075 ton surovega jekla, oziroma 53,7 % družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu in skoraj v celoti nadoknadili zaostanek iz prvih dni meseca, ko so obratovali le s štirimi SM pečmi.

Po linearni razdelitvi mesečnega plana, bi 17. maja morala znašati realizacija 54,8 %, kar kaže da so plavžarji skoraj deset odstotkov nad planskimi obvezami, jeklarji za slab odstotek zaostajajo, predelovalne TOZD ta čas zaostajajo za dobrih šest, oziroma pet odstotkov, prodaja pa za več kot deset odstotkov.

ODGOVOR NA ČLANEK »ODGOVOR V ŠTIRIINDVAJSETIH URAH« ŠE NI...

Čeprav je prispevek z gornjim naslovom v prejšnji številki Železarnja kar sramežljivo kratak, veje iz njega dober del problematike nagrajevanja v temeljni organizaciji Jeklovlek. Pa še več. Prisotnih je nekaj netočnih, celo povsem napačnih trditev, ki morda izvirajo iz neznanja, nezadostne informiranosti, pa tudi enostranskega gledanja na problematiko. V svojem prispevku bi rad razložil oziroma pojasnil nekatere nejasnosti z željo, da bi bilo tudi z razmišljanjem »druge strani« seznanjenih čim več delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarnje, predvsem pa delavci TOZD Jeklovlek.

Prvega aprila letos je v članku »Odgovor v štirindvajsetih urah« pisec v imenu delavcev TOZD Jeklovlek obravnaval razmerja v gibanju osebnega dohodka glede na življenjske stroške ter proizvodne in poslovne rezultate. Pri tem poudarja, da so bili osebni dohodki v TOZD Jeklovlek za februar nižji od planiranih, kar v isti sapi pa je podana tudi ugotovitev, da je glede na rast življenjskih stroškov pomembno realno gibanje osebnih dohodkov. Kratko se ustavimo ob teh dveh ugotovitvah.

Več kot jasno je, da v pogojih visoke inflacije in hitre rasti cen osebni dohodek ne zasleduje le proizvodnih in poslovnih rezultatov, temveč mora nujno vsaj delno kompenzirati tudi rast življenjskih stroškov. Ker vsako leto določeno stopnjo rasti cen načrtujemo že v planskih dokumentih, moramo nujno pri planiranju in razporejanju osebnega dohodka vgraditi ta trend. To nam narekuje, da vsako leto startamo z osebnim dohodkom nekoliko pod zastavljenim letnim ciljem. S tem neposredno prilagajamo višino osebnega dohodka doseženemu dohodku in čistemu dohodku, ki ga običajno v prvem četrtletju ne dosežemo niti petino planiranega letnega zneska, medtem ko osebni dohodek običajno v prvem četrtletju doseže dobro petino predvidene letne vsote. V primeru izplačevanja planirane višine osebnih dohodkov bi nastopila večja nesorazmerja v delitvi dohodka in čistega dohodka.

Rad bi vprašal delavce temeljne organizacije Jeklovlek, kako si predstavljajo realno gibanje osebnega dohodka glede na rast življenjskih stroškov, ob izplačevanju osebnih dohodkov v planirani višini že kar na začetku leta, ko se vendar cene povečujejo skozi vse leto? Če bi stali s planirano višino osebnega dohodka in hoteli zasledovati življenjske stroške, bi ob njihovi rasti v letu 1981 krepko kršili družbene usmeritve, ogrožen pa bi bil tudi pozitiven poslovni rezultat. Takšna odločitev najbrž ne bi bila pravilna. Obstaja pa tudi druga možnost, toda, ali bi bili zadovoljni, če bi bil osebni dohod-

dek za december 1981 prav takšen kot v januarju 1981 oziroma enak planirani višini? Najbrž se strinjate z mano, da doseganje planirane višine osebnega dohodka že na začetku leta in cilj zasledovanja življenjskih stroškov nista združljiva.

V tej temi pa se moram dotakniti še drugega bolečega problema, ki se neposredno navezuje na naslov članka. Naj v osvežitve citiram prvi odstavek sestavka v prejšnjem železarnju: »Odgovor na vprašanja delavcev TOZD Jeklovlek, zakaj so bili februarja izplačani osebni dohodki nižji od planiranih in da so komaj na ravni povprečno izplačanih v letu 1981, še nismo prejeli«.

Da je tekla razprava o tej temi, smo izvedeli le iz zapisa v Železarnju, ki je 15. aprila 1982 objavil poročilo z 9. seje odbora za gospodarstvo te TOZD, ki je bila 31. marca. Iz zapisa je razvidna le njihova ugotovitev o višini OD brez zahteve po obrazložitvi. Noben zahtevek po razlagi izpod planske višine OD v februarju tudi ne izhaja iz članka »Odgovor v štirindvajsetih urah«, ki je bil objavljen 1. aprila 1982. Po zapisih s sestankov SDS ni bilo ugotoviti razprave o tej temi.

V informacijah, ki so bile na voljo, ni bilo postavljenih vprašanj, ampak le ugotovitve. V kolikor so se v razpravah pojavljala vprašanja glede doseganja plana, bi jih bil vodja TOZD prek centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje dolžan posredovati ustrezni službi, od katere bi v roku 14 dni lahko upravičeno zahteval odgovor. Ta postopek je določen v členu 29. pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju, ki natančno predpisuje pot, postopek in dovoljen čas od postavljenega vprašanja do odgovora. S tem pravilnikom se torej nismo dogovorili le za zadnji rok, ko mora biti podan odgovor, ampak smo določili tudi poti oziroma načine, kako do odgovorov priti.

Dodatno bi rad pojasnil še eno nedoslednost, ki se je pojavila predvsem v članku z dne 1. aprila, v katerem pisec trdi, da je potrebno dati odgovor v 24 urah, kadar se vpraša-

nje nanaša na delitev osebnega dohodka. Moj odgovor je pritrdilen, če gre za osebni dohodek posameznika, ko je potrebno razčistiti nejasnosti v obračunskem listu osebnega dohodka. Če pa gre za načelna vprašanja širšega pomena, za katere mora vodja TOZD preskrbeti odgovore preko CPSI, pa je rok enega dne odločno prekršek. Za primere komuniciranja preko CPSI je preciziran rok 14 dni za vsako vsebino informacije.

Pisec prispevka v zadnji številki Železarnja ugotavlja, da osebni dohodek stagnira ne le v februarju, ampak tudi v marcu in da je višina komaj enaka višina poprečja za predhodno leto. Pri tem vali krivdvo za stagnacijo na izplačilo poravnave, jubilejnih nagrad in regres. Zanimana je vsakršna spodbudnost nagrajevanja. O tem le nekaj besed v telegrafskem stilu:

— Osebni dohodek v TOZD Jeklovlek je bil v februarju in marcu za 10 % višji od poprečja za leto 1981 (ne 1,8 % kot navaja članek 1. aprila).

— V prvih mesecih leta ni realne podlage za povečevanje osebnega dohodka izven povečanja, ki izhaja neposredno iz proizvodnih rezultatov.

— Poprečna mesečna proizvodnja v TOZD Jeklovlek je v prvih mesecih letošnjega leta za 0,6 % večja kot je bila v letu 1981. Je 10 % večji osebni dohodek res tako neznačajna stimulacija za 0,6 % večjo proizvodnjo?

— Glede spodbudnejšega nagrajevanja, tako spodbujanja izvoza kot izboljševanja strukture izdelkov, smo v pisni obliki pred več kot mesecem in pol ponudili vodstvu TOZD izčrpana izhodišča. Dogovorili smo se na sestanku za preciziranje meril, vendar s strani vodstva TOZD udeležbe ni bilo, kar si razlagam kot nezadosten interes za dejansko izboljšanje spodbudnosti nagrajevanja.

— Med vrsticami je kritizirana uravnilovska politika višine OD, češ da se v višini OD ne pozna niti delovni rezultat niti dolžina meseca. Ta politika je žal res prisotna, vendar jo pospešujejo predvsem delavci sami. Samo droben primer: Vsako leto je plačanih v februarju okrog 60.000 ur sobotnega dopusta. Na ta način delavci krajši mesec kompenzirajo s poprečno več kot enim dnevom plačanega dopusta na prost dan, tako da višina osebnega dohodka praktično le minimalno zaniha glede na januar. Delavci TOZD Jeklovlek pri pisanju sobotnega dopusta niso izjeme.

Na koncu bi piscu članka še sam rad postavil vprašanje: Kdo je za TOZD Jeklovlek korigiral (znižal) plan osebnih dohodkov, potem ko je bil finančni plan za leto 1982 že sprejet? Žal o tem nimam nobene informacije, pa se počutim v precejšnji meri odgovoren za ta vprašanja.

Oddelek za nagrajevanje
Rafko Penić

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Danes objavljamo pogovor s predsednikom odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Jeklovlek MARJANOM STOJANOM, ki to funkcijo opravlja že drugo mandatno dobo. Kot član dveh odborov samoupravne delavske kontrole, v temeljni organizaciji in na ravni Železarnje, vidi enega od problemov v premajhnem sodelovanju med odboroma.

Odbor samoupravne delavske kontrole na ravni Železarnje daje v obravnavo odborom v temeljnih organizacijah zadeve, ki se tičejo celotne Železarnje ali pa posamezne temeljne organizacije, seznanja jih tudi s svojimi sklepi, toda vse to poteka enostransko. Odbor na ravni Železarnje ne obravnava sklepov, ki jih sprejmejo v temeljnih organizacijah. Sodelovanje bi moralo potekati na bolj enakopravni osnovi. Rešitev je najbrž v skupnem dogovarjanju in sprejemanju sklepov, ko gre za zadeve, ki se tičejo temeljnih organizacij, s tem da bi odbor samoupravne delavske kontrole železarnje dajal pobude za obravnavo posameznih vprašanj in v takih primerih tudi usklajeval delo odborov v temeljnih organizacijah.

Njihov odbor je do sedaj imel tri seje, četrto pa Marjan sklicuje danes. Pobude za delo odbora dajeja v večini primerov on kot predsednik in vodja temeljne organizacije, ostali člani odbora sicer sodelujejo v razpravah, ne dajejo pa konkretnih predlogov, katere primere naj bi obravnavali. Ravno tako ne prihajajo pobude za delo odbora s strani sindikalne organizacije, čeprav ta, po Marjanovih besedah, redno spremlja njihovo delo. Delavci tudi ne sodelujejo pri delu odbora. »Sklepi odbora se v temeljni organizaciji izvršujejo, toda odgovorov na vprašanja naslovljena na strokovne službe in nekatere organe na ravni Železarnje ne dobimo vedno,« je povedal. »Odgovor na vprašanje odbora, ki smo ga naslovili na poslovodni odbor v zvezi z manjšim osebnim dohodkom v mesecu avgustu lani, kljub višji proizvodnji, nismo dobili. Odgovoril nam je sicer predsednik poslovnega odbora, toda ne naravnost na postavljeno vprašanje.

Delo odborov samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah še ni popolnoma zaživelo,«

meni Marjan. »Se vedno ni pravega sodelovanja med delavci v obratu in odborom. Primerov, ki bi jih moral obravnavati odbor samoupravne delavske kontrole, je dosti. Taki primeri obstajajo v vsaki temeljni organizaciji in delavci ob njih izražajo nezadovoljstvo, toda kaj konkretnega ne rečejo. Če koga ravno po žepu ne udari, se tudi ne pritoži. Samoupravne delovne skupine so tudi premalo aktivne.

Včasih je brez sodelovanja delavcev težko oceniti, ali gre pri kakšnem primeru za prekršek ali ne. Recimo pri vzdrževanju, ko kakšen zastoj na stroju traja predolgo, je to lahko zaradi malomarnosti vzdrževalca ali pa zato, ker se ne znajde pri popravilu.

Delo vzdrževalcev so na sejah odbora že obravnavali. Vzdrževalci se na poziv iz obrata niso odzivali. Odbor je s svojimi sklepi seznanil tudi odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje. Po ukrepanju tega odbora se je stanje izboljšalo. »Se vedno imamo težave pri vzdrževanju, posebno na drugi in tretji izmeni, kjer se vzdrževalci pogosto menjavajo in mine precej časa predno spoznajo stroje in naprave v obratu. Tudi oni se ubadajo s pomanjkanjem delavcev, tako da se kvaliteta vzdrževanja najbrž ne bo spremenila. Manjka predvsem električarjev, ki bi prišli popoldne ali ponoči odpravljati zastoje, ko je to potrebno. Sedaj pokličemo električarje z Bele, če pride do zastaja, toda ne znajdejo se, ker premalo poznajo obrat in dostikrat traja precej časa, predno odkrijejo napako. Tudi kontrola nad delom vzdrževalcev je še vedno pomanjkljiva, posebno ob sobotah in nedeljah, ko večina naprav ne obratuje in imajo vzdrževalci čas za popravila. Delovodja vzdrževalcev bi moral vsakokrat preveriti, ali so opravljena vsa popravila, ki so vpisana v knjigo vzdrževanja.«

Marjan je delovodja hladne predelave — vlačilnice v TOZD Jeklovlek. V Železarni je začel delati 1965. leta kot delavec na transportu, leto kasneje pa je prišel v TOZD Jeklovlek. Končal je večerno valjarsko šolo in potem še delovodsko šolo. Na sedanje delovno mesto je prišel pred dvema letoma. Pravi, da se pri delu tukaj srečujejo s podobnimi težavami kot v drugih temeljnih organizacijah. Kvaliteta vložka ni najboljša.

Pri končni obdelavi izdelka se kažejo tudi napake v kvaliteti, ki se vlečejo skozi vso proizvodno verigo od jeklarne naprej. Dostikrat se zgodi, da morajo material, ki po kvaliteti ne ustreza obrusiti v manjši dimenzije, tako da je izplen čim večji.

Vlivanje jekla (Foto S. Kokalj)

OSKRBA S SUROVINAMI, POLIZDELKI IN REPROMATERIALOM NE KAŽE NAJBOLJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

tega in prevoznih možnosti vprašljiva realizacija celotne količine.

PROBLEME ŽELEZARNE BOMO MORALI REŠEVATI SAMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodil, kako naj se obnašamo v teh kritičnih trenutkih.

O problemih zaposlovanja in kadrovskih spremembah je govoril vodja kadrovskega sektorja Janez Tušar. Glede zaposlovanja je poudaril, da nam še nekaj let primanjkuje določeno število delavcev. Kljub temu bomo morali spremeniti način sprejemanja novih delavcev, saj smo do sedaj sprejemali v glavnem nekvalificirane. Bolj bomo morali ukinjati zastarelo proizvodnjo in zmanjševati odsotnost ter jo planirati. Pri tem gre predvsem za planiranje rednih dopustov. V bodoče bomo morali previdno omejevati sprejemanje novih nekvalificiranih delavcev v Železarno. Pretirano zaposlovanje nekvalificiranih delavcev ima namreč daljnosežne posledice kot so pogostejša fluktuacija, težave pri delu v tistih TOZD, kjer je fluktuacija najbolj velika, poleg tega pa je težko omogočiti dobro organizacijo dela in vodenje.

Ko je govoril o kadrovskih problemih, je obrazložil kriterije in na-

čela kadrovske politike, ki mora biti načrtna in usklajena s cilji delovne organizacije, dolgoročna in stabilna, prilagodljiva družbenim spremembam, dosledna, jasna in javna. Zato je treba predlog kandidatov za poslovodni odbor in delavce s posebnimi pooblastili dati v javno razpravo na sindikalne skupine. Pri izbiri pa je treba upoštevati celovitost kriterijev, saj bomo le tako lahko izbrali najboljše delavce. Kot celovitost kriterijev mislimo na strokovno usposobljenost kandidata in na njegov odnos do samoupravljanja in družbenopolitično aktivnost. Kandidati morajo imeti tudi ustvarjalen odnos do dela in dovolj energije za svoje delo. Z vsakim možnim kandidatom se je treba pogovoriti, ker niso vsi pripravljeni sprejeti novih odgovornosti. Svoje probleme bomo morali reševati sami, zato moramo res izbrati dobro vodstvo, ki bo lahko izpolnilo zastavljene cilje in omogočilo Železarni normalno delo.

Ob koncu seje so se dogovorili, da je v sedanji situaciji treba angažirati vse poslovodne delavce in strokovne službe, da dobro pripravijo strokovne predloge za izboljšanje položaja, poslovodni odbor pa mora pripraviti program ukrepov, ki bodo potrebni,

če bo prišlo do dodatnega pomanjkanja surovin in polizdelkov ter repromateriala. Zaostriti je treba vprašanje dobav in tehnološke discipline in ukrepati proti tistim, ki želijo živeti na račun drugih. Še bolj moramo spodbuditi interes za konkretne varčevalne ukrepe, družbenopolitične organizacije v TOZD in delovnih skupnostih pa naj spremljajo izvajanje sprejetih akcijskih programov ter dosledno izpolnjevanje normativ porab. Pri izvozu moramo v Železarni dati prednost dejanskim izvoznikom in s tem zagotoviti dober del deviznih sredstev. Vzporedno s tem pa mora team strokovno usposobljenih delavcev zagotoviti reševanje ostalih problemov na podlagi dohodkovnega povezovanja z uporabniki naših proizvodov. Treba je narediti analizo razporenosti kadra, njihovih zadošitev in na osnovi tega posameznika razporediti na ustrezna dela in naloge. Za ureditve te naloge je odgovorna kadrovska služba in vodstva TOZD in delovnih skupnosti. Pri evidentiranju kandidatov za poslovodni odbor in druge funkcije pa je treba upoštevati tudi mlade strokovnjake, ki jih v Železarni ni malo.

Lilijana Kos

SMO V TEŽKEM, Vendar ne v brezizhodnem položaju

To je bil glavni poudarek na prvi seji predsedstva občinskega sveta ZSS Jesenice, ki je bila 12. maja v restavraciji Kazina. Na seji so obravnavali poročilo o rezultatih gospodarjenja v občini Jesenice v prvih treh mesecih, informacijo o oskrbljenosti železarn in surovinami in polizdelki ter stališča za spremembo in dopolnjevanje planskih aktov v občini Jesenice za obdobje 1981-1985. Člani predsedstva so že pred sejo za vse obravnavane teme dobili obširno in kvalitetno pisno gradivo.

Poročilo o rezultatih gospodarjenja obravnava fizični obseg proizvodnje, oskrbljenost industrije s surovinami, repromaterialom in energijo, zunanjetrgovinsko menjavo ter zaposlenost in osebni dohodek.

Fizični obseg proizvodnje je letos večji kot v lanskem letu, saj je bil v marcu za 9,3 odstotka večji kot v enakem obdobju lani. V črni metalurgiji se je obseg proizvodnje v primerjavi z marcem 1981 povečal za 6,9 odstotka. To je zelo dober rezultat, če upoštevamo, da je bila preskrbljenost s surovinami zelo slaba. V marcu so vse TOZD železarn, razen TOZD Plavža in Livarne, imele velike težave s preskrbo, saj je bila le-ta kritična tako glede domačih, kot uvoženih surovin, kakor tudi glede energetskih virov. Težave z oskrbo so glavni vzrok, da je jeseniško gospodarstvo v celoti izkazuje 770.000 din izgube, negospodarstvo pa v celoti 1.200.000 din izgube. V gospodarstvu so najbolj kritični: Izolirka, elektrogospodarstvo in železniško gospodarstvo. V negospodarstvu pa imajo največ primanjkljaja v šolstvu. Rešitev problema je v tem, da bodo SIS morale skriti svoje programe, saj so sredstva, ki jih daje gospodarstvo v ta namen že izčrpana, in so že dosegla z resolucijo začrtano mejo.

Glede zunanjetrgovinske menjave je razveseljivo dejstvo, da se je izvoz povečal za 63,5 odstotkov, uvoz pa le za četrtno. Tako je pokrivanje uvoza z izvozom celo boljše kot smo pričakovali. Železarna je presegla dinamiko izvoza, posledica tega pa je bila premajhna oskrbljenost domačega trga.

Podatki o zaposlenosti in osebnem dohodku so navedeni v primerjavi z obdobjem januar-februar 1981. Tako se je število zaposlenih v januarju in februarju letos povečalo v gospodarstvu za odstotek (127 delavcev), v negospodarstvu pa za 0,6 odstotka (11 delavcev).

Poprečni osebni dohodek na zaposlenega je sicer statistično večji, ker pa so večji tudi življenjski stroški, osebni dohodki dejansko padajo.

Na seji predsedstva je predstavnik skupščine občine Jesenice Vanjo Pleš poudaril, da obravnavano gradivo nima dokončne oblike in da bodo popolnejši podatki znani do konca meseca. Šele takrat bomo lahko natančno določili položaj železarn in občine v sedanjih gospodarskih razmerah.

V informaciji o preskrbljenosti železarn so opisane posamezne akcije in ukrepi, s katerimi bi železarni zagotovili normalno delo. Tako je treba zagotoviti fizični obseg uvoza surovin in rezervnih delov, pospeševati združevanje deviznih sredstev s kupci izdelkov železarn in povečati izvoz na klirinško področje. Znotraj železarn pa bo treba organizirati dodatno zbiranje jeklenega odpadka, povečati predelavo žilindričnih odpadkov in s tem tudi količino pridobljenega odpadnega železa in talilniških odpadkov iz nasipa. Dovož ostruškov na plavž št. 2 je že rešen in s tem se bo povečala količina lastnega groblja za 30 do 40 ton dnevno. Poleg navedenega pa sta v pripravi tudi samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev s Siliko - Gostivar in z Jugohromom - Jegunovci. S podpisom teh sporazumov si bo železarna zagotovila boljše oskrbo z ognje-vzdržnim materialom in potrebnimi ferolegurami.

Branko Iskra, predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice, je na seji poudaril, da je poleg navedenih ukrepov nujno, da proučimo samoupravno organiziranost v železarni ter njeno strogo začrtano izvozno politiko. Pri tem je omenil, da je treba ugotoviti, ali je organizacija strokovnih služb in upravnih organov res takšna, da omogoča najbolj racionalno delo. Glede izvoza pa je izrazil mnenje, da ne bi smeli izvažati za vsako ceno, ampak bi se morali bolj povezati z domačimi partnerji in tako preko njih izvažati komne izdelke.

V razpravi na obravnavana gradiva so izpostavili nekaj novih problemov glede izvoza in položaja železarn ter izrazili svoja stališča. Tako so poudarili, da je še vedno zelo prisotna miselnost, da se vsi problemi glede produktivnosti lahko preprosto rešijo s povečanjem cen. Glede izvoza pa so menili, da je treba skrbno načrtovati tak izvoz, ki je stalen in pospešuje razvoj delovne organizacije, ne pa podpirati tiste, ki v izvozu vidijo samo rešitev iz trenutno slabega položaja.

Problem produktivnosti je tesno povezan z nagrajevanjem po delu, zato bi morali tej zahtevni nalogi nameniti več pozornosti. Poleg tega pa bi morali vsakemu delavcu pojasniti, kako lahko sam s svojim delom prispeva k večji produktivnosti.

V nadaljevanju se je Vanjo Pleš povzel glavna področja sprememb planskih aktov v občini Jesenice. Spremembe planov so nujno potrebne predvsem na področju investicij, izvoznih usmeritev in razporejanju dohodka. Preverjanje planskih dokumentov pa mora biti usmerjeno v povečanje izvoza na konvertibilno področje ter investicij, ki so izvozno usmerjene.

Samoupravne interesne skupnosti pa morajo uskladiti svoje programe z materialnimi možnostmi jeseniškega gospodarstva. Poleg tega je potrebno poiskati vse možnosti, kako povečati produktivnost. Rešitev je predvsem v večji izkoriščenosti strojev, manjši bolezenski in drugi odsotnosti in v večji delovni disciplini.

V razpravi so izpostavili problem turizma. Izvoz v tej dejavnosti niso dosegli zaradi premajhne infrastrukture. Zato je nujno povečati oziroma uresničiti izgradnjo infrastrukture v Kranjski gori. Zaradi neurejenih tu-

rističnih objektov je turizem v Gornjesavski dolini upadel, s tem pa se je zmanjšal dotok deviz. Izgradnja žičnic je v zastoju, zato naj bi ta problem čim prej rešili, saj odlašanje z gradnjo dodatno povečuje stroške.

Tudi osebni dohodki v negospodarstvu ne bi smeli preveč zaostajati za dohodki v gospodarstvu, saj so posamezne dejavnosti v kritičnem položaju. To velja tudi za turizem in trgovino, kjer so osebni dohodki zelo nizki in ljudje odhajajo iz teh dejavnosti.

Ob koncu se je so še predvsem naglasili, da je treba še bolj podpirati samoupravno dogovarjanje in združevanje dela in sredstev ter pospeševati izvoz, vendar ne za vsako ceno. Zato je treba narediti natančno analizo, na podlagi katere bodo lahko delovne organizacije načrtovale svoj izvoz. Občinski svet ZSS pa naj prouči plan razvoja in oceni njegovo realnost.

To so tudi usmeritve aktivnosti novega predsedstva, ki ga sestavljajo delegati: Anton Arh iz Kovinarja, Polona Avsenak iz OŠ Tone Čufar, Berti Brun iz železarn, Avgust Brus iz KOP Mojstrana, Ciril Cenček iz skupščine občine Jesenice, Miro Harej z občinske zdravstvene skupnosti, Branko Iskra iz železarn, Vitomira Komljanec-Sodja iz Golice, Zoran Kramar iz železarn, Teodor Okrožnik iz skupščine občine, Zlatka Polak iz ŽIC, Vlado Popovič iz Intervene, Anton Robnik z Gorenjke, Štefan Šterbič iz železarn in France Thaler - upokojenec.

Lilijana Kos

ZADRUGA »ŽELEZAR«, ENOTA RODINE 2

Sestanek zadruge železar, enote za gradnjo na lokaciji Rodine 2, je 16. aprila v imenu izvršnega odbora zadruge sklical Ernest Pušnik. Sestanek so vodili zadrugniki, ki so bili na zadnji skupščini imenovani za vodenje gradnje na lokaciji za Rodine 2. Sestanek enote je prisostvovalo 21 članov zadruge od 34 vpisanih. (V tem trenutku, ko objavljamo ta članek, je interesentov za gradnjo na lokaciji Rodine 2 43.)

Vodstvo enote je poročalo o delu enote, ki deluje po sklepu izvršnega odbora zadruge že od 4. septembra 1981. Do sedaj je enota opravila razgovore s SIS za komunalno gradnjo, Biorjem za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice in razgovor s KŽK Kranj TOZD Radovljica.

Namen teh razgovorov je bil usklajevanje gradnje Rodine 2 s srednjeročnimi plani razvoja, pridobivanje zemljišča, usklajevanje zazi-dalnega načrta, lokacijske dokumentacije, komunalne ureditve in gradbenih načrtov. Enota je ugotovila, da so poleg formalnih zadev sprejeti tudi zazi-dalni načrti in idejni projekti. Sprejet je bil tudi splošni interes o tovrstni gradnji na lokaciji Rodine 2. Enota je ugotovila, da je bil izdelan in sprejet v skupščini zadruge »Železar« tudi pravilnik o dodeljevanju zemljišč na osnovi prednostne pravice privatne lastnine na lokaciji Rodine 2 in prednostnih pravic po prioriteti datuma vloženega deleža v zadrugi.

Izdelan je tudi grobi terminski plan v marcu in groba ocena finančne konstrukcije za posameznega graditelja.

Prioritetna naloga enote je bila zbiranje interesentov za gradnjo na lokaciji Rodine 2. Pogoji za zadrugno gradnjo na lokaciji Rodine 2 je bil pridobitev vsaj polovice predvidenih kandidatov - ta pogoj pa je v tem trenutku že izpolnjen in celo presežen. Pojavlja pa se pomembno vprašanje usklajevanje interesov gradnje, kajti večina prijavljenih se odloča za individualno gradnjo, zato bo zadruga »Železar« morala omejiti tovrstne prijave in upoštevati le želje interesentov za gradnjo dvojčkov.

Enota si je zastavila grobi terminski plan, ki opredeljuje pridobivanje zemljišča (novembra 1981), izmere in delitev v maju in juniju 1982 in izdajo lokacijske odločbe v mesecu juliju 1982.

Predvidevamo, da bomo izdelali pravilnik o delu in vrednotenju dela v novembru letošnjega leta, gradbeno dovoljenje pa pridobili v oktobru.

Zadrugniki, zbrani v tej enoti, bi pričeli s komunalnim urejanjem v zimskih mesecih leta 1983. Izko-pe za kleti in izdelavo prvih plošč predvidevamo do maja 1983.

Zadrugniki smo se dogovorili, da bo naslednji sestanek enote v drugi polovici maja 1982, na katerem se bomo dogovorili o opredeljenih nalogah po terminskem planu, bolj natančno razčistili finančno konstrukcijo in odgovorili na posamezna vprašanja, kot je, na primer, ali je možno graditi montažne objekte, kakšni objekti so predvideni, itd.

Delo enote je steklo, problemov je dovolj. Še vedno je neznanika vodo-vod Završnica, komunalna ureditev, itd. Menimo, da bomo z združenimi

močmi in usklajevanjem interesov lahko pripomogli k hitrejši stanovanjski gradnji v občini Jesenice. Enota zadruge »ŽELEZAR«

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba VOEST-Alpine je pred kratkim sprejela naročilo za gradnjo naprave za kontinuirno vlivanje slabov in blumov v belgijski železarni Charleroi, ki pripada železarski družbi Cockerill Sambre. Prva bo imela dve in druga šest žil in bo opremljena z napravo za avtomatizirano spreminjanje širine in računalniško dinamičnim sekundarnim hlajenjem. Investicijska vrednost projekta je 1,6 milijarde šilingov in pri tem je mišljena gradnja na ključ.

TEČAJ ZA STROJEVODJE PARNE VLEKE IN DIESEL LOKOMOTIV

Zaradi potrebe po novih strojevodjih za TOZD Transport je oddelek za izobraževanje ob delu v ŽIC organiziral štirimesečni tečaj. Tečaja so se udeležili predvsem delavci TOZD Transport.

Vsi prijavljeni kandidati so usposabljanje vzeli zelo resno, kar kaže visok obisk na tečaju - 95%. Zelo dober je tudi uspeh, ki so ga kandidati dosegli pri teoretičnem in praktičnem poučevanju.

Pohvala za dosežen uspeh, vestno in prizadevno delo velja udeležencem, kot tudi vsem predavateljem.

Tečaj je bil organiziran v sodelovanju s strokovnjaki železniške postaje Jesenice.

Omeniti moramo tudi prizadevanje vodstva TOZD Transport, ki je skupaj s kadrovskim sektorjem železarn pravčasno poskrbelo, da so se usposobili novi strojevodje, ki bodo v naslednjih letih zamenjali starejše delavce, ki odhajajo v pokoj.

S to akcijo si je TOZD Transport zagotovila strokovni kader strojevodje za prihodnje srednjeročno obdobje.

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 24. DO 30. MAJA

24. maja, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, tel. 77-136;
25. maja, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglavška 17, tel. 89-022;
26. maja, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, telefon 81-214;
27. maja, JANEZ POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica št. 12;
28. maja, JANKO PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. 81-904;
29. maja, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, tel. 88-771 (pri Butinar);
30. maja, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2.A, tel. 82-726.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 24. 5.	IVAN SLAMNIK	MARJAN TRONTELJ
TOREK - 25. 5.	MIHA ŠLIBAR	MIRKO ZUPAN
SREDA - 26. 5.	IGOR LOGAR	AHMED TELALOVIC
ČETRTEK - 27. 5.	FRANC NEČIMER	FRANC ARNEŽ
PETEK - 28. 5.	ANTON BURJA, ml.	JANEZ FALETIČ
SOBOTA - 29. 5.	ANTON SITAR	MITJA KERŠNIK
NEDELJA - 30. 5.	JOŽE PEZDIRNIK	PRIMOŽ ŽVAB

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 24. do 29. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 29. maja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar in III. zobna ambulanta - dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Za borce v četrtek, 27. maja dopoldne.

V soboto, 29. maja samo dopoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

VABILO NA OGLED RAZSTAVE »TEHNIKA ZA OKOLJE«

V četrtek, 27. maja, organizira DRMIT ogled razstave »tehnika za okolje« na gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

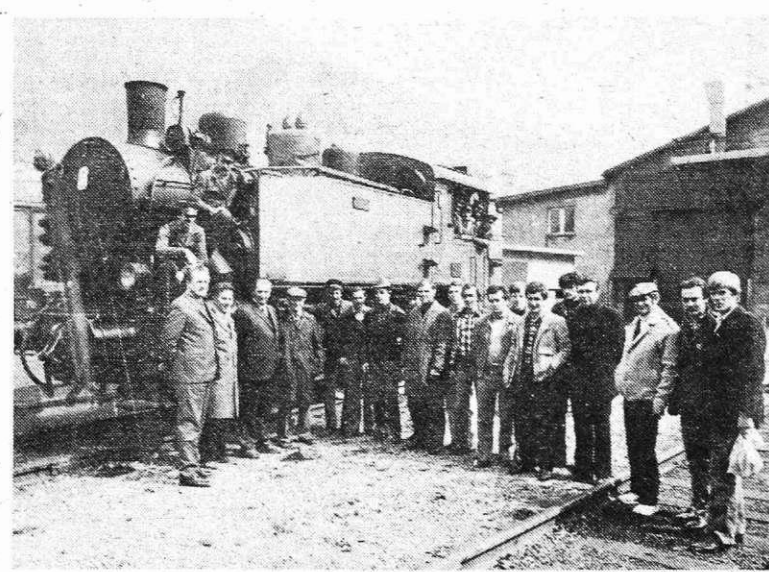
Ogled razstave bo izveden, če bo vsaj 20 prijavljenih. Pravico prijave imajo vsi člani ŽIT in DIATI.

Stroške prevoza in vstopnino za ogled krije DRMIT.

Odhod iz parkirnega prostora pred železarno ob 14.15.

Prijavite se na številko telefona 2036 - tov. Strmole (HVJ).

ODBOR

Tečaj za strojevodje (Foto T. Rant)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 11. maja, je bila v TOZD Jeklovlek 10. redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil predsednik Stane Horvat. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so izvršeni, razen sklepa o spodbudnem nagrajevanju, da bi zagotovili večjo učinkovitost dela in boljše gospodarjenje.

Odbor je obravnaval poslovno poročilo za prvo tromesečje in ugotovil, da je bila kljub nekaterim težavam dosežena planirana proizvodnja in povečana produktivnost. Pomemben rezultat je bil dosežen pri znižanju stroškov in boljšem izplenu. V prvem četrtletju se je nekoliko znižala bolezenska odsotnost, v porastu pa so poškodbe pri delu.

Odbor je ugotovil, da se je število reklamacij v prvem četrtletju znižalo, na prvem mestu pa so pogoste zamenjave.

Med neizpolnjenimi planskimi cilji so izvozne obveznosti, ki so zakasile zaradi prepozno sprejetih naročil in so z izvozom začeli šele v marcu.

Na seji so ugotovili, da na področju oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke še ni doseženo spodbudno nagrajevanje. V prvem četrtletju ugotavljajo so bili osebni dohodki komaj na ravni poprečno izplačanih v letu 1981 in nižji od planiranih za leto 1982, čeprav so planske obveznosti izvrševale.

Sklenili so, da je glede na zaostajanje osebnih dohodkov potrebno postaviti delegatsko vprašanje na seji delavskega sveta Železarne.

Odbor je soglašal, da je v prihodnje potrebno nameniti večjo pozornost kakovosti dela in krepitev dohodkovnih odnosov, varčevanju in

smotrni porabi reprovromateriala in energije, zlati pa izkoriščanju kapacitet in delovnega časa, da bi se dvignila produktivnost in dohodek.

Na seji so obravnavali tudi poslovni rezultat železarne v prvem tromesečju in ugotovili, da je pet temeljnih organizacij poslovalo z izgubo, ki je večja kot v enakem obdobju lani.

Odbor je poslovno poročilo TOZD Jeklovlek sprejel z nekaterimi pripombami in dopolnitvami, zlasti

glede gibanja OD, bolezenske odsotnosti in poškodb pri delu.

Pri obravnavi ur za manjkajoče in nadur za meseca marec in april so ugotovili, da se gibljejo v planiranih mejah.

Odbor je obravnaval in sprejel plan proizvodnje za mesec maj, ki znaša skupno 1.810 ton, od tega je 1.510 ton vlečenega jekla, 130 ton brušenega, 170 ton valjanega in 10 ton za dom. Odbor je ugotovil, da plan valjanega jekla ne bo dosežen, ker ni zagotovljena ustrezna količina vložka.

Ob sklepu seje so odobrili: Prošnjo sodelavca za nabiranje odpadnega lesa.

prošnjo TVD Partizana Blejska Dobrava za 200 kg materiala za srečolov in prošnjo gasilske desetine Javorniški rovt za nabavo 800 kg železnih palic za gradnjo gasilskega orodja.

E. T.

11. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek je imel 6. maja 11. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Tone Noč. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da je še vedno nerešeno vprašanje ustrezne zaposlitve sodelavke. Zaradi neudeležbe enega člana na seji odbora so predlagali izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata, da njegovo neupravičeno odsotnost obravnava.

Odbor je obravnaval kadrovske probleme v prvem četrtletju in ugotovil, da je skupna odsotnost z dela sicer za 0,31 % nižja, vendar je še vedno nad poprečjem Železarne. Največja je bila odsotnost zaradi nezdob pri delu, rednih letnih dopustov in porodniške odsotnosti. Spodbuden pa je podatek, da se je bolezenska odsotnost v primerjavi z istim obdobjem lani znižala za 2,66 % in neupravičeni izostanki z dela za 0,47 %.

Odbor je ugotovil, da je bolezenska odsotnost kljub zmanjšanju še vedno nad poprečjem Železarne. Odbor je menil, da je odsotnost z ustreznimi ukrepi s pomočjo zdravstvene službe mogoče še zmanjšati.

Potrdili so razporeditev dveh novosprejetih delavk na delovne naloge in opravila čistilke in druge ravnanje brušenih palic.

Obravnavali so sporočilo o upokojitvi Jerce Skumavc, Jože Benedičič in Antona Dežmana. Sporazumno je delovno razmerje prekinil Ivan Kovačič, disciplinsko pa je bila odpuščena Marjeta Celik.

Odbor je bil obveščen o uspešno zaključenem tečaju za hladno predelavo in tečaj iz brušenja ter o opravljenih izpitih za inštruktorje, ki so jih uspešno opravili: Anton Klemenc, Janez Židan, Lado Krajnik, Marjan Stojan in Bogomir Rozman.

Odbor je obravnaval prošnjo za odobritev desetdnevnega študijskega dopusta sodelavcu in jo ugodno rešil s tem, da mu TOZD ne more zagotoviti ustreznega delovnega mesta v tem letu in da je vezan na TOZD eno leto. Sodelavcu so odobrili tudi dva dni izredno plačanega dopusta za sodelovanje na tekmovanju v šahu.

Sprejeli so sklep, da v poletnem času na počitniško delo sprejmejo osem učencev, najmanj za mesec dni, za delo na dve izmeni.

Pregledali so tudi bolezensko odsotnost v mesecu marcu in ugotovili, da je najvišja in nad poprečjem Železarne.

E. T.

TOZD Žičarna

12. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 20. aprila, je bila redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Žičarna. Najprej so ugotovili, da so bili vsi sklepi realizirani, razen zahteve po novih delavcih. Tako je v TOZD Žičarni še vedno odprta potreba po 14 novih delavcih. Zaradi pomanjkanja delavcev pa se izobesi interna objava za delovne naloge patentirar v oddelku patentirnice na oglašnih deskah.

Z Janezom Gasarjem je bilo sklenjeno delovno razmerje za dvakrat po tri mesece v oddelku votličarna. Po poteku te dobe bo posebna komisija podala mnenje o uspešnosti njegovega dela. Polovica stroškov njegovega usposabljanja in dela krije Skupnost za zaposlovanje Kranj. Na novo so bili sprejeti delavci Milan Kunsterle za delovne naloge patentirar, Jusuf Kentrič – patentirar, Ismet Kruzič – žičar Herborn 11 in Zilhad Medič – žičar Herborn 9.

Delavskemu svetu TOZD odbor predlaga, da zaprosi za soglasje za nočno delo žena do konca leta.

Prošnjo Albina Lipuščka so odločili, dokler ne bodo dobili odločbe drugostopenjske invalidske komisije, Pavlu Hrovatu pa niso ugodili ponoven sprejem. Borisu Vrtačniku so ugodili prestop v TOZD Družbena prehrana, ki se izvede 7. maja, Mariji Čarni pa prestop v TOZD Remontne delavnice (gradbeni oddelki).

Seznani so se s sporočilom, da se 30. junija redno upokojita Silva Sakida in Cilka Sorl. Dušku Stevanoviču so zaradi varstva otroka ugodili, da lahko menja dneve, vendar samo na strojih Gruna 7/8. Matjažu Lazarju so ugodili zaradi nadaljnjega šolanja delo v dopoldanski dnini, in sicer samo na delovnem mestu adjuster žice. Ker pa v TOZD trenutno

ni potrebe po tem kadru, se lahko šola na lastne stroške.

Aleksu Saviču prošnji za zamenjavo dneve niso ugodili in bodo o tem ponovno razpravljali, ko bo dosegel poprečne rezultate.

Na predlog zdravstvene službe in izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD so brezplačno letovanje odobrili: Mariji Čarni, Anici Vergelj, obe žičarna II, Vinku Tekavčiču, Alojzu Pintarju in Francu Bercetu – vsi iz votličarne.

Husef Bešliagič so za mesec dni podaljšali poskusno dobo za delovne naloge delovodje v oddelku adjustaža. Če se v tem času ne bo usposobil za te delovne naloge, ga bodo zavrnili.

Potrdili so plan dopustov v TOZD, vendar z nekaterimi spremembami v posameznih oddelkih.

Tečaj za inštruktorja proizvodne prakse so uspešno opravili: Sašo Piber, Janez Ambrožič, Jože Šturm, Jakob Veber, Milan Kristan in Ludvik Komljanec.

Skupna poprečna odsotnost v TOZD Žičarna je bila v marcu 19,91 %, v celotni Železarni pa le 16,48 %. Najbolj je v prvem četrtletju primanjkovalo žičarjev in patentirarjev. Skupna odsotnost se je sicer znižala za 1,35 %, vendar je še vedno 3,11 % nad poprečjem Železarne.

S. M.

V jeklovleku (Foto S. Kokalj)

TOZD Jeklarna

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Jeklarna je v torek, 11. maja, sklical 13. redno sejo, na kateri so obravnavali petnajst točk dnevnega reda. Seje se je udeležilo 27 delegatov delavskega sveta, vodja TOZD Jeklarna, pravica Železarne, kadrovik, delavec, ki se je pritožil na sklep skupne disciplinske komisije in predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD Jeklarna.

Pri pregledu zapisnika o izvrševanju sklepov pretekle seje je delavski svet ugotovil, da so vsi sklepi realizirani, razen sklepa o kuvertiranju denarja, ki je v reševanju.

Iz poslovnega poročila za prvo tromesečje TOZD Jeklarna je razvidno, da edino visoka skupna proizvodnja pri dobrem oziroma kvalitetnem asortimentu vodi k dobrim rezultatom, zato je nujno kljub težavam v mesecu aprilu napeti vse sile, da bo z dobrim delom tudi v polletju dosežen dober rezultat.

Na pritožbo delavca K. S., ki se je pritožil na odločbo skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti Železarne – ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD Jeklarna, je delavski svet ugotovil, da je imenovani lažje in huje kršil delovno obveznost in odločil, da se potrdi ukrep skupne disciplinske komisije.

Predlog o delitvi sklada skupne porabe je po predhodni obravnavi na samoupravnih delovnih skupinah delavski svet sprejel brez pripomb.

Delavski svet TOZD Jeklarna je z osnutkom samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju stanovanjskih vprašanj in s pravilnikom o urejanju stanovanjskih vprašanj soglašal s pripombami, danimi na sestankih samoupravnih delovnih skupin, to je, da bi delavci iz ostalih občin Slovenije oz. delavci iz sosednjih republik in pokrajin tudi imeli pravico do posojila za gradnjo oziroma adaptacijo stanovanjske hiše.

Brez pripomb je delavski svet potrdil spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko metalurške proizvodnje v RMK Zenica za zagotovitev dolgoročne medsebojne oskrbe.

Na poročilo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklarna delegati niso imeli pripomb.

Delavski svet je potrdil predlog sektorja novogradenj o izbiri dobavitelja opreme za procesni računalnik za teklamo 2. Dobavitelj opreme bo fa. Process Corporation – ZDA.

Na informacijo o višini premij za marec 1982 delegati niso imeli pripomb.

Na seji so potrdili analitično oceno novih del in nalog voznik Bobcat ali viličarja ter delovnih nalog evidentarja materiala. Veljavnost ocen je s 1. majem 1982.

Potrdili so sklep odbora za gospodarstvo, da se pokrijejo stroški znesku 48.660 din. ki so nastali za instalacijo telefona v kantini jeklarne.

Sklenili so, da se neporabljena sredstva za investicijsko vzdrževanje za leto 1980 in 1981 (naprave za gašenje, ožkotirne tehnice, nabave osebnega vozila in rekonstrukcije žerjavov) združijo na konto 020 014 – zamenjava el. motorjev.

Delegati so vzeli na znanje informacijo kadrovskega sektorja, ki je na klinični center poslal dopis o vprašanju o boleznih delavca TOZD Jeklarna, ki se že dve leti zdravi v njihovi organizaciji, TOZD pa nima nobenih podatkov o njegovi bolezn.

Potrdili so predlog, da se poleg bonov za malico za desetdnevno delo odobri višina nagrade za organizirano proizvodno delo učencev in to za zelo uspešno 1.300 din in za uspešno 1.000 din ter da se za 33 % povišajo nagrade za učence, ki bodo poleg učencev 1. letnika iz usmerjenega izobraževanja prišli na obvezno počitniško prakso v Železarno.

V zvezi s pripombo osnovne organizacije ZSMS Jeklarna, da niso dobili pravega odgovora od odbora za delovna razmerja TOZD Jeklarna o potrditvi udeležbe brigadirjev na delovnih akcijah – republiški delovni brigadi in zvezni delovni brigadi, bo vodja TOZD preveril informacijo in o tem obvestil OO ZSMS in delegate na prihodnji seji.

V. M.

Železarški globus

JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA

Ta država je poleg svoje rasistične politike znana tudi po tem, da ima bogate zaloge strateško važnih surovin in zato je tudi razumljivo zanimanje zahodnih industrijsko razvitih držav zanjo. Wolfram je bila edina kovina, katere rudo je ta država doslej uvažala, in sicer letno 700 ton iz Kanade in 100 ton iz Zimbabveje. Pred kratkim so odkrili pomembne zaloge na wolframu bogate rude v severozahodnem delu Kapske province. Predvidevajo, da bodo pričeli z izkoriščanjem tega nahajališča ob koncu leta 1984 in bo lahko krilo vse južnoafriške potrebe po tej kovini.

NA IZLETU V TOVARNI EMO IN DOBRNI

Sodelavke in sodelavci TOZD Elektrode Železarne Jesenice smo se v soboto, 8. maja, zbrali pri Čufarju na Plavžu in se odpeljali v Celje. Najprej nas je pot vodila v Liboje, kjer smo si ogledali trgovino keramičnih izdelkov. Potem smo se namenili v tovarno EMO. Pri vratih nas je čakal vodič, ki nam je razkazal tovarno. Najprej smo si ogledali, kako poteka delo v proizvodnji, kjer so sušilne in žarilne peči, kjer izdelujejo razne posode iz bakra in razne druge predmete, ki jih rabimo v gospodinjstvu. Potem smo si ogledali lakirnico, kjer delajo večinoma ženske. Ves proces proizvodnje poteka največ po tekočem traku. Imajo tudi ročne pištole za lakiranje. Ta dela opravljajo predvsem mlajša dekleta. Delajo na dve izmeni. V delovnem kolektivu je

zaposlenih okoli 3500 delavcev, delo pa je precej enolično in tudi naporno.

Iz te tovarne smo se namenili še v oddelke tovarne EMO, kjer izdelujejo razne radiatorje, ki so namenjeni predvsem za hotele in stanovanjske stavbe. Iz te tovarne sem odnesel lep vtis, saj si vsi delavci prizadevajo, da bi naredili čim več. Po obisku smo se vodiču zahvalili za priprčen sprejem.

Nato smo se z avtobusom odpeljali v zdravilišče Dobrna, kjer so se nekateri odločili za kopanje v bazenu, ostali pa smo si ogledali tekovanje v kegljanju na asfaltu. Med potjo domov smo se najprej ustavili na Trojanah, prijeten izlet pa smo zaključili na večerji v Radovljici.

Lojze Tavčar

Dopisujte v Železarja

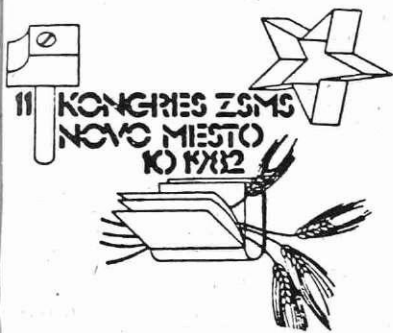
MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADI VZDRŽEVALCI O SVOJIH PROBLEMIH

Na razširjeni seji predsedstva in vodstev aktivov osnovne organizacije ZSMS TOZD Vzdrževanje, ki je bila v četrtek, 13. aprila, so obravnavali dokumente za 11. kongres ZSMS in pri tem izpostavili nekaj problemov, s katerimi se srečujejo.

Gradivo za kongres je predstavil Jani Gregorič, delegat občinske konference ZSMS Jesenice za 11. kongres ZSMS. Glede gradiva so udeleženci menili, da v njem ni zajeta problematika mladih v delovnih organizacijah. Poleg tega pa je napisano preveč strokovno in je zato težko razumljivo. Opozorili so na dejstvo, da so mladinci tudi učenci osmih razredov osnovne šole in se sprašujejo, kako bodo oni to gradivo razumeli. Gradiva bi morala biti bolj določna in razumljiva, brez množice tujk.

V nadaljevanju razprave so poudarili nekaj problemov, ki jih srečujejo pri svojem delu. Največ so se pogovarjali o nagrajevanju po delu in o delovanju delegatskega sistema. Glede nagrajevanja po delu so menili, da so premije v TOZD Jeklarne previsoke in da so krivične do ostalih delavcev. Vodja področja je obrazložil, da premije v februarju niso bile več tako visoke, ker so uvedli tudi premijo na kvaliteto. Poudaril je tudi, da se delo vzdrževalcev v premijah ne more izraziti. Po novem sistemu nagrajevanja bo prišla bolj do izraza produktivnost delavcev, saj bodo ocenjevali lastno delo in zmanjševanje zastojev. Ravno v tem se bo izkazala kvaliteta njihovega dela.

Vzdrževalci so se pritožili, da so v primerjavi s proizvodnimi TOZD zelo slabo plačani glede na to, v kakšnih pogojih delajo. Tudi analitična ocena delovnih mest glede tega ne prinaša nobenih novosti. Ko so govorili o nagrajevanju, so se mladi vzdrževalci spraševali, kako je mogoče, da nekdo, ki komaj pride v Železarno in nima ustrezne kvalifikacije, dobi enako plačilno grupo kot tisti, ki že več let dela in ima tudi ustrezno kvalifikacijo. Pri tem so menili, da je pri nagrajevanju preveč izenačena prihodev na delovnem mestu s strokovno usposobljenostjo, pridobljeno v šoli. Nov sistem nagrajevanja prinaša glede tega novost, saj bodo mladi, ki so usposobljeni in delavni, lahko hitreje napredovali kot so do sedaj.

Ko so govorili o delegatskem sistemu, so menili, da je v delegacijah za SIS premalo mladih. Vzrok za to vidijo v tem, da imajo mladi premalo znanja za delo v delegatskem sistemu, pa tudi redki posamezniki, ki v njem delujejo, so preveč obremenjeni. Poleg tega so gradiva preveč obsežna in strokovno napisana,

delavci pa imajo občutek, da na odločanje o nekem problemu ne morejo vplivati. Rešitev problema je v tem, da bolj resno izkoristijo vse oblike izobraževanja, ki so jim na voljo. Tudi vodje samoupravnih delovnih skupin bi morali biti bolj aktivni. Vendar pa se pri delu samoupravnih delovnih skupin pojavlja nov problem – zaradi preobremenjenosti z delegatskim gradivom in raznimi pravilniki in sporazumi nimajo časa za obravnavanje svojih problemov.

V TOZD Vzdrževanje je veliko mladih iz drugih republik, ki so povedali, s kakšnimi problemi se srečujejo. Tako so povedali, da hišni red v samskih domovih ne ustreza odraslemu človeku, ki v njem živi. V domovih namreč ne dovolijo nobenih obiskov sorodnikov, niti najbližjih družinskih članov. Zato so predlagali, da v bodoče ne bi več gradili takšnih samskih domov, ampak manjše stanovanjske enote, kjer bi lahko prespali družinski člani ali sorodniki, ko pridejo na obisk. Koliko bo njihov predlog možno uresničiti, pa je odvisno predvsem od tega, koliko bo denarja v ta namen.

Ob koncu seje so se mladi vzdrževalci pogovarjali tudi o tem, zakaj na Jesenicah ni prostora za kulturno in športno dejavnost mladih in kaj delajo tisti, ki so za to odgovorni.

Glede na probleme, ki so jih obravnavali, so sklenili, da je potrebno natančno proučiti delo vzdrževalcev in v kakšnih pogojih delajo ter na osnovi tega pristopiti k nagrajevanju po delu. Pri tem je treba odpraviti miselnost, da je za tovarno najbolje, če vzdrževalci ne delajo, saj njihovo delo ni samo popraviljanje, ampak tudi preventiva. Prav tako bo treba spremeniti odnos do vzdrževalcev, saj morajo tudi delavci za stroji skrbeti za to, da bo zastojev čim manj in da bo okvara čimprej odpravljena. Lilijana Kos

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

POHOD NA PRISTAVO 23. MAJA

V nedeljo, 23. maja, OK ZSMS Jesenice organizira tradicionalni množični pohod po partizanskih poteh na Pristavo. Letošnji pohod ima posebno slovesen značaj za mladinsko organizacijo, saj je letošnje leto jubilejno – 90-letnica rojstva tovariša Tita, učitelja in prijatelja mlade generacije. Pohodniki bodo krenili na Pristavo v devetih pohodnih kolonah, in sicer:

I. BATALJON BOHINJSKI ODRED izpred OŠ Tone Čufar ob 7. uri,

II. BATALJON VOS izpred OŠ Tone Čufar ob 7.30.

III. BATALJON VIKTORJA KEJŽARJA izpred gledališča Tone Čufar ob 9.30.

IV. BATALJON JOŽETA GREGORČIČA – odhod določijo planinci sami,

V. BATALJON IVANKE KRNIČAR izpred OŠ Prežihov Voranc ob 8.30.

VI. CANKARJEV BATALJON izpred spomenika padlim borcem NOV na Javorniku ob 6. uri.

VII. JEŽKOV ODRED izpred OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela ob 9. uri,

VIII. KOKRŠKI ODRED s parkirišča pred stavbo Elektro Žirovnica ob 6.30.

IX. GORENJSKI ODRED izpred ŽIC ob 9. uri.

Osrednja proslava bo ob 12. uri, slavnostna govornica bo Albina Tušar, sekretarka občinske konference ZKS Jesenice.

Iz Koroške Bele bodo vozili tudi posebni avtobusi, ki pa naj jih koristijo starejši občani, vsem ostalim pa priporočamo, da se vključijo v pohodne enote.

MLADI Z JESENIC NA FESTIVALU DELA

Plamensko varjenje – delovno tekmovanje kovinarjev v instalacijski delavnici (Foto S. Kokalj)

Od 14. do 16. maja je bil na Reki 15. festival dela mladine Jugoslavije, srečanje mladih, ki se šolajo za proizvodne poklice. Festival dela ima namen čim bolj uveljaviti proizvodno delo, istočasno pa je to manifestacija bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti in pripravljenost mladih za zgraditev naše socialistične samoupravne družbe.

Velik prispevek v dosedanjem razvoju Festivala dela je s svojim pokroviteljstvom in stalno skrbjo za večjo popularizacijo dela in delovanja človeka dal tovariš Tito.

Letošnja manifestacija je bila v znaku 90-letnice rojstva tovariša Tita, kar se je odražalo v masovnosti in kvaliteti.

Na festivalu dela je bilo letos okrog 1500 udeležencev, ki so tekmovali v 34 različnih poklicih. Z Jesenic se je festivala udeležila desetčlanska ekipa, ki jo je vodil Zvone Kovačič, tekmovali pa so: Jože Kramar –

mehanik diesel motorjev (zasedel 10. mesto), Vojko Čuden – avtomehanik (30. mesto), Marko Strmec – strugar (5. mesto), Zoran Cvetkovič – elektrovarilec (9. mesto), Silvo Mulič – plamenski varilec (2. mesto), Zdravko Mulej – strojni ključavničar (20. mesto), Hasan Dukič – železokrivce (3. mesto), Ramiz Merdanović – zidar (4. mesto), Mevludin Šiljković – tesar (12. mesto).

Mladi jeseniški tekmovalci so dosegli zelo dobre rezultate, če upoštevamo, da je v vsaki panogi oziroma poklicu tekmovalo več kot sto tekmovalcev. Tako dobre rezultate so dosegli izključno z njihovim lastnim znanjem oziroma pridobljeno sposobnostjo, kajti druge številnejše ekipe so imele s seboj mentorje, ki so jim neposredno pred tekmovanjem pomagali z nasveti.

Skupni ekipni zmagovalci je bila letos Ljubljana pred Mariborom. Z.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

PSIHOLOŠKE REAKCIJE V IZJEMNIH POGOJIH

»Samo moralno-politično čvrsti in psihološko pripravljeni ljudje lahko uspešno prebrodijo vse preizkušnje, ki jih prinaša vojna. Prav tako je mogoče samo z vsestransko vojaško pripravljenostjo učinkovito odbiti agresijo, oziroma preprečiti, da bi do nje sploh prišlo...«

(TITO)

V seriji člankov se bomo podrobneje seznanili s ponašanjem, odločitvami in ukrepi v izjemnih oziroma stres situacijah ljudi. Praktični izsledki in izkušnje nam bodo vodilo za te reakcije danes v mirnem času.

Vsak spopad z orožjem, ne glede na čas trajanja in vrsto orožja – je vedno postavljal na preizkušnjo celotnega človeka. Lahko trdimo, da sodobni spopadi še bolj dosledno preizkušajo človeka, za tak preizkus se pa mora človek pripravljati že danes v miru. Sodobna vojna odnosno metode vojskovanja bodo preizkušale moralne in psihične kvalitete ljudi. Dimenzije in značaj teh preizkušenj bodo odvisne od uporabljene vojne tehnike in načina vojskovanja. Že danes se dobro zavedamo, če nasprotniku uspe porušiti našo borbeno moralo in psihično stabilnost – potem je tu že njegova polovična zmaga. Današnja predvidevanja so namreč le logična, niso pa stvarna. Kljub temu pa predstave o bodoči vojni gradimo na izkušnjah preteklih vojn in katastrofalnih nesreč v miru (poplave, potresi, prometne nesreče itd.).

Osebnost človeka je kompleksna zgradba, s poudarjenimi individualnimi lastnostmi in značilnimi načini obnašanja. Osebnost usmerjajo njeni biološki, sociološki in psihološki motivi. Hkrati je človek socialno bitje z vsemi svojimi aktivnostmi.

V daljni preteklosti je bil človek zaskrbljen predvsem zaradi dogodkov, ki si jih ni znal razložiti. Toda sodobni vojni dosežki človeka neprestano »dražijo«, vzbujajo napetost in silijo, da tudi sam ustvarjalno deluje v sredini v kateri živi. Človek je svojo vitalnost stalno potrjeval v vseh zgodovinskih obdobjih ne glede na težave, ki jih je premagoval. Moral se je stalno prilagajati in podrežati zakonom narave.

Dinamična psihiatrija in psihologija poudarjata, da je strah – normalna reakcija osebnosti na nevarnost. Takšna reakcija je zaščitnega značaja, kot vse ostale biološke obrambne reakcije organizma na neprijeten in bolesten fizični dražljaj. Ta stereotipna oblika obnašanja (reakcije) je bila specifična človeku od davnine t. j. od spoznanja, zavesti in prvega prodora v objektivni svet. Vsakršno podcenjevanje nevarnosti jedrskega orožja je dokaz nepopolnega znanja o posledicah le-tega.

Izjemne situacije so vedno spremljale razvoj družbe in človeka. Kot so psihološko-sociološke lastnosti osebnosti spremenljive, prav tako spremenljive so tudi psihološke reakcije človeka v stresnih pogojih. Če analiziramo psihološke motnje iz preteklosti (čas prve svetovne vojne) potem beležimo vrsto histeričnih stanj v človeški duševnosti. V primerjavi z vrsto psihofizičnih obremenitev v drugi svetovni vojni so se vojaki hitreje izčrpali ter zapadali v stanje »borilne« izčrpanosti, ki je zahtevala nujno zdravljenje in počitek.

V bodoči vojni bi se število psihično neuravnoteženih oseb še bolj povečalo, saj bi bile tudi psihofizične obremenitve dokaj težje.

V izjemnih pogojih človeška osebnost ne izkazuje samo individualne temveč kolektivne reakcije. V podobnih pogojih vsled splošne nevarnosti in življenjske ogroženosti človek teži h grupiranju in organizaciji zaščite. Prevladujoči strah posameznika pred uničenjem, prevlada v skupini in se javlja v prilagajanju same skupine novim pogojem. Če poznamo psihološko-sociološke zakonitosti same skupine, potem v teh pogojih lahko vplivamo na njeno obnašanje, da se ne razvije v nekontrolirane, nagnosko anarhične reakcije.

Prihodnja vojna bi povzročila s svojim možnim razdejantjem visok odstotek psihotraumatisiranih oseb. Večina teh, ki bi doživela akutno psihotramvo bi v relativno kratkem času ponovno dosegla duševno ravnotežje. To so osebe, ki lažje prenašajo duševne obremenitve sivega vsakdanjika. Medtem, ko bi osebe, ki so že po naravi duševno neuravnotežene težje vzpostavile nazaj čustveno ravnotežje. Prav za te zadnje bi bilo nujno poskrbeti, da v danih situacijah ne bi zavzemale odgovornih mest. Torej tudi tukaj še kako velja pravilo izbire (selekcije) že v mirnem času.

Že v mirnem času je potrebno privajanje (akomodacija) za dosego psihofizičnega ravnotežja odgovornih oseb na izpostavljenih položajih v prihodnjih težkih vojnih pogojih. Razvijanje in utrjevanje borbene morale, pozitivne motivacije (obrambna naravnost oseb) in psihofizična odpornost – ni samo obveza psihiatrično-psihološke službe temveč celotne naše družbe.

Raziskovalno delo pri proučevanju osebnosti – posameznika in skupin v izjemnih situacijah postaja vsakdanja skrb raziskovalcev in za to odgovornih služb.

Izdelava tekmovalnega izdelka v kovačnici (Foto S. Kokalj)

V APRILU PRODAJA ZAOSTAJA ZA NAČRTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

V aprilu so najboljše rezultate dosegli v TOZD Jeklovlek saj je to edina TOZD, ki je presegla načrtovano količino prodaje (za 4 %) in njeno vrednost (za 1 %). Ostale TOZD zaostajajo ali po količini ali po vrednosti za planirano prodajo, pri obeh pa zaostajajo v TOZD Valjarna žice in profilov (za 15 % pri količini in 23 % pri vrednosti), Hladna valjarna Bela (za 12 % pri količini in 25 % pri vrednosti), Vratni podboji (za 37 % pri količini in 43 % pri vrednosti) ter Žebeljarna (za 24 % pri količini in 1 % pri vrednosti). Primerjava doseženih prodajnih cen s planiranimi kaže, da je večina TOZD zaostala za načrtovano pro-

dajno ceno, presegajo jo le v TOZD Livarna, (za 131 %), Žičarna (za 10 %) in Žebeljarna (za 30 %). Tudi TOZD Monter iz Dravograda v aprilu ne izkazuje ugodnih rezultatov, saj so s prodajo 896 ton izdelkov zaostali po količini in vrednosti za planiranimi rezultati in za rezultati doseženimi v aprilu lanskega leta.

Kljub nižji prodajni količini v aprilu od predvidene, pa v prvih štirih mesecih letošnjega leta še vedno presegamo načrtovano količino prodaje in sicer za 1,3 % ali 1.786 ton. Ker je dosežena prodajna cena za 14 % nižja od načrtovane je tudi osnovna realizacija v višini 4.270,5 milij. din zaostala za planirano vrednostjo prodaje za 13 %. V tem obdobju je bil doseženi asortiment prodaje slabši kot smo načrtovali in sicer za 1 %. Tudi realizacija

energetike, ostalih storitvenih TOZD in ostalih storitev je zaostala za planirano višino, tako da znaša skupna zunanja realizacija 4.356,8 milij. din kar je 14 % ali 694,8 milij. din manj od predvidene.

Po količini in vrednosti v obdobju januar-april planirane višine ni presegla nobena TOZD pač pa so bile nekatere boljše v količini prodaje in druge po njeni vrednosti. V celoti pa so zaostali v TOZD Valjarna debele pločevine. Hladna valjarna Bela, Žičarna in Vratni podboji. Višjo prodajno ceno kot smo planirali pa so dosegli le v TOZD Livarna (za 74 %) in Žebeljarna (za 45 %). TOZD Monter Dravograd je v prvih štirih mesecih dosegel 78 % načrtovane količine in 76 % vrednosti, dosežena prodajna cena pa je nižja od načrtovane za 3 %.

Tekmovalci — strugarji (Foto S. Kokalj)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE — APRIL

T O Z D	IZVRŠITEV APRIL 1981			PLAN APRIL 1982			IZVRŠITEV APRIL 1982			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	28.7	43.368	1.245.107	50	46.000	2.300.000	26.8	106.200	2.849.346	93.4	244.9	228.8	53.6	230.9	123.9
Valj. bluming-štekel	7.029.6	24.472	172.028.894	7.260	32.911	238.936.564	7.387.3	30.344	224.165.494	105.1	124.0	130.3	101.8	92.2	93.8
- bluming	632.7	19.742	12.489.910	460	22.491	10.345.860	680.9	27.975	18.912.408	107.6	140.7	151.4	148.0	123.5	182.8
- štekel	6.396.9	24.940	159.538.984	6.800	33.616	228.590.704	6.706.4	30.605	205.253.086	104.8	122.7	128.7	98.6	91.0	89.8
Valj. žice in prof.	976.2	16.549	16.154.740	1.970	21.906	43.155.035	1.680.5	19.736	33.167.480	172.1	119.3	205.3	85.3	90.1	76.9
Valj. debele ploč.	6.034.6	23.290	140.549.611	3.430	32.620	111.884.740	3.630.5	30.283	109.939.954	60.2	130.0	78.2	105.8	92.8	98.3
Hladna valj. Bela	4.763.6	29.877	142.321.957	7.960	38.767	308.584.683	7.014.2	33.071	231.963.729	147.2	110.7	163.0	88.1	85.3	75.2
Hladna valj. Jesenice	2.209.7	25.637	56.650.205	2.290	34.393	78.759.970	2.387.5	32.281	77.068.972	108.0	125.9	136.0	104.3	93.9	97.9
Žičarna	3.349.8	30.890	103.472.552	3.390	40.727	138.065.581	3.281.9	44.809	147.055.876	98.0	145.1	142.1	96.8	110.0	106.5
Profilarna	1.408.9	24.503	34.519.527	1.420	31.523	44.762.934	1.685.5	25.792	43.473.983	119.6	105.3	125.9	131.4	81.8	97.1
- H O P	1.337.9	22.698	30.367.220	1.360	29.130	39.616.800	1.575.7	24.483	38.579.191	117.8	107.9	127.0	115.9	84.0	97.4
- ron dele	37.5	74.032	2.772.216	43	97.946	4.211.678	39.2	79.463	3.114.538	104.5	107.3	112.3	91.2	81.1	74.0
- stebr. in distančn.	33.5	41.197	1.380.091	17	54.968	934.456	70.6	25.198	1.780.254	210.7	61.2	129.0	415.3	45.8	190.5
Sklad-išče 38	19.2	47.838	917.715	130	56.159	7.300.670	186.1	56.967	10.600.495		119.1		143.2	101.4	145.2
Vratni podboji	134.3	50.040	6.724.242	200	60.905	12.181.000	125.4	54.965	6.890.849	93.4	109.8	102.5	62.7	90.2	56.6
Jeklovlek	1.958.7	37.513	73.476.581	1.880	48.002	90.243.760	1.949.9	46.949	91.545.573	99.6	125.2	124.6	103.7	97.8	101.4
Elektrode	2.546.8	21.180	53.943.091	2.190	34.927	76.490.920	2.281.3	27.419	62.552.618	89.6	129.5	116.0	104.2	78.5	81.8
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	2.093.2	25.128	52.598.233	2.070	35.600	73.691.320	1.977.9	30.982	61.281.676	94.5	123.3	116.5	95.6	87.0	83.2
- varilni prašek	65.5	15.081	988.078	120	23.330	2.799.600	48.8	19.611	958.379	74.5	130.0	97.0	40.7	84.1	34.2
- šamotna masa	388.1	919	356.780				254.6	1.228	312.563	65.6	133.6	87.6			
Žebeljarna	1.020.7	17.669	18.034.901	1.000	15.462	15.461.860	758.5	20.096	15.242.366	74.3	113.7	84.5	75.9	130.0	98.6
OSNOVNA REALIZACIJA	31.480.8	(26.049)	820.039.123	33.170	(35.584)	1.168.127.717	32.395.4	(32.613)	1.056.516.735	102.9	125.2	128.8	97.7	91.7	90.4
Realizac. energetika						9.269.647			6.055.126						65.3
- " - storitv. TOZD			5.376.003			1.385.567			1.244.346			135.8			89.8
Ostale storitve			17.645.566			20.812.200			14.474.297			82.0			69.5
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			843.060.692			1.199.595.131			1.078.290.504			127.9			89.9
Monter Dravograd	1.071.0	(32.262)	34.553.000	1.170	(41.315)	48.338.000	896.0	(36.884)	33.048.000	83.7	114.3	95.6	76.6	89.3	68.4

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR — APRIL

T O Z D	IZVRŠITEV OD I - IV 1981			PLAN OD I - IV 1982			IZVRŠITEV OD I - IV 1982			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	194.2	38.277	7.434.868	230	46.000	10.580.000	133.1	79.855	10.627.519	68.2	208.6	142.9	57.9	173.6	100.4
Valj. bluming-štekel	27.192.9	25.454	692.169.354	28.590	33.001	943.511.503	28.919.7	29.164	843.411.800	106.4	114.6	121.9	101.2	88.4	89.4
- bluming	2.355.4	22.164	52.204.760	1.580	22.491	35.535.780	1.934.2	26.037	50.360.394	82.1	117.5	96.5	122.4	115.8	141.7
- štekel	24.837.5	25.766	639.964.594	27.010	33.616	907.975.723	26.985.5	29.388	793.051.406	108.6	114.1	123.9	99.9	87.4	87.3
Valj. žica in prof.	6.174.8	15.931	98.370.244	7.830	21.906	171.524.835	8.883.6	19.113	169.791.067	143.9	120.0	172.6	113.5	87.3	99.0
Valj. debele ploč.	24.119.5	24.271	585.414.456	22.100	32.620	720.890.015	21.912.2	28.268	619.408.336	90.8	116.5	105.8	99.2	86.7	85.9
Hladna valj. Bela	24.426.8	27.852	680.327.203	31.630	38.767	1.226.197.679	30.175.4	29.991	904.994.093	123.5	107.7	133.0	95.4	77.4	73.8
Hladna valj. Jesenice	8.878.7	25.477	226.204.923	9.050	34.393	311.256.650	10.029.0	30.532	306.200.786	113.0	119.8	135.4	110.8	88.8	98.4
Žičarna	14.008.2	31.290	438.321.885	14.170	40.727	577.105.983	14.005.1	38.661	541.444.205	100.0	123.6	123.5	98.8	94.9	93.8
Profilarna	5.477.4	22.788	124.816.942	5.600	31.557	176.721.336	6.648.5	25.454	169.228.467	121.4	111.7	135.6	118.7	80.7	95.8
- H O P	5.189.2	21.136	109.679.406	5.360	29.130	156.136.800	6.350.6	23.678	150.371.432	122.4	112.0	137.1	118.5	81.3	96.3
- ron dele	138.7	69.518	9.642.967	172	97.946	16.846.712	183.2	82.434	15.102.272	132.1	118.6	156.6	106.5	84.2	89.6
- stebr. in distančn.	149.5	36.758	5.494.569	68	54.968	3.737.824	114.7	32.719	3.754.763	76.7	89.0	68.3	168.7	59.5	100.5
Skladišče 38	116.2	33.772	3.923.708	500	56.159	28.079.500	222.8	54.930	12.235.804	191.7	162.6	311.8	44.6	97.8	43.6
Vratni podboji	678.1	43.942	29.799.186	610	60.905	37.152.050	421.0	53.443	22.498.964	62.1	121.6	75.5	69.0	87.7	60.6
Jeklovlek	7.657.1	36.853	282.191.558	7.510	48.002	360.495.020	7.675.2	44.938	344.911.081	100.2	121.9	122.2	102.2	93.6	95.7
Elektrode	8.034.7	22.475	180.581.882	8.350	35.252	294.350.720	9.176.0	26.214	240.539.039	114.2	116.6	133.2	109.9	74.4	81.7
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	7.073.3	25.026	177.017.128	8.020	35.853	287.544.320	7.959.6	29.533	235.075.480	112.5	118.0	132.8	99.2	82.4	81.8
- varilni prašek	171.3	15.956	2.733.003	330	20.625	6.806.400	247.9	18.944	4.697.281	144.7	118.7	171.9	75.1	91.8	69.0
- šamotna masa	790.1	1.053	831.751				968.5	791	766.278	122.6	75.1	92.1			
Žebeljarna	3.922.4	15.023	58.928.814	4.050	15.462	62.620.530	3.804.3	22.388	85.172.972	97.0	149.0	144.5	93.9	144.8	136.0
OSNOVNA REALIZACIJA	130.881.0	(26.043)	3.408.485.023	140.220	(35.091)	4.920.485.821	142.005.9	(30.072)	4.270.464.133	108.5	115.5	125.3	101.3	85.7	86.8
Realizac. energetika						42.344.142			24.396.973						57.6
- " - storitv. TOZD			23.140.255			5.542.068			3.333.655			119.8			60.2
Ostale storitve			61.306.832			83.248.700			58.621.246			95.6			70.4
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			3.492.932.110			5.051.620.731			4.356.816.007			124.7			86.2
Monter Dravograd	3.882.0	(30.846)	119.746.000	4.690	(40.784)	191.275.000	3.666.0	(39.527)	144.905.000	94.4	128.1	121.0	78.2	96.9	75.8

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

sklada in osnove za izračun davka. Precejšen je porast posojila skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin. Dosti višja je osnova, to je poslovni sklad, od katerega obračunavamo to obveznost za posojilo, poleg tega pa po novem zakonu o zagotavljanju sredstev za izpolnjevanje obveznosti SRS za pospeševanje razvoja gospodarsko manj razvitih, večina naših temeljnih organizacij plačuje to posojilo po višji stopnji kot pretekla leta.

Prispevki za skupno potrošnje na področju socialne varnosti (točka 2) so večji za 40 %, znašali so 40,9 milijonov dinarjev.

Prispevki za skupno potrošnje na področju družbenih dejavnosti (točka 3) so znašali 47,5 milijonov dinarjev in so glede na lansko tromesečje večji za 34 %.

Večje spremembe so nastale pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture. Samoupravni sporazumi, ki so jih predlagale posamezne interesne skupnosti materialne proizvodnje, v letu 1981 še niso veljali, zato je združevanje sredstev v preteklem letu potekalo po zakonih, ki jih je predlagal izvršni svet SRS. Tako so se zagotavljala le sredstva za nadaljevanje del na objektih, katerih izgradnja se je pričela že v prejšnjem srednjeročnem obdobju. S temi zakoni je bilo rešeno le financiranje v letu 1981. Za uresničevanje razvojnih programov novega srednjeročnega obdobja pa se sredstva združujejo po osnovah in merilih opredeljenih v samoupravnih sporazumih posameznih interesnih skupnosti in njihovih aneksih, ki so začeli veljati s 1. januarjem 1982.

Skupno smo za razvoj infrastrukture združili 59 % več sredstev, kot v prvem tromesečju 1981. Za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest ter za financiranje luškega gospodarstva smo lani združili 1,2 milijona dinarjev (po skupni stopnji 2,7 %), letos pa 2,4 milijona dinarjev in sicer 3,47 % od čistega dohodka (glej tabelo) za ceste in 0,92 % od iste osnove za luke. Za razvoj železniškega in naftno plinskega gospodarstva v letu 1981 nismo imeli obveznosti za združevanje, v letošnjem letu pa smo za železnice namenili 1,2 milijona lastnih sredstev akumulacije, za naftno plinsko gospodarstvo pa milijon dinarjev.

Železarski globus

ZDA

Ameriška železarska družba Armco Inc. je s takojšnjo veljavo pred kratkim v celoti ustavila izvajanje 671 milijonov dolarjev vrednega investicijskega programa za dve valjarni brezšivnih cevi. Leti bi naj do leta 1985 povečali zmogljivosti te železarske družbe na 450.000 ton kvalitetnih cevi za potrebe naftne industrije. Vzrok za to odločitev je bila težka situacija na področju prodaje teh cevi, kar je posledica zmanjšanja konjunktura pri prodaji nafte, znižanja njene cene in znatne omejitve naložb na tem področju. Družba sicer predvideva, da se bo čez nekaj let situacija s črpanjem in prodajo nafte popravila, vendar je bila zaenkrat iz ekonomskih razlogov prisiljena ukrepati na ta način.

ZRN

Zahodnonemško podjetje Thyssen Henschel je prejele iz ZDA naročilo za gradnjo prvih plavajočih škarij za jekleni odpadke. Material za rezanje bodo z ladjami dostavili na razne kraje ob obali, kjer ga bodo te škarije zrezale na potrebno velikost kanalov. Škarje bo nosil 80 m in 25 m širok ponton in bodo imele lasten vir energije. Same škarije bodo 20 m dolge, 8 m široke in teže skoraj 250 ton.

ITALIJA

Italijanska vlada je sprejela petletni načrt za finančno ureditev državne železarske družbe Finsider, s katerim je istočasno tudi predvideno rekonstruiranje italijanske železarske industrije. Predvsem je predvideno povečanje udeležbe na področju visokolegiranega jekla. Uskladi so že programe med tremi izdelovalci kvalitetnega jekla: Breda, Cogna in Teksid. Predvideno je zmanjšanje števila zaposlenih za 8000 delavcev. Pri tem načrtujejo naložbe v največji italijanski železarni v Tarantu, katere osnovni namen je znižanje proizvodnih stroškov. Povečali bodo zmogljivost naprave za kontinuirno vlivljanje, obnovili plavž s premerom talnika 14 m in koksarno. Določene rekonstrukcije so predvidene tudi v železarnah Cornigliano, Novi Ligure in Boglioli.

Tudi financiranje gradnje elektroenergetskih objektov letos poteka drugače kot 1981. Lani smo sredstva, potrebna za nadaljevanje gradnje na objektih elektroenergetike, delno poravnali iz celotnega prihodka (kot materialni stroški), delno pa iz akumulacije (4,8 % od vrednosti investicijskih

vlaganj). Letos pa ponovno v celoti združujemo sredstva za razvoj elektroenergetike gospodarstva iz lastne akumulacije in to tako tisti del, ki je odvisen od porabljene električne energije na posameznih odjemih, kot tudi 2,11 % od čistega dohodka zmanjšane za osebne dohodke. Prispevka v višini 4,8 % od

vrednosti investicijskih vlaganj pa v tem srednjeročnem obdobju ni več. Skupno smo za razvoj elektrogospodarstva v tem četrtletju združili 32,4 milijone dinarjev, kar je 47 % več v primerjavi z enakim obdobjem 1981. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (točka 5) so znašali 15,2 milijona dinar-

jev. V okviru teh obveznosti se je najbolj povečal prispevek za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva. Kljub zmanjšanju stopnje od 6,2 % na 1,3 %, je nova osnova za izračun tega prispevka toliko višja, da je obveznost porasla kar za 143 %.

N.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU 1982

VRSTA PRISPEVKA	I. - III. 1981				I. - III. 1982				Indeks 82/81	
	osnova	stopnja v %	vir	znesek	osnova	stopnja v %	vir	znesek		
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA				69.982.379				96.768.894	138	
Zveza skupnosti otroš. varstva SRS	bruto OD	1,16	OD	2.963.212	bruto OD	1,16	OD	4.149.568	140	
Skupnost zdravstvenega varstva	"	1,10	"	2.778.912	"	1,16	"	3.949.229	142	
Skupnost pokoj. in invalid. zavar. SRS	"	11,10	"	27.406.494	"	11,34	"	38.607.035	141	
Občin. skupnost otroš. varstva po DM	"	1,45	"	3.704.027	"	1,26	"	4.507.243	122	
Dodatni prisp. solid. za Črno goro (po delovnem mestu)	"	0,80	"	2.105.754	"	0,80	"	2.887.688	137	
Skupnost otroš. varstva občine	"	0,80	"	"	"	1,07	"	"	"	"
Temeljna izobraževalna skupnost	"	6,38	"	"	"	5,77	"	"	"	"
Kulturna skupnost obč.	"	1,00	"	27.448.651	"	0,42	"	38.223.116	139	
Kulturna skupnost SRS	"	10,47	"	"	"	0,56	10,81	"	"	"
Telesno kulturna skupnost obč.	"	0,62	"	"	"	0,58	"	"	"	"
Skupnost socialnega varstva obč.	"	0,67	"	"	"	0,61	"	"	"	"
Posobni republiški davek iz OD	"	1,00	"	"	"	1,40	"	"	"	"
Občinski davek od OD	"	"	"	"	"	0,40	"	"	"	"
Republ. davek iz OD za dopolnil. delo	"	18,33	"	2.422.287	"	18,33	"	3.148.750	130	
Davek na pogodbeno delo	"	Sob. Jes. 40 % Sob. Rad. 25 %	"	1.152.742	"	Sob. Jes. 40 % Sob. Rad. 40 %	"	1.296.265	112	
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA				116.002.460				171.952.492	148	
1. Prispevki za splošne družb. potrebe				17.734.747				29.156.990	164	
Davek iz dohodka republik	osnova za izračun davka	TO: 3,0 DSSS: 0,2	dohodek	4.323.247	osnova za izračun davka	TO: 3,25 DSSS: 0,2	dohodek	8.122.499	188	
Prisp. za solidarnost iz dohodka	"	0,2	"	323.527	"	0,2	"	485.230	150	
Prispevek za LO	dohodek	0,18	"	815.209	dohodek	0,18	"	1.146.973	141	
Prispevek za zaklonišča	nabav. vrednost poslov. zgradb od m2 zemljišč	odvisno od vrste zemljišč	"	274.658	nabav. vred. poslov. zgradb od m2 zemljišč	odvisno od vrste zemljišč	"	"	"	"
Prisp. za uporabo mest. zemljišča	bruto OD	0,50	"	1.294.388	bruto OD	0,50	"	1.529.732	118	
Prisp. za solidarnostno stipendiranje	realiziran uvoz	0,06	"	1.301.442	realiziran uvoz	0,03	"	1.788.603	137	
Prispevek za SISEOT	poslovni sklad	1,0	3,0	425.214	poslovni sklad	1,0	1,6	96.438	23	
Del čistega dohodka za PS - za posojilo skladu federac. za kreditiranje hitrejšega razvoja	poslovni sklad	1,0	3,0	8.969.312	poslovni sklad	1,0	1,6	15.976.879	178	
Druge plačila iz doh. po predpisih drugih republik	od m2 zemljišč	2,65 din/m2	dohodek	7.750	od m2 zemlj.	3,71 din/m2	dohodek	10.636	137	
Prispevek za gozdar. (SR Hrvatska)										

VRSTA PRISPEVKA	I. - III. 1981				I. - III. 1982				Indeks 82/81
	osnova	stopnja v %	vir	znesek	osnova	stopnja v %	vir	znesek	
2. Prispevki za skupno potrošnje na področju socialne varnosti				29.200.157				40.895.943	140
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokojn. zavarovanje	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	6.282.123	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	9.042.628	144
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokoj. zav.	bruto OD	0,80	"	2.074.286	bruto OD	0,80	dohodek	2.892.443	139
Prispevek iz dohodka za dobo, ki se šteje s poveč.	"	3,50 in 5,20	"	1.930.940	bruto OD	3,50 in 5,20	"	3.169.210	164
Starostno zavarovanje kmetov	bruto OD	0,56	"	1.457.615	bruto OD	0,52	"	1.860.147	128
Prispevek iz dohodka za zaposl. in social. varnost	bruto OD	0,21	"	536.445	bruto OD	0,19	"	679.669	127
Stanovanj. prisp. - solid. gradnja	"	1,055	"	2.746.043	"	1,055	"	3.773.952	137
- za grad. štud. domov	"	0,292	"	760.042	"	0,292	"	1.044.552	137
- za bival. prost. MDA	"	0,003	"	7.809	"	0,003	"	10.731	137
- za sofinanc. kadrov. stanovanj. manj razvitih	"	0,025	čisti doh.	65.072	bruto OD	0,025	čisti doh.	89.430	137
- za vzajem. združ. sredstev	bruto OD	1,975	"	5.140.696	bruto OD	1,750	"	6.260.111	122
- za komunal. dej.	"	0,800	"	2.082.308	"	1,30	"	4.650.368	223
- za lastno stan. gradnjo	"	2,350	"	6.116.780	"	2,075	"	7.422.702	121
3. Prispevki za skupno potroš. v SIS družb. dejavnosti				35.504.017				47.488.453	134
Prispevki iz dohodka rep. izobr. skup.	dohodek	0,22 + 1,70	dohodek	10.449.395	dohodek	0,30 + 1,40	dohodek	12.498.499	120
Prisp. iz doh. republ. raziskov. skup.	"	0,28 + 0,14	"	2.285.805	dohodek	0,28 + 0,14	"	3.087.864	135
Prispevek iz dohodka za zdravstvo	bruto OD	8,68	"	22.768.817	bruto OD	9,00	"	31.902.090	140
4. Prispevki za skupno družb. reprodukcijo na področju infrastrukture				23.437.343				37.246.107	159
Združevanje sred. za vzdržev. in izgradnjo mag. in reg. cest SRS	ČD namen. za skladišče po ZR 80	2,7	lastna sredstva	1.211.436	ČD povečan za amort. nad min. in zmanj. za OD	3,47	lastna sr.	1.901.738	157
Združevanje sred. za financiranje luške infrastrukture	"	"	"	"	"	0,92	"	504.156	-
Združevanje sred. za financ. razvoja železnice	"	"	"	"	"	2,13	"	1.167.405	-
Združevanje sred. za razvoj naftno-plinskega gospodarstva	"	"	"	"	"	1,87	"	1.024.839	-

VRSTA PRISPEVKA	I. - III. 1981				I. - III. 1982				Indeks 82/81
	osnova	stopnja v %	vir	znesek	osnova	stopnja v %	vir	znesek	
Združevanje sredstev za financ. grad. elektroenerg. objektov - SKUPAJ				22.077.046				32.480.080	147
ČD povečan za amort. nad min. in zmanj. za OD	"	"	"	"	ČD povečan za amort. nad min. in zmanj. za OD	2,11	lastna sred.	1.156.255	"
V cenah el. energ. je vsebovan del za invest. vlaganja	pos. odj. na 110 kv. 9,091: ostali odjem na 110 kv. 19,355: 35 kv: 19,355	"	celotni prihodek	19.709.720	odjem na 110 kv (faktur. poraba) 20,0 odjem 1-35 kv (faktur. poraba) 35,0	"	"	27.510.019	"
vkliuč. v cenl	0,4 kv: 32,432	"	celotni prihodek	49.834	posebni odjem (faktur. poraba) od vred. inv. vlag.	48,0	lastna sredstva	106.954	"
od vred. inv. vlag.	4,8	"	lastna sred.	2.317.492	"	"	"	"	"
Združev. sredstev za razvoj PIT	vred. impulza	"	"	148.861	vrednost impulza	"	lastna sred.	167.889	113
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih				8.694.610				15.233.307	175
Vodni prispevek SRS - splošni	osnova za izračun davka količ. 1) izkorišč. 2) onesnaž. vode	1,04 0,19 din/m3 58,73 din/E	dohodek	1.906.736	osnova za izračun davka količ. 1) izkorišč. 2) onesnažene vode	1,04 0,19 din/m3 58,73 din/E	dohodek	2.239.143	117
Prispevek za pokritje dela stroškov infrastrukture ZTP	osnova za izračun davka	6,2	dohodek	3.840.308	osnova za plačilo davka brez davč. olajšav	1,30	"	9.335.809	243
Prispevek za požarno varnost občine Jesenice	bruto OD	0,31	dohodek	806.894	bruto OD	0,30	"	1.073.162	133
6. Prispevki za ostala financiranja				1.431.586				1.931.692	135
Prispevek za SIS komunal. Jesenice	bruto OD	0,55	dohodek	1.431.586	bruto OD	0,54	dohodek	1.931.692	135
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI OD IEGA:				85.984.539				268.721.386	144
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V OD OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V PRIHODKU OZIROMA DOHODKU				69.982.079				96.768.894	138
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V AKUMULACIJI				89.950.503				100.306.895	112
STANOVANJSKI PRISPEVEK IZ ČISTEGA DOHODKA				12.647.701				53.222.986	421
				13.404.856				18.422.611	137

SINDIKAT V DELEGATSKEM SISTEMU IN PRI DELU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da bi ugotovili, kako sindikat v Železarni deluje v delegatskem sistemu, smo v anketi postavili vprašanje, ki je povzeto iz raziskovalnega projekta »Delovanje in uresničevanje delegatskega sistema v SR Slovenije«.

»KAKO VAŠA ORGANIZACIJA SINDIKATA DELUJE V DELEGATSKEM SISTEMU?«
(možnih je več odgovorov)

	vsi	člani ZK	ne člani ZK	delegati	ne-delegati	člani SDS »vodstva«
1. pripravi seznam kandidatov za volitve delegacij	49,0	67,9	41,4	57,4	46,1	77,4
2. izvede razpravo o kandidatih za delegacije	33,0	53,6	24,8	44,7	29,2	54,8
3. obravnava družbenopolitičnega vprašanja	28,0	42,9	22,1	40,4	24,0	48,4
4. daje pobude za uresničevanje družbenopolitičnih vprašanj	27,0	44,6	20,0	46,8	20,8	48,4
5. daje smernice delegacijam	17,0	21,4	15,2	23,4	14,9	25,8
6. spremlja delo samoupravnih organov	35,5	39,3	33,8	53,2	29,9	58,1
7. spremlja delo poslovnega organa	12,0	19,6	9,0	19,1	9,7	29,0
8. zagotavlja informiranje delavcev o delu delegatov in delegacij	16,0	16,1	15,9	23,4	13,6	16,1
9. skrbi za družbenopolitično izobraževanje delavcev in delegatov	13,5	16,1	12,4	12,8	13,6	16,1
10. sindikat ne sodeluje z delegacijami in delegati	4,5	10,7	2,1	6,4	3,9	12,9
11. sindikat ne deluje v naši TO, DO	1,5	1,8	1,4	0,6	1,9	0,0
12. ne poznam dela sindikata	24,0	8,9	29,7	10,6	27,9	3,2

Na osnovi mnenj delavcev lahko ugotovimo predvsem naslednje:

a) Po mnenju anketiranih delavcev je izmed vseh aktivnosti sindikata v delegatskem sistemu na zadnjem mestu skrb za družbenopolitično izobraževanje delavcev in delegatov. Rezultati raziskave »Delovanje in uresničevanje delegatskega sistema v SR Slovenije« so podobni in kažejo, da družbenopolitično izobraževanje v mnogih sredinah že dalj časa predstavlja eno izmed kritičnih točk uresničevanja in funkcioniranja delegatskega sistema in delegatskih odnosov.

b) Relativno visok odstotek delegatov (53,2 %) meni, da sindikat spremlja delo samoupravnih organov, kar dopušča sklepanje, da delegacije spremljajo in poznajo delo ter stališča samoupravnih organov. Vzpostavljena je torej neposredna komunikacija in delovna koordinacija med samoupravnimi organi in delegacijami. Seveda je sklep le hipotetičen; potrebno bi ga bilo dopolniti in preizkusiti še s konkretnimi vprašanji.

c) Tipično k delegatskemu sistemu naravnane naloge, kot so npr. »obravnavati družbenopolitična vprašanja«, »daje pobude za uresničevanje družbenopolitičnih vprašanj«, »daje smernice delegacijam in delegacijam«, sindikat — po mnenju delavcev — ne opravlja zadovoljivo. Opravlja zlasti na nek način formalne aktivnosti, npr. »pripravi seznam kandidatov za volitve delegacij«.

d) Zagotavljanje informiranja delavcev o delu delegatov in delegacij ni — kot je razbrati iz mnenj delavcev — pomembnejša aktivnost sindikata v delegatskem sistemu. Na nek način to ni presenetljivo, saj tudi pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju vloži sindikata pri zagotavljanju informiranja ne določa posebej in naravnost. V 38. členu omenjenega pravilnika je odgovornost v procesu samoupravnega informiranja določena takole: »Informiranje delavcev je zakonska pravica in dolžnost delavskih svetov, vodij TOZD in pristojnih članov poslovnega odbora Železarn za DS ter delavskega sveta in poslovnega odbora Železarn ter sestavni del samoupravnih dolžnosti in pravic samoupravljalcev. Informiranje je integralni del delovnih in samoupravnih odnosov v TOZD, DS in Železarni in vsi, ki stopajo v samoupravne odnose, so hkrati nosilci informacijskih procesov.« S tem je pravica in dolžnost sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij pri informiranju delavcev določena le posredno.

Vlogo sindikata v informativnih tokovih delegatskega sistema opredeljuje 33. člen, ki pravi, da se vodi delegacije, oziroma delegat, ki je neposredno odgovoren za obveščanje, povezuje tudi s predsednikom osnovne organizacije sindikata TOZD in DS in se z njim dogovori

šanje, ki je povzeto iz raziskovalnega projekta »Delovanje in uresničevanje delegatskega sistema v SR Slovenije«.

delavcev — aktivnejši v delegatskem sistemu osnovni organizaciji v delovni skupnosti (E-TKR-NG) in TOZD Strojne delavnice.

Zaskrbljujoč je podatek, da kar 34,6 % delavcev TOZD Hladna valjarna Bela ne pozna dela sindikata. V delovni skupnosti je teh le 9,8 %. Ena od možnih razlag je v izrazito mladi kadrovski strukturi TOZD Hladna valjarna Bela. Le slaba tretjina anketiranih delavcev ima npr. delovni staž daljši kot 10 let, kar 60 odstotkov pa je mlajših od 30 let.

SINDIKAT IN SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

Ko so na lanskoletnem posvetu slovenskih sociologov razpravljali o odgovornosti v samoupravnih družbi in delovnih organizacijah so menili, »da poglobitveni razlog za to ne tiči v nejasno formuliranih obveznostih, marveč predvsem v nemoči tistih organov, ki bi morali izvajati sankcioniranje kršitev. Zlasti očitna je pri tem nemoč in neučinkovitost samoupravne delavske kontrole, ki bi morala postati nekakšna mikro javnost v delovnih organizacijah.« (Naši razgledi, 31. julija 1981, str. 405) Kot možnost aktiviranja samoupravne delavske kontrole so omenjali v prvi vrsti podporo zveze komunistov in sindikata, saj brez pomoči političnih organizacij organi delavske kontrole nimajo dovolj moči, da bi sprožili reševanje perečih problemov.

Ali te ugotovitve veljajo tudi za sindikat v Železarni? Pregled zapisnikov s sej odborov samoupravne delavske kontrole in intervjuji z njihovimi predsedniki kažejo na to, da sindikat ni pomembneje angažiran pri delu samoupravne delavske kontrole. Ali tudi delavci menijo, da sindikat nima pomembnega vpliva na delo samoupravne delavske kontrole? V anketi smo zato postavili vprašanje:

»ALI NA SINDIKALNIH SESTANKIH OBRAVNAVATE PROBLEME SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE IN ALI SINDIKAT DAJE POBUDE IN PREDLOGE O KATERIH NAJ RAZPRAVLJATE?«

za nadaljnji tok informacij kakor tudi za povratni tok.

Predstavljeni podatki so poprečja za vse tri anketirane TOZD (Jeklarna, Hladna valjarna Bela, Strojne delavnice) in delovno skupnosti (E-TKR-NG). Sindikat pa deluje in bi moral delovati predvsem preko osnovnih organizacij, t.j., znotraj TOZD in DS. Tu pa nastopijo lahko precejšnje in značilne razlike. Tabelarične rezultate na tem mestu ne navajamo, izkazalo pa se je, da sta — vsaj po mnenju anketiranih

	vsi	člani ZK	ne člani ZK	delegati	ne-delegati	člani SDS »vodstva«
1. da, velikokrat	24,1	23,1	23,3	28,2	22,5	22,6
2. le poredkoma	33,4	43,6	31,2	35,9	32,4	35,5
3. nikoli	7,0	10,2	6,0	10,2	6,3	16,1
4. ne vem	35,0	23,1	39,5	25,7	38,8	25,8

Rezultati kažejo, da delavci zelo slabo poznajo delo samoupravne delavske kontrole, saj je delež odgovorov »ne vem« pri nečlanih zveze komunistov in nečlanih železarn blizu 40 odstotkov. Zato tudi ni presenetljivo, da so do sindikata najbolj kritični člani SDS »vodstva«, ki imajo do problema boljše izdelano stališče.

Da bi si zagotovili tudi objektivna merila za oceno dela odborov samoupravne delavske kontrole, smo pregledali zapisnike s sej odborov samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah, ki so predmet naše ankete. Ugotovili smo, da se odbori sicer sestajajo, toda tematika in način obravnave različnih vprašanj so neustrezni. Pri dajanju pobud samoupravnih delavski kontroli so najbolj aktivni vodilni delavci (v TOZD Jeklarna), ali pa dajejo pobude člani odbora

sami (v TOZD Hladna valjarna Bela). Delavci se ne pojavljajo kot pobudniki, kar je seveda eden izmed vzrokov, lahko pa tudi posledica, slabosti in neučinkovitosti samoupravne delavske kontrole. V anketi nas je zanimalo, kaj menijo o tem delavci in na katero mesto postavljajo družbenopolitične organizacije kot pobudnika razprav organa samoupravne delavske kontrole. Postavili smo naslednje vprašanje (tudi delavcem delovne skupnosti E-TKR-NG, v kateri sicer ni konstituiran odbor samoupravne delavske kontrole):

»KDO NAJ PO TVOJEM MNENJU DAJE POBUDE ODBORU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE, DA PROUČI NEPRAVILNOSTI IN POISČE KRIVCE?« (možnih je več odgovorov)

	vsi	člani ZK	ne člani ZK	delegati	ne-delegati	člani SDS »vodstva«
1. delavski svet	45,5	53,6	42,1	46,8	44,8	45,2
2. člani organa samoupravne delavske kontrole	45,5	44,6	45,5	46,8	44,8	45,2
3. osnovna organizacija ZK	35,0	53,6	27,6	53,2	29,2	58,1
4. izvršilni odbor sindikata	28,5	51,8	19,3	46,8	22,7	48,4
5. delavci neposredno	40,0	55,4	33,8	46,8	37,7	51,6
6. delavci na zboru delavcev	38,0	46,4	34,5	40,4	37,0	54,8
7. vodilni v TOZD	22,0	33,9	17,2	21,3	22,1	29,0
8. zunanja kontrola	3,5	1,8	4,1	4,3	3,2	0,0
9. ne vem	5,0	3,6	5,5	2,1	5,5	3,2

V celoti gledano se delavci odločajo za vse navedene možnosti, kar je v nasprotju s prakso dela samoupravne delavske kontrole, kjer so pobude navadno dokaj monolitne in nederivirane. Zvezo komunistov in sindikat smatrajo delavci za manj pomembna pobudnika, v ospredje pa postavljajo samoupravne organe in same delavce. Se posebno velja to za družbenopolitično manj aktivnejše kategorije delavcev.

Kot rečeno, smo postavili vprašanje tudi delavcem delovne skupno-

Sodelavec v Jeklavlaku (Foto S. Kokač)

KAKO BOMO V PRIHODNJE ZBIRALI ODPADNA OLJA IN JIH VRAČALI V ČIŠČENJE ZA PONOVO UPORABO

Odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarn je 25. julija 1979 sprejel navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj. Glede na to, da je 22.2.1980 stopil v veljavo pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji, je bilo treba omenjeno navodilo ustrezno popraviti oz. sploh zamenjati z novim. Po novem se namreč odpadna olja dele na A, B, C, D, E in F vrste, medtem ko smo jih po starih določilih delili le na motorna, netopna in topna olja.

Pri novi delitvi na vrste pa je poglobitveno to, da se morajo v bodoče tako ločeno zbirati vsa odpadna olja, ki se jih, razen D vrste, ne sme več sežigati kot doslej, pač pa jih je treba po zbiranju poslati rafineriji, kjer bodo ta olja prečistili in ponovno dali v uporabo.

O tem smo pisali že v 12. številki Železarnja v lanskem letu. S posebno okrožnico pa je oddelek za ekologijo in varstvo okolja 12. maja lani med drugim zaprosil za podatke o količinah vseh vrst odpadnih olj. Le na osnovi teh količin je namreč mogoče določiti potrebno število, velikost in lokacije zbiralnikov ter način odvoza odpadnih olj v rafinerijo. Oddelek za ekologijo je te podatke aprila letos odstopil oddeku za organizacijo dela pri SEO, kjer bodo

pripravili ustrezno navodilo. Zato so po zbranih podatkih sestavili tabelo odpadnih olj po vrstah olj in po TOZD ter sektorjih, ki so grupirani po posameznih prostorskih območjih Železarn. Na osnovi tako urejenih podatkov je mogoče globalno videti, pri katerih TOZD naj bi imeli ustrezne zbiralnike, kamor naj bi vozili odpadna olja tudi tisti, ki teh odpadnih olj nimajo veliko. Vidi se tudi, kje naj bi ta olja pošiljali na čiščenje v sodovih kot kosovne posiljke. Olja, ki se bodo zbirala v večjih zbiralnikih, bodo namreč odvažali z avtociстерnami, ki imajo prostornino 3.000 litrov. Zaradi lažje presoje, kje naj bi ti zbiralniki, v nadaljevanju v razpredelnici prikazujemo količine odpadnih olj na posameznih območjih.

	TOZD oz. delov. skup.	Vrsta olj	A	B	C	D	E	F
JESENICE	PLAVŽ			K 3.960				
	JEKLARNA	700		200	K 3.680			
	ELEKTRODE	230		2.694				
	ŽEBLJARNA			112				
	STROJNE DEL.	75	K 5.175			300 sežig		
	REMONTNE DEL.	52						
	ENERGETIKA	K 4.624		2.069				
	TRANSPORT	K 11.820						
	SEKT. NOVOGR.	300						
	RO			320				
		17.801		14.530	3.680	300		
BELA	V. BLUM. STEKEL			K 156.360				
	VALJ. ŽICE IN P.			K 22.320				
	H V BELA					190 sežig		
	JEKLOVLEK					2.000 sežig		
				178.680		2.190		
JAVORN	VALJ. DEB. PLOČ.	S 805	K 4.562					
	PROFILARNA	S 277	1.824	S 92		600 sežig		
	VRAT. PODBOJI	S 8	200					
		1.090	6.586	92		600		
HVŽ	H V JESENICE	K 2.690	K 59.830					
	ŽICARNA	1.150	150					
		3.840	59.980					
	skupno	22.731	259.776	3.772	3.090			

PREGLED KOLIČIN ODPADNIH OLJ

PRIPOMBE:

»K« pomeni ustrezno zbiralno posodo (kontejner ali cisterna).

»S« pomeni, da se odpadno olje odlaga v sod, ki se ga pošlje kot kosovno posiljko v rafinerijo.

Tam, kjer je številka brez predznaka, pomeni, da se odpadno olje vozi do najbližje zbiralne posode.

V pripravah za sestavo obravnavanega navodila deluje posebna komisija, ki jo sestavljajo člani komisije za varstvo okolja, oddelka za ekologijo in varstvo okolja, sektorja nabave, OID in SEO. Na seji 12. maja so se dogovorili, da bodo predstavniki komisije v kratkem prišli do vodstev TOZD, kjer se bodo dokončno dogovorili o postavitvi ustreznih zbiralnih posod. Pri tem so najbolj pomembna oblika, velikost posode ter lokacija, kjer bo možno olje prečrpavati v avtociстерno. Razumljivo, da mora biti to na požarno varnem kraju. Po doseženem soglasju bodo v TOZD poskrbeli, da se bodo zbiralne posode čimprej naredile in postavile. Ta čas bodo pripravili predlog ustreznega navodila, o katerem bo razpravljali in sklepal odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarn. Poleg povedanega bo v navodilu naveden tudi postopek za prodajo in obračun. Navedeno bo tudi, kdo bo prijavljati potrebo za odvoz in sporočal oddane količine gospodarski zbornici Slo-

venije, ki vodi o tem nadzor. Za to ni predvidenih zakonskih sankcij, je pa opredeljeno, da kdor odpadnih olj ne bo oddajal, ne bo dobil novih.

Glede na v pravilniku naveden faktor vračanja in izkušnje se vidi, da bi morali v Železarni od letno dobavljenih približno 500 ton olj, vrtni v prečiščenje približno 300 ton odpadnih olj. Olja, ki so razvrščena v skupino D in eventuelno E ter F, pa bo treba še naprej, kot predvideva dosedanje navodilo, voziti na mazutno postajo na Beli, kjer se bodo sežgala kot energetska gorivo. V zvezi s tem se pričakuje polna odgovornost vseh delavcev, ki imajo v Železarni s tem opravka, saj bodo s tem koristili dvojne. Prvič bomo prispevali k zmanjšanju uvoza surovin za pridobivanje olj, drugič pa k prizadevanjem za varstvo okolja. Preprečiti je treba vsako odlivanje odpadnih olj v zemljo ali celo v vode, da bomo zavarovali zdravje nas in naših potomcev.

B. B.

PRIPOMBE IN PREDLOGI ZBOROV DELAVCEV NA PREDLOG POVIŠANJA PRISPEVNE STOPNJE ZA ZDRAVSTVO

Izvršni odbor zdravstvene skupnosti Jesenice je predlagal združenemu delu v obravnavo in sprejem »predlog dodatka št. 2 k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1981-1985.« Predlog predvideva, da se prispevna stopnja iz dohodka organizacij združenega dela poveča od 9,00 % na 9,60 %. S tem bi se rešile zaostrene težave v zvezi s financiranjem zdravstvenega varstva.

Izvršni svet skupščine občine Jesenice je predlog izvršnega odbora zdravstvene skupnosti podprl. Tudi mnenje strokovne službe v Železarni (tj. oddelka za zdravstveno in socialno varstvo) je bilo, da je treba predlog podpreti, »ker če železarji tega ne bomo storili, bodo delovne organizacije z nižjo bolezensko odstopnostjo ta predlog še prej zavrnile. Nekdo bo ta manjkajoča sredstva vendar moral zagotoviti.«

Predlog dopolnila k omenjenemu samoupravnemu sporazumu pa delavci niso tako enoglasno podprli. Obravnavali so ga na zborih delavcev, prek samoupravnih delovnih skupin, konec marca in v začetku aprila. Pripombe zborov delavcev so predvsem dvojne narave: 1. Pripombe na sam predlog, oziroma natančneje, na način njegove obrazložitve. 2. Pripombe in kritike zdravstva ter zobozdravstva. Številni so bili tudi predlogi in alternativne rešitve za razrešitev omenjenih težav.

PRIPOMBE NA PREDLOG DOPOLNILA IN NAČIN NJEGOVE OBRAZLOŽITVE

— SDS SM peči 4 (TOZD JEKLARNA): »Akt, ki smo ga dobili v proučitev je premočno preprčljiv o pravih trosenju zbranih sredstev, o izkoriščanju notranjih rezerv, ni pa tudi jasno, katere ukrepe so že uvedli, da bi izgubo poravnali.«

— SDS Javornik 1 in Javornik 2 (TOZD VZDRŽEVANJE): »Obrazložitev za povečanje participacije je pomanjkljiva, saj ni prikazano zakaj je taka izguba zdravstvene skupnosti nastala, in če so izkoriščene vse notranje rezerve.«

— SDS vodstvo TOZD VZDRŽEVANJE: »SDS je mnenja, da večje prispevne stopnje niso način za reševanje potreb zdravstvene skupnosti. Več sredstev se tako ali tako že ste-ka zaradi povečanja dohodka v delovnih organizacijah. Zdravstvena skupnost pa vedno dobi določen odstotek teh sredstev. Sredstva naj se prerazporedijo po posameznih SIS... SDS tudi sprašuje, kje je podrobna analiza za kaj se bodo sredstva porabila, oziroma kaj je tisto kar zahteva povečanje. Takšna obrazložitev, kot je ta, je zelo pomanjkljiva in ne kaže dejanskega stanja.«

— SDS delavnica elektro energije (TOZD ENERGETIKA): »Če delavci, koristniki zdravstvenih uslug, odločimo o dodatnem združevanju finančnih sredstev, bi bilo prav, da bi se nam prikazali konkretni primeri nastopanja izgub.«

Da je bila obrazložitev predloga dopolnila res pomanjkljiva in nepripriljiva, pričajo tudi zelo številna mnenja, da zdravstvo lahko samo z boljšo organizacijo dela in racionalizacijo rešuje nastale finančne probleme. Nasprotno tem prevladujočim pripombam delavcev pa predsednik izvršnega odbora zdravstvene skupnosti v utemeljitvi predloga dopolnila pravi: »Nadaljno izvajanje že sprejetih varčevalnih načrtov v izvajalskih organizacijah in smotnejše izvajanje zdravstvene dejavnosti z boljšo organizacijo dela in strokovnostjo, pa ne bo dalo takih finančnih učinkov, da bi z njimi pokrili manjkajoča sredstva in zagotovili izvajanje programa na ravni leta 1981, z enakim obsegom pravic in enakim številom izvajalcev.«

Vzrok za ta različna gledanja na učinkovitost nadaljnjih stabilizacijskih in varčevalnih ukrepov lahko iščemo tudi v dejstvu, da je bilo celotno gradivo, v katerem so podrobneje navedeni vzroki izgub in napor za njihovo odpravljanje (t.j. mnenje izvršnega sveta občine Jesenice in predsednika izvršnega odbora zdravstvene skupnosti), dostavljeno le vodjem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ne pa tudi vodjem samoupravnih delovnih skupin, ki so vodili razpravo na zborih delavcev.

PRIPOMBE IN KRITIKE ZDRAVSTVA TER ZOBOZDRAVSTVA

Največ pripomb se le posredno nanaša na predlog dopolnila št. 2 k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti. Zbori delavcev so tako (ponovno) opozorili na nekatere zdravstvene uslugе, na dolgo čakalno dobo v zobozdravstvu, itd.

Spodaj navajamo nekaj tipičnih primerov teh pripomb:

— SDS peči 1 (TOZD PLAVŽ): »Zdravstvene uslugе naj bi se vsaj malo popravile, predvsem v obratni ambulanti in zobozdravstvu.«

— SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 (TOZD HLADNA VALJARNA BELA): »SDS je bila za povišanje prispevne stopnje za občinsko zdravstveno skupnost, imajo pa sledeče pripombe:

— predvsem v zobozdravstvu in obratni ambulanti naj se sredstva racionalneje koristijo.

— zobozdravstvene ambulante še vedno ne opravljajo svojega dela zadovoljivo.

— izboljša naj se disciplina in slab odnos do pacientov.«

— SDS hladna valjarna 3 (TOZD HLADNA VALJARNA): »Delavci so bili proti temu predlogu z obrazložitvijo, da so zdravstvene uslugе slabe.«

— SDS težka obdelava Javornik (TOZD STROJNE DELAVNICE): »SDS pričakuje, da se bo zdravstveno varstvo zaposlenih, to je uporabnikov, s tem izboljšalo. Delovna skupina meni, da je čakalna doba v obratni ambulanti Železarni (zobozdravstvena obratna ambulanta) predolga. Zato zahteva, da dela predvsem za delavce železarni Jesenice.«

— SDS gradbena delavnica Javornik (TOZD REMONTNE DELAVNICE): »Delovna skupina se delno strinja, pod pogojem, da tudi zdravstvo opravi svoje uslugе hitreje in kvalitetneje.«

Tudi iz ostalih pripomb lahko razberemo, da so delavci sicer v večini pripravljeni oddajati več sredstev za zdravstveno varstvo, vendar pričakujejo naj bi se

zdravstvene uslugе »vsaj malo« (glej navedeno pripombo SDS peči 1) izboljšale.

PREDLOGI ZBOROV DELAVCEV

Delavci so na zborih predlagali tudi nekaj dolgoročnih in kratkoročnih rešitev, ki naj bi jih zdravstvena skupnost in združeno delo pretehtala:

1. Vodstvo TOZD Vzdrževanje in center za proučevanje samoupravljanja in informiranje predlagata, naj bi se dodatna sredstva pridobila z njihovo prerazdelitvijo po posameznih SIS, oziroma »... Naj se zmanjšajo prispevne stopnje tistim SIS, pri katerih ob sedanjih gospodarskih pogojih njihova dejavnost ni tako življenjskega pomena.« (SDS glavni laboratorij)

2. Kadrovske sektor predlaga, naj bi določena sredstva dobili z njihovo refundacijo iz občin kjer so prijavljeni sicer začasno ali nepriljubljeni delavci in občani na Jesenici.

3. Po mnenju kadrovskega sektorja so se potrebe po zdravstvenih uslugah povečale z nepravilnim gospodarskim razvojem, ki je pogojeval dotok kadra iz drugih krajev. Zato predlaga, naj bi usmerili vse sile v tak razvoj, za katerega bodo zadostovali kadri iz neposredne okolice.

4. Sprejeli naj bi ukrepe za zmanjšanje bolezenske odstopnosti. Npr.: boljša stimulacija delavcev, ostrejši kriteriji o tem, kaj je resnično bolovanje in kaj le simuliranje. »... Naj se ne daje bolovanj za nazaj, ko je bil delavec odsoten zaradi pijančevanja ali neopravičljive izostankov.« (SDS vodstva in samski domovi v TOZD DRUŽBENA PREHRANA)

Ivan Puc

IZVRŠNI ODBOR KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV O TEKOČIH NALOGAH

Novi izvršni odbor, ki je bil izvoljen na osmi seji skupščine kluba samoupravljalcev Jesenice (20. aprila) se je sestal v četrtek, 6. maja in postavil temelje za delo v naslednjem obdobju. Govorili so o oblikah in metodah dela novega izvršnega odbora, o prednostnih nalogah, o programski usmeritvi in kadrovski sestavi delovnih skupin.

Izvršni odbor je na prvi seji v tem mandatnem obdobju obravnaval poročilo o realiziranih akcijah v aprilu in o programu za maj. Na dnevnem redu pa so bili še oblikovanje koordinacijskega odbora za praznovanje dneva samoupravljalcev in petletnice kluba, imenovanje novega člana v izvršni odbor skupnosti klubov samoupravljalcev Slovenije in kandidata za plaket z listino 27. junij.

V razpravi sta se prvi dve temi povezovali, saj je bilo dogovorjeno, da se v delu delovnih skupin angažirajo člani izvršnega odbora. Kolikor vanje še niso predlagani, da se delovne skupine sestanejo in vključijo v delo. Govor je bil o oblikovanju programskega sveta, vendar se razpravljali niso dokončno dogovorili o sestavi. Sprejet je bil predlog, da se ponovno dogovorijo s članicami kluba samoupravljalcev o ustreznosti programa, o njihovih izobraževalnih potrebah in o povezavi članic z organi kluba. V ta namen bodo organizirane štiri okrogle mize, če bo le mogoče, še v maju.

Iz poročila o opravljenih akcijah v aprilu je bilo razvidno, da je klub samoupravljalcev s pomočjo delavskih univerz Viktor Stražisar organiziral dva seminarja za zunanje člane disciplinskih komisij, vendar je en seminar odpadel zaradi prenizkega števila udeležencev. Izvedena sta bila dva seminarja za vodje delegacij in njihove namestnike za zbor združenega dela in en seminar za člane samoupravnih organov Tehničnega biroja Jesenice.

Pregled opravljenih izobraževalnih oblik v prvih štirih mesecih letos kaže, da so bili pri organizaciji uspešnejši kot lani.

Izvedeni sta bili že dve predavanji od štirih planiranih, osem tečajev od petih planiranih, ena šola za mlade samoupravljalce (planirani sta dve) in deset seminarjev od 23 planiranih.

Program za maj obsega štiri seminarje za vodje delegacij za zbor krajevnih skupnosti in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in seminar za člane samoupravnih organov trgovske organizacije Golica. Člani izvršnega odbora kluba samoupravljalcev so potrdili tudi predlog programa za seminar za organizatorje obveščanja v združenem delu, ki bo dopolnil program družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev v tem letu.

O ostalih kadrovskih razporeditvah, ki so bile tudi na dnevnem

redu, se izvršni odbor ni dokončno odločil. Kaže, da si je novi izvršni odbor odločno zastavil delo in da bo kontinuiteta s tem zagotovljena.

M. V. M.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonske železarnice so v letu 1981 izdelale 101,67 milijona ton surovega jekla, oziroma 9,73 milijona ton ali 8,7 % manj kot v letu 1980. To je bila tudi najnižja količina, izdelana po letu 1973, ko je bila prvič presežena količina 100 milijonov ton. V kisikovih konvertorjih so železarnice izdelale 76,48 milijona ton ali 75,2 % in v obločnih električnih pečeh 25,19 milijona ton, oziroma 24,8 % celotne količine. SM jekla japonske železarnice že nekaj let ne izdelujejo več.

NIGER

V tej nerazviti afriški državi raziskuje po naročilu UNIDO (organizacija Združenih narodov za industrijski razvoj) neko zahodnonemško podjetje novo odkrito nahajališče železove rude, ki je oddaljeno 30 km jugovzhodno od glavnega mesta Niamey. Razprostira se na površini 90 kv. km in njegove skupne rezerve železove rude cenijo na okoli 600 milijonov ton. Obsežen raziskovalni program zajema nastanek, razporeditev in sestavo rude, kakor tudi možnosti za njeno pripravo in to predvsem glede na sorazmerno visoko vsebnost fosforja, ki se giblje med 1 in 3 %. Poleg tega proučujejo tudi možnost uporabe te rude za izdelovanje peletov in železove gobe.

LATINSKA AMERIKA

Po podatkih, ki jih je objavilo železarsko združenje tega zemljepisnega področja, so leta 1981 v teh državah izdelali 26,966 milij. ton surovega jekla, kar je za 1,852 milij. ton manj kot leta 1980. Po količini je bilo znižanje največje v brazilskih železarnah, in sicer s 15,337 na 13,211 milij. ton ali za 13,9 %. Manjše povečanje proizvodnje so dosegli le Ekvador, Venezuela in Mehika. Vzrok za takšno stanje je gospodarska stagnacija, ki je močno zajela tudi ta del sveta.

OSMA SEJA SKUPŠČINE KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

V Železarni smo na kratko že poročali o osmi seji skupščine kluba samoupravljalcev Jesenice, ki je bila 20. aprila, tokrat pa nekoliko več o poteku seje.

Po izvolitvi organov za vodenje seje skupščine in ugotovitvi komisije za verifikacijo delegatskih pooblastil, da je seja sklepna, so delegati najprej potrdili zapisnik o delu verifikacijske komisije prejšnje seje skupščine in sprejeli spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev Jesenice. Spremembe zadevajo sklepčnost, saj skupščina veljavno sklepa, če je prisotnih več kot polovica od 51 delegatov, sestav izvršnega odbora in število članov in mandat predsednika skupščine ter predsednika izvršnega odbora.

Nadalje so delegati poslušali poročilo izvršnega odbora kluba samoupravljalcev Jesenice o delu kluba od 1977. do 1981. leta. Obširno poročilo zajema delo kluba od ustanovitve, uspehe pri družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju samoupravljalcev in o drugih oblikah dela. Posebej je omenjeno delo v letu 1981. Od 54 planiranih izobraževalnih oblik je bilo realiziranih 45, kar pomeni, da načrti niso bili v celoti realizirani. Težave pa so bile prav pri družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju samoupravljalcev, saj je odpadlo kar 12 že pripravljenih izobraževalnih oblik.

Poročilo največ pozornosti namenja izobraževanju samoupravljalcev. Ugotavlja, da je slab obisk odraz slabe motivacije samoupravljalcev v samoupravnih okoljih, posebej pa navaja, katere oblike so se uveljavile: izobraževanje organov samoupravljanja, šole za mlade samoupravljalce, izobraževanje samoupravljalcev iz krajevnih skupnosti in delegatov.

Poročilo navaja tudi povezovanje kluba samoupravljalcev z družbenopolitičnimi organizacijami, z organizacijami združenega dela, s krajskim klubom samoupravljalcev in posebej omenja razgovore za okroglo mizo s članicami kluba samoupravljalcev, ki so jih organizirali, da bi lažje ugotovili izobraževalne potrebe članic in da bi zagotovili boljše povezovanje članic s klubom samoupravljalcev.

Stari izvršni odbor kluba samoupravljalcev je sklenil svoje poročilo z naslednjimi poudarki aktivnosti novega odbora:

- kadrovske izpopolnjevanje delovnih skupin,
- oblikovanje programskega sveta,
- naloge delegata v skupščini kluba samoupravljalcev,
- povezovanje kluba samoupravljalcev s članicami,
- izboljševanje programa, organizacije in izvedbe oblik družbenopolitičnega izobraževanja,
- proslava dneva samoupravljalcev, ki bo združena s praznovanjem petletnice kluba samoupravljalcev,
- uveljavljanje kluba kot oblike in metode dela družbenopolitičnih organizacij,

— povezovanje z drugimi klubi samoupravljalcev.

V gradivu so delegati dobili tabeličen pregled prihodkov in odhodkov v letu 1981, poročilo nadzornega odbora, finančni načrt za leto 1982, načrt dejavnosti v 1982. letu, razdelilnik stroškov za posamezne članice kluba in povzetek programske usmeritve kluba samoupravljalcev.

Kratek pregled načrta dejavnosti pokaže, da pri klubu samoupravljalcev načrtujejo za leto 1982:

— enajst razgovorov za okroglo mizo,

- pet strokovnih posvetov,
- šest klubskih pogovorov,
- tri javne tribune,
- štiri predavanja,
- pet tečajev,
- 23 seminarjev,
- dve šoli za mlade samoupravljalce.

V povzetku programske usmeritve so posamezne naloge opredeljene, glavne usmeritve pa veljajo: — pridobivanju in razporejanju dohodka ter oblikovanju sredstev za osebne dohodke,

— združevanju, povezovanju in planiranju v združenem delu,

— delegatskem odločanju,

— materialnemu in socialnemu razvoju ter programu ekonomske stabilizacije.

Na osmi seji skupščine so izvolili nove organe: izvršni odbor, predsednika in namestnika predsednika skupščine ter odbor za samoupravni nadzor, o čemer smo v Železarni že pisali. Imenovan je bil tudi tajnik kluba samoupravljalcev Jesenice.

Lahko sklenemo, da je klub samoupravljalcev v petih letih opravi pomembno delo, da sodelavci kluba niso zavračali pripomb, idej in kritik, da so jih pri delu upoštevali in se stalno trudili, da delo izboljšajo. Taka usmeritev pa velja tudi za prihodnje obdobje.

M. V. M.

V valjarni žice (Foto S. Kokalj)

KONSTITUANTNA SEJA SAMOUPRAVNE INTERESNE TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI

Prva seja obeh zborov skupščine samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti bo v sredo, 26. maja, ob 17. uri v sejni dvorani občine Jesenice. Na seji bodo izvolili novega predsednika in organe skupščine ter imenovali delegate za skupščino telesnokulturne skupnosti Slovenije. Na seji bodo obravnavali poročilo o delu skupnosti v preteklem mandatnem obdobju in finančni načrt za leto 1982.

V poročilu o delu skupnosti navajajo, da gradivo, o katerem naj bi delegati razpravljali na skupščini, niso dovolj skrbno obdelali na nivoju delegacij, zato delegati niso vedno imeli izoblikovanih stališč svojih okolij.

Pri svojem delu in razvoju telesnokulturne dejavnosti so delegati zastopali naslednje cilje: izboljšanje zdravstvenega stanja ter telesne in psihične sposobnosti vseh kategorij prebivalstva, racionalno in aktivno uporabo prostega časa, izboljšanje delovnih in obrambnih sposobnosti, vzgoja delovnih ljudi in občanov v duhu tovarištva in aktivnega sožitja med narodi, ustvarjanje enakih možnosti udeleževanja vsem občanom v telesni kulturi, podpiranje vrhunskih dosežkov v dogovorjenih športnih panogah in ustvarjanje pogojev za množično telesno kulturo in šport.

Uresničevanje ciljev in nalog skupnosti je potekalo preko delegatske skupščine. Delegati obeh zborov so se sestajali na skupnih sejah, ki jih je bilo v preteklem obdobju

trinaest, poprečna udeležba na sejah skupščine pa je bila od 55 do 60 odstotkov. Podrobnejši opis nalog in aktivnosti skupščine je naveden v gradivu za prvo sejo.

Za novega predsednika skupščine je predlagan Alojz Katnik, delegat KS Podmežaklja, za njegovega namestnika pa Milan Veskovič, delegat KS Blejska Dobrava. Predsednik zbora uporabnikov naj bi bil Mirko Klinar, delegat Železarnice, predsednik zbora izvajalcev pa Franc Ravnik, delegat šahovskega društva. Odboru za samoupravni nadzor naj bi predsedoval Franc Pečar, delegat KS Kranjska Gora, odboru za plansko finančne zadeve Franc Taler, delegat SD Jesenice, odboru za kadrovske in statutarne zadeve Janez Poljšak, delegat smučarske zveze Jesenice, odboru za objekte, opremo in investicije pa Daniel Klemenc, delegat SD Jesenice. Člani delegacije za Telesnokulturno skupnost Slovenije pa naj bi bili: Alojz Katnik, Miran Mekina in Mirko Klinar.

Lilijana Kos

Naslednje jutro – bila je nedelja – so Srgon in njegovi vosovci šli na redne zveze s svojimi zaupniki na Poljane. V taborišču sta ostala le dva vosovca in aretiranec.

»Dobro ga čuvajte,« je dejal Srgon pred odhodom. Brez Živana ga ni hotel zaslišati. Hkrati je pričakoval, da bo na Poljanah od zaupnikov še kaj več zvedel o osumljenju. Je povezan s črno roko ali ne? Na to vprašanje so morali odgovoriti.

V taborišču sta kot stražarja ostala dva vosovca. Prvi je bil novinec Janez Šubič z Javornika, dezerter iz nemške vojske, še neizkušen partizan. Drugi je bil star partizan. »Bolje, da ne povem njegovega imena, ker me je sram povedati, kako je tistikrat malomarno opravil svojo dolžnost,« pravi Srgon. Stari partizan je samovoljno odšel na zvezo, čuvanje aretiranca pa prepustil novincu. Na vsem lepem je Franc izkoristil stražarjevo nepazljivost, zgrabil za njegovo puško. dvakrat ustrelil proti stražarju in pobegnil.

»To nedeljo sva bila s komandirjem skupine VOS Anton Erženom. Edvardom na zvezi z zaupniki. Kakšen streljaj daleč nad Poljanami. Naenkrat sva zaslišala dva strela iz puške in strel iz pištole. Sklepam, sem dejal Edvardu, da je zdaj nekdo padel: aretiranec ali stražar. Morda je hotel Franc pobegniti in je streljal stražar ali pa je Franc streljal na stražarja. Pošlovila sva se od zaupnikov in pohitela v taborišče. Tam sva našla bledega in hudo preplašenega stražarja brez puške.

Samo za hip sem odložil puško, se je opravičeval, že je skočil kot ris in mi jo vzel. Iz zaupnika je dvakrat ustrelil proti meni. Skočil sem v zaklon in ustrelil iz pištole. S puško je pobegnil po gozdu navzdol.

Stražarja bi moral kaznovati, pa tudi tistega starega partizana, ki ga je pustil samega. Janeza sem premestil v brigado. Franc se je po vojni zagovarjal pred sodiščem, vendar ni ni znano, zakaj me niso poklicali na razpravo kot prič. Je sodišče sploh vedelo, da je streljal na našega stražarja? Zdaž živi v lepem turističnem kraju na Gorenjskem,« je končal Srgon.

SMRTNA OBSODBA NAD PETROM ARNEŽEM

Bogo je bil star 20 let, ko je decembra 1943. leta odšel v partizane. Za njim sta prišla še dva njegova brata in vsi trije so srečno preživeli vojno.

Nekoga januarskega dne je načelnik VOS za Gorenjsko Stane Kersnik-Jeloučan v Bohinju srečal skupino borcev in med njimi zagledal Boga, znanca iz železarne. »Ej, kdaj pa si ti prišel med goščarje,« je nagovoril sodelavca iz železarne. Bogo je bil namreč že pred vojno slovenski boksarski prvak. Po vojni je še tri leta boksal za ekipo milice.

»Bohinjecem sem prišel pomagat, ker sami ne morejo spoditi zelencev,« je šaljivo odgovoril in mu krepko stisnil roko.

Jeloučan je po vseh enotah iskal korajžne fante za vosovske skupine. Take, ki so jih poleg junaštva

krasile tudi druge lepe lastnosti: poštenost, visoka zavest, nesebično tovarištvo, hladnokrvnost in sposobnost hitrega presojanja v kritičnih trenutkih.

Tale bo že pravi, si je mislil, prijel Boga pod pazduho in ga oddvojil od skupine.

»Bi šel k jeseniškim vosovcem?«

Bogo je povesil glavo, se nervozno prestopil, pogledal po tovariših, če kdo prisluškuje, in mu skoraj užaljeno šepnil: »Če me sodiš po boksarskih uspehih, ni prav. Nisem prišel v partizane zato, ker bi me srbele dlani.«

»Glej ga, fanta, zdaj me bo še učil, zakaj smo prišli za orožje in kakšni moramo biti. Zaupamo ti in to je vse.«

»Če je tako, potem velja.«

Cez nekaj dni se je Bogo že javil načelniku jeseniških vosovcev Živanu.

Knjigovodja mehanične delavnice železarne Peter Arnež je bil že dlje na vosovskem seznamu kot eden izmed organizatorjev belo-plavogardistične dejavnosti v jeseniški občini. Ne bo odveč če se spomnimo, da smo v mehanični delavnici že srečali znane plavogardiste Franca Planinca, Aleksandra Žekarja, Karla Medjo in kot gosta črnorokca Janka Sokliča.

Zadnje dni novembra 1943. leta smo prišli vosovci do presenetljivih podatkov. Zaupnik jim je sporočil, da je bil 16. novembra 1943. leta na Jesenicah v hiši bivšega klerikalnega župana Valentina Markeža sestanek, ki ga je vodil tajnik slovenske ljudske stranke dr. Albin Šmajd, eden od voditeljev belo-plave drhali. Poleg Markeža so se sestanka udeležili Peter Arnež, tesarski mojster Ivan Petkoš z Jesenic, Maks Sodja iz Bohinja in uradnik na sprejemnem uradu železarne (personalec) Ludvik Ravnik.

28. novembra 1943. leta so vosovci v Bohinju aretirali Ludvika Ravnika, ki je na zaslišanju natančno razložil, o čem so se pogovarjali na omenjenem sestanku in kdo so Šmajdovi sodelavci na Jesenicah. Kot sodelavce je omenil Franca Planinca, Janka Sokliča, Albina Podbevskega, Avgusta Ferdiča, Jožeta Velikogno, Sinkovca, Franca Bertoncija in še nekatere.

»Šmajd je na sestanku povedal,« je na zaslišanju izjavil Ravnik, »da je bil nekaj dni pred tem na Bledu sestanek, ki so se ga udeležili general Rupnik, škof dr. Gregorij Rožman, dekan Škrbec in on (Šmajd); z gestapovci so razpravljali o možnostih za snovanje domobranstva na Gorenjskem. Po Šmajdovem navodilu naj bi mi prevzeli skrb za tajne priprave pri ustanavljanju domobranskih postojank na področju med Begunjami, Radovljico, Bledom, Bohinjem in prek Jesenic do Rateč. Jaz naj bi v tovarni izbral 200 delavcev, ki bi jih poslali v partizane kot vohune, da bi razbili partizanske enote.«

O navedenih podatkih je ohranjeno vosovsko poročilo. Grozila je velika nevarnost, da se bodo Jesenice spremenile v močno belo-plavogardistično postojanko. Toda vosovci niso čakali križem rok. Tako temeljito so pomedli z izdajalci, da

se belo-plavogardisti nikdar več niso pomogli. Po zaslugi vosovcev in njihovih zaupnikov je jeseniška občina edina na Gorenjskem, v kateri vse do konca vojne ni bilo domobranske postojanke. S tem je bilo prebivalcem prihranjeno ogromno gorja. To je še bolj pomembno, če vemo, da je bil proti koncu vojne gestapovski teror v jeseniški občini iz dneva v dan šibkejši.

Družina Petra Arneža je stanovala poleg gostilne Kobal na Jesenicah. V spodnjih prostorih stanovanjske hiše je bila pekarnja in slaščiarna. Arnež je bil visoke postave, bledolichen, suh in gospodkega vedenja, star 48 let.

V akcijo sta odšla dva prostovoljca, in sicer Bogo in Polde, doma z Murove na Jesenicah. Polde je bil šele teden dni v partizanih pri vosovcih. Pred odhodom v partizane je ustrelil izdajalca Jožeta Velikogno.

Bogo je akcijo takole opisal:

»Iz taborišča sva se odpravila 20. marca 1944. leta popoldne. Skrita v zavetju gozdov Mirce sva se ustavila in opazovala mesto. Ob petih sva bila že na Jesenicah, oblečena v lepi civilni obleki. Oglasila sva se na Romahovci kmetiji pri gimnaziji. Poznal sem mamo in njene sinove, posebno Milana, s katerim sva pred vojno večkrat trenirala boks. Mama naju je postregla z mlekom in kosom kruha. Govorili smo bolj malo, kajti bolj nas je zanimalo, kaj se dogaja zunaj na cesti. Pazili smo, da nas ne bi presenetil nezačeta gost.

Ob pol šestih sva se poslovila in šla proti gostilni Kobal.

Dobro sva poznala pot, vse stezice, vrtove, hiše in veliko stanovalcev. Na levem licu sem imel obliž, kakor da bi se na delu ponesrečil. Kapo s ščitnikom sem potegnil na oči. Starši so bili stari in nisem želel, da bi jih zaradi mene preganjali in se nad njimi maščevali. Kot boksarja me je poznala vsa jeseniška mladina, po imenu pa sem bil znan širom po Sloveniji.

Na cesti ni bilo več snega. Šel sem spredaj, Polde pa pet do deset metrov za menoj. Desna roka je bila v žepu suknjice in pištola pripravljena na strel.

Pisarno v železarni bo Arnež zapustil ob šestih in pet minut pozneje bo že pred domačo hišo. Torej imava še dvajset minut časa. Naj ga počakava na cesti? Nemška policijska postojanka je bila le pet minut oddal. V teh dvajsetih minutah naju bo gotovo kdo prepoznal in prijavi gestapo oziroma policiji. Le samomorilec bi čakal na cesti.

Takšne in podobne misli so se prepletale v kritičnih trenutkih pred izvedbo naloge.

V drugi hiši od Arnežev naprej je stanoval krojač Vovk. Nista ga poznala. Šla sva v vežo in skozi priprta vrata opazovala ljudi na cesti. Odprl sem vrata delavnice in dejal krojaču, da bova tukaj samo malo počakala. Naj se nikar ne boji. Pogledal sem vajenca, ki je popravljal orodje, in jima zabičal, naj se nikamor ne ganeta, dokler bova tukaj. Delavnica je bila v pritličju in možen je bil beg skozi okno. Zato sem pustil vrata delavnice odprta in sem hkrati opazoval mojstra, vajenca in skozi vežna vrata še ceste.

(Se nadaljuje)

Zdravkovi doživljaji v zvezi s šolo so predstavljali v njegovi otroški zavesti glavno polnino. Torej se je vse njegovo mišljenje in stremilje nje sukalo okoli tega duševnega osištja. Pri pouku si je bistril otroški razum, kako je v življenju vse vpeljanov. Predobro se je še zavedal davnega prvega šolskega dneva, katerega se je bil poprej dolgo veselil. Mimo njegovega doma so hodili zgornjeprisojni šolarji: bratranca Mihek in Andrej, bratranka Katra in nasmejana Anca, ki je živela pri teti.

– Saj mora biti čudovito v šoli, ko tako zgodaj hitijo dol v dolino! Pa s takim veseljem! Vsak s svojo malico! Četudi največkrat zgolj s skormo trdega domačega kruha! Ali s kepo domačega sira! je gledal fant mimoidoče učence.

– In popoldne, ko se vračajo vedno nekaj novega pripovedujejo. Zadnjič je Miha prinesel vest, da je na svetu več vode kot suhe zemlje. Pa gad menda ne piči, le ugrizne! Tudi težke reči računajo. Sami izračunajo, koliko denarja dobi kmet za toliko in toliko kubičnih metrov lesa!

Andrej pa se je razpredal o čudnih živilih nekje na svetu, ker je opazil, da ga fant kot zijalo poslušal. Zoranova Anca pa je pripovedovala prosto po svoje razne pravljice in zgodbe, ki jih je nalašč spletala z novo vsebino. Kako bi jo fant še poslušal! Nagovarjal jo je, naj še ostane in ne hodi že z drugimi domov tja skozi gozdove v sosednji kraj.

Zdravko je z vstopom v šolo začel prodirati v nov svet, v katerem ni bilo tistega, vedno v ušesa nagačenega navodila: Mi smo bajtarji. Ne moremo. Ne smemo... V šoli je pred učiteljem štel nekaj novega v Zdravkovem svetu: Kar znaš, to velja! Sprito tega ničesar več ni veljala lepa Poldetova obleka, niso bili pomembni močni gojzarji kmečkoga sina, niso bila v ospredju lepo počesana dekleta, ne sicer klepetavi

VALENTIN POLANŠEK

25

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

bahači, če niso vedeli odgovora na učiteljevo vprašanje... Če lepoteček ni in ni mogel-povezati črke v tako zaželeno smiselno povezavo zlogov in besed, če je lepotečica šilila uheljkice, da bi ji kdo pomagal... Iz tega stališča je začel tudi fant gledati drugače v svet: da on ni manj vreden kot drugi, da ga nima nihče pravice obisipavati z vzdevki in zapostavljanji, da on vedno dviga roko, da on kaže svoje znanje...

Zato je bilo tako zopmo, si priznati: Nimam denarja! Nimam svojih čevljev, nimam dobre obleke, nimam, nimam, nimam...

Tako predirljivo mučno doživetje je bilo kar v prvem razredu s sliko, ki jo je napravil učitelj s fotoaparatom na samosprožilec. Otroci imovitejših hiš so prinesli svoje groše, ki jih je bilo treba plačati za fotografijo. Fant pa je ždel v prvi klopi s svojo razbolelo dušo. Učitelj je razdelil slike. Veliko otroško pričakovanje se je izpolnjevalo. Vsak se je občudoval na sliki. Redki so se kdaj že prej fotografirali. Kaj takega niti za odrasle ni bila vsakdanja reč. Ko so sedaj otroci tako držali slike v rokah in se občudovali, je sedel fant praznih rok. Pa še te so bile odveč.

Pa ga pokliče učitelj k sebi. V miznici je imel še dve sliki. Vzel je eno. Zdravka je grelo v sencih in ščemelo v očeh. Ni vedel, kam bi vtaknil ročice. V žep seveda ne, to je vedel.

– Poišči samega sebe! ponudi učiteljeva roka sliko. Takoj je odkril samega sebe v prvi vrsti. Sedel je med Spodnjakovim Jožijem in Podpeškim Johijem. Obvezan prst je držal k ustom, ker ga je bolel.

– Lahko obdržiš sliko. Učiteljev glas je bil zelo nizek, prijeten in mehak. Prav takšen kot takrat, kadar se je fant na stavljeno vprašanje prav dobro odrezal.

– Mama nima denarja! je težko stisnil iz bajtarske duše.

– Je že v redu. Fotografijo dobiš zato, ker se tako pridno učiš!

Sosednjski učitelj je imel seveda tudi nekaj težavic z Zdravkom. Pogosto je bil fant z drugimi pobalini zatožen, da ribe lovijo. Ker ni zaleglo opozorilo, je bilo treba tudi trše ukrepati. Ko pa so bili divji ribiči zaprti, se je kaj rado pripetilo, da so na poti domov spet aktivno posegli med številne lepe domače postvri. Ako so bili pravi zlikovci skupaj, je to ostalo tajno. Kajkrat pa jih je videl kak domačin, pa je učitelj spet vse izvedel.

Mnogo pa so fantje – ker so pač fantje kot mladi petelinci – uganjali otročarije, ki so se kdaj in kdaj prelevile v splošen pretep. To pa takrat, kadar so se šli vojsko. Mladina menda posnema odrasle. Ker pa so čuli, da se na svetu nekje pretepata Japonci in Kitajci, so se tudi sosednjski fantje porazdelili v dva tabora, – in signalo so se vojsko, kakor so pač čuli in kakor so se znali. Ko je med ljudmi zavrelo, da se je začela na nekem drugem koncu sveta nova vojna med Italijani in Abe-sinci, so tudi šolarji imeli novo vojno. Oboroževali so se že doma z bezgovimi puškami, z raznimi sabljami, s fračami, in za municijo so jim služili smrekovi češarki – in v prav hudem boju celo kamenje.

(se nadaljuje)

MIROSLAV NIKOLIČ

5

ŽELEZARNA PRED 50 LETI

(FRAGMENTARNI PODATKI PO SPOMINU)

Ves ta razvoj, vključno z začetkom obratovanja novih predelovalnih obratov v Hrenovici leta 1953/54 je bil natančno opisan najprej v »Novi proizvodnji« št. 3–4, leta 1954 in potem v knjigi »2000 let železarstva na Gorenjskem«. Podatke sem dr. Mohoriču zbral in sestavil osebno in so skoraj dobesedno navedeni.

Ene malenkosti pa obakrat nisem omenil: da je bilo to v glavnem moje življenjsko delo, pri čemer sem menil, da so drugi poklicani, da o tem informirajo. Ti drugi pa so skrbeli samo za to, da v knjigi postavijo sebi spomenik!

Zato se nepoučen bralec knjige »2000 let železarstva na Gorenjskem« lahko upravičeno vpraša: Kje in kaj je sploh delal v železarni ta inženir Nikolič, ki se mu v uvodu knjige dr. Mohorič zahvaljuje za podatke?

PROBLEMI NAROČIL IN PROIZVODNJE

Leto 1931 je bilo že v znamenju svetovne gospodarske krize. Občutna stagnacija je bila ravno v železarstvu, kjer so se že aktivna podjetja trdo borila za naročila in obstoj.

Železarna KID na Jesenicah pa je bila v tej neizprosni konkurenci še v težjem položaju zaradi svoje zastarelosti in dotranjanosti, kajti že štindeset let je minilo od pomembne modernizacije leta 1890.

Če ne bi leta 1930 prišla v roke novega lastnika Avgusta Westena iz Celja, ki je imel pogum in možnosti za načrtna vla-

ganja in intenzivno rekonstrukcijo, ki je trajala vse do leta 1940, bi preje ali pozneje odmrla.

Stara odmirajoča železarna pa je prinesla iz starih časov v novo dobo svoje obnove pomembno doto, in sicer: ugledno ime in velik sloves svojih izdelkov, posebno žice in žebeljev, ne samo v Jugoslaviji, temveč širom po svetu.

Toda poraba se je povsod krčila, inozemska konkurenca pa je bila močna ne samo zunaj, temveč tudi na jugoslovanskem notranjem tržišču. Naše zaščitne carine so inozemska podjetja kompenzirala ne samo s svojo bolj ekonomično proizvodnjo, temveč tudi z izvoznimi premijami, ki so jih dobila od svojih vlad.

Tako smo vsako najmanjše naročilo s hvalečnostjo sprejemali in se trudili, da vsako naročnikovo željo – če je le mogoče – izpolnimo. Borba za jutrišnji obstoj in delo!

Spominjam se, da je bila takrat najbolj pomembna stvar na mizi šefa obratov Gustava Schulerja in šefa administracije Antona Kerštajna karton s prikazom dnevnega stanja naročil za: hladno valjane trakove, žico, žične izdelke in žebelje ter dnevne in kumulativne odpreme teh izdelkov za minuli dan v tonah.

Prikaz stanja naročil je bil včasih shriljiv! Imeli smo naročila samo za nekaj tednov, včas pa samo še za nekaj dni dela!

Živeti iz rok v usta in se pri tem boriti za čim bolj racionalno uravnavno proizvodnjo ni bila lahka naloga! Toda v boju za obstoj se mobilizirajo in koordinirajo ustvarjalne zmožnosti, proti šablonizmu in rutini!

Kljub velikemu številu naročnikov in množici izdelkov, ki so jih ti naročevali, so v vodstvu obratov dobro poznali posebnosti važnejših naročnikov, ritem in sestavo njihovih naročil med letom, kot tudi izdelke, ki jih trg zanesljivo rabi.

To je omogočalo obratovodstvu, da je sporazumno z direkcijsko železarno in prodajnim oddelkom ohranjalo enakomerno in racionalno proizvodnjo s tem, da je občasno izdelovalo gotove izdelke na svobodno zalogo, če je bil dnevni dotok naročil nezadosten ali če je usahnul. Tako je včasih v začetku pomladi prosta zaloga žičnikov v skladišču znašala tudi več kot 1.000 ton, pri letni proizvodnji žebeljarne od 6.000 do 8.000 ton. Ko je v gradbeni sezoni ta zaloga skopnela, so se v obratu vsi

oddahnili, od obratovodstva do zadnjega delavca. Pomanjkanje naročil prej ali slej pomeni redukcijo proizvodnje in s tem tudi redukcijo staleža v obratu. Tega pa smo se vsi bali.

Okoli leta 1935 je ta strah izginil, žal z bližajočo se drugo svetovno vojno. Naročil je bilo vedno več. Ob koncu leta 1940 smo za posamezne vrste hladno valjanih trakov in žice dajali že dobavni rok 24 mesecev! Edina svetla točka v mojem ujetništvu leta 1941 je bila misel, da mi za izdelavo teh naročil ni treba več skrbeti!

KALKULACIJE

Neverjetno, toda resnično: približno 30 dni kasneje, recimo v začetku marca, je vodstvo predelovalnih obratov že imelo izračunano polno lastno ceno (P. L. C.) za vsak izdelek, narejen v januarju v hladni valjarni, žičarni in žebeljarni! Množica izdelkov na področju hladno valjanih trakov, vlečene žice, raznih žebeljev in žičnih izdelkov po dimenziji, načinu izdelave in površinske obdelave v predelovalnih obratih, je po številu prese-gala vse izdelke v drugih obratih, vendar je brez računalniškega centra ena edina oseba v obratovodstvu, Mici Ažman, ki je poleg tega vodila materialno knjigovodstvo, ažurno delala kalkulacije. Na osnovi teh je bilo obratovodstvu možno za vsak novi izdelek, za katerega je bil ugotovljen potek izdelave, sporočiti v nekaj urah prodajnemu oddelku predkalkulacijo.

Skrivnost je bila v tem, da je tudi administrativni del obratovodstva dihal z obratom in v glavnem poznal tehnologijo izdelave vsakega izdelka. Z lahkoto je potem dojel smernice, ključne in parametre za razčlenitev primarnih globalnih obremenitev na posamezna obratunska mesta ali proizvodne faze, skozi katere določeni izdelek pri svojem oblikovanju gre.

Kalkulacijske sheme z vsemi navodili je oblikoval sam šef g. Schuler. Tehnične normative za proizvodni proces določene izdelka pa so knjigovodstvu dali glavni delovodje, ki so vsak na svojem področju skrbeli za pripravo dela. Za vsako pozicijo naročil so določili potek izdelave in izdajali ustrezne naloge za posamezne faze dela na določenih delovnih mestih.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 2. seji, 4. maja presojal izvozno uvozna gibanja v letu 1981 in prvem kvartalu leta 1982. Obravnaval je poročilo o realizaciji prihodkov proračuna občine Radovljica in njihovi razporeditvi za obdobje januar-marec 1982, družbeni dogovor o izgradnji muzeja revolucije Gorenjske v Begunjah, informacijo o ureditvi spominskega parka Goreljek na Pokljuki, o kateri je imel več pripomb ter sprejel splošna načela za notranjo organizacijo in sistematizacijo del in nalog ter nomenklaturu enotnih nazivov za skupine istovrstnih del in nalog v upravnih organih skupščine občine Radovljica.

Prva seja predsedstva občinske skupščine novega mandata pod predsedstvom Borisa Setine je bila 29. aprila. Posvečena je bila obravnavi in dopolnitvam poslovnika občinske skupščine Radovljica ter odgovoru o oblikovanju letnega in periodičnih planov dela občinske skupščine v letu 1982.

V letu 1981 je znašal uvoz radovljiškega gospodarstva 22.981.000 dolarjev, kar pomeni 24 % manj kot je bilo planirano v letu 1981 in 14 % manj kot je znašal uvoz leta 1980. Primerjalni podatki kažejo, da je bil uvoz na Gorenjskem lani manjši za 6, v Sloveniji pa večji za 8 odstotkov.

Na aprilski seji predsedstva občinskega sveta ZSS Radovljica so razčlenili potek letošnjih občinskih zborov osnovnih organizacij sindikata, ki so bili sklenjeni že v februarju, razen v štirih OO sindikata. Ugotovili so razmeroma dobro udeležbo članov sindikata na občinskih zbora, ki jo cenijo v povprečju na 65,2 %. V nove izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata so izvolili 877 članov, od teh 456 ali 51,9 % žensk in 195 mladih do 27 let, kar je dobra petina vseh novozvoljenih članov. Od vseh 124 izvršnih predsednikov izvršnih odborov je 43 žensk, 15 mladih do 27 let in 48 članov zveze komunistov.

Občinska konferenca ZSMS Radovljica je letos uspešno izvedla akcijo evidentiranja mladih prostovoljcev za enote občinske teritorialne enote. Do konca aprila je bilo prijavljenih že nad 70 mladincev in mladink, največ dijakov srednjih šol. OK ZSMS bo skupaj s štabom teritorialne obrambe pripravila zanje program vojaškega usposabljanja.

V sedanjem mandatnem obdobju so v radovljiški občini sklenili, da bodo v zbora uporabnikov skupščin SIS imeli 45 delegatskih mest, od teh 20 iz vsake krajevne skupnosti in 25 iz združenega dela. V 20 KS so izvolili v 61 delegacijah 541 delegatov za SIS. V KS je letos izvoljeno 29 posebnih, 29 združenih in 5 skupnih delegacij. Posebne delegacije so bile izvoljene za posamezne SIS le v KS Radovljica in KS Lesce, posebne delegacije samo za izobraževalno in skupnost socialnega skrbstva pa v KS Bled, Gorje, Begunje in Bohinjski Bistrici.

V prostorih radovljiške graščine je bilo 6. maja sklepno srečanje slušateljev in predstavnikov občinskih komitejev OK ZKS Jesenice in Radovljica ob uspešno zaključenem osemmesecnem pouku na dopisni šoli marksizma. Iz obeh občin je uspešno opravilo šolanje po sedem slušateljev, ki so na srečanju prejeli spričevala in knjižno darilo. Dopisno šolo marksizma je organiziralo medobčinsko študijsko središče politične šole CK ZKS za Gorenjsko v Kranju.

Za občinski praznik, ki so ga 6. maja slavili v počastitev obletnice osvoboditve občine Buje, se je svečanosti in slavnostne seje občinske skupščine prijateljske občine Buje udeležila tudi občinska delegacija iz Radovljice. Vodil jo je predsednik radovljiške občinske skupščine Boris Setina, ki se je v razgovorih s svojimi gostitelji seznanil z novo sestavo vodstva občinske skupščine in DPO Buje.

Samoupravna stanovanjska skupnost je v začetku aprila razpisala tri različne natečaje za dodelitev posojil za dograditev in obnovitev stanovanjskih hiš v zasebni lasti, za udeležence NOB in za delavce zaposlene pri zasebnih delodajalcih. V letu 1982 je namenjeno za zasebnike iz združenih sredstev 8.960.000 din, za udeležence NOB 1,1 milijona din in za delavce zaposlene pri zasebnikih milijon din. Prosilci morajo poslati prošnje strokovni službi stanovanjske skupnosti na Alpdomu v Radovljici.

Kmalu po novem letu je občinska konferenca ZSMS Radovljica objavila v sodelovanju s centrom za socialno skrbstvo Radovljica razpis za vse osnovne organizacije ZSMS za izdelavo najprimernejše likovne in vsebinske rešitve plakata za boj proti alkoholizmu, nikotinu in mamilom. Do roka, ki je potekel konec marca, je prišlo na OK ZSMS nad 20 del, pretežno iz osnovnih šol. Ocenjevalna komisija bo tri najuspešnejše osnutke predlagala za nagrade OK ZSMS. Ta namerava v mesecu mladosti razstaviti vse prispele osnutke plakatov za širšo javnost.

V delovni organizaciji Veriga Lesce so v prvem četrtletju 1982 uspešno poslovali o čemer pričajo podatki iz periodičnih računov in pregledov. Vse TOZD so proizvodni plan v treh mesecih po vrednosti presegle skupno za 19, po količini pa za 5 odstotkov. Samo v mesecu marcu so vrednost proizvodnje, namenjene za zunanji trg, presegli za 28, količinsko pa za 10 odstotkov.

Pred prvomajskimi prazniki so na blejskih Jaršah izročili ključ 70 stanovanjem v dveh novozgrajenih blokih. Na tem delu Bleda je samoupravna stanovanjska skupnost Radovljica doslej zgradila že osem stanovanjskih blokov, že ta mesec pa nameravajo začeti z izgradnjo zadnjega tovrstnega bloka v katerem bo 54 stanovanj.

V goste k učencem osnovne šole A. T. Linhart Radovljica je pred prvomajskimi prazniki pripotovalo nad petdeset učencev osnovne šole Božene Slukan iz Varaždina. Med obema šolama, ki uspešno sodelujeta že pet let, so lani podpisali listo o trajnem prijateljskem sodelovanju. Varaždinski učenci, ki so gostovali na domovih svojih vrstnikov, so si ogledali muzeje in druge zgodovinske in turistične zanimivosti radovljiške občine.

V počastitev krajevnega praznika, ki so ga v KS Begunje slavili 4. maja v spomin na osvoboditev zapornikov v kaznilnici begunjske graščine tega dne 1945. leta, so svet KS in KK SZDL pripravili skupaj z drugimi družbenimi organizacijami in društvi osrednjo proslavo 1. maja popoldne pri Sv. Petru. Ob tej priložnosti so svečano izročili namenu nad 400 metrov vodovodnega omrežja do domačije Gorjak in prav toliko električnega kabla. Proslave se je udeležilo nad 300 krajanov. Sedmim zaslužnim posameznikom so podelili krajevna priznanja in Bronasti znak OF.

Po sklepnih podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica je radovljiško gospodarstvo v letu 1981 doseglo 56.317.000 dolarjev izvoza in s tem uresničilo 92,7 % plana, kar pa je kljub temu 17 % več kot leta 1980.

Po prvomajskih praznikih je med bivanjem v Sloveniji obiskala Gozdno gospodarstvo Bled tričlanska delegacija finskega sindikata delavcev lesne industrije, papirništva ter kmetijstva in gozdarstva. Gostje so si ogledali gozdna delovišča na Pokljuki in industrijske naprave v Bohinju ter se pogovarjali o strokovnih in sindikalnih vprašanjih ter o položaju naših delavcev.

Ob 10-letnici ustanovitve slovenskega kulturnega športnega društva Bled iz Essna v ZR Nemčiji, se je proslave za prvomajске praznike udeležila tudi tričlanska delegacija občine Radovljica, ki ima pokroviteljstvo nad tem društvom naših delavcev na začasnem delu v tujini. Z delegacijo so bili povabljeni tudi člani narodno zabavnega ansambla Triglavski kvartet iz Lesce.

Na predvečer praznika OF so v Lescah svečano izročili namenu obnovljene prostore družbenega doma. V njem bodo razen družbeno-političnih organizacij krajevne skupnosti in kulturnih sekcij krajani imeli na voljo tudi lepo restavracijo. Za to naložbo so porabili okoli 5 milijonov din.

Letošnji dobitniki srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije, ki so prejeli ta priznanja na prvomajskem srečanju delavcev radovljiške občine so osnovna organizacija sindikata železnica postaja Lesce in zaslužni sindikalni delavci Vlasta Bergelj iz Almire Radovljica, Franc Bulovec iz Elana Begunje, Darja Ferjan iz Zdravstvenega doma Radovljica, Ernest Kovač upokojenec, Ivanka Kovačič iz PTT Radovljica, Anton Kristan iz LIP Bled, Ivan Lotrič iz Verige Lesce, Minka Pokljukar iz osnovne šole Bratov Žvan Gorje, Andrejka Reinhardt iz občinskih DPO Radovljica, Jože Simčič iz Sukna Zapuže, Ludvik Sehnjanič iz HTP - toplice Bled in Rado Zupan iz UKO Kropa.

V trgovski delovni organizaciji Murka Lesce je lani izšlo 12 rednih števil njihovega glasila »Naš list«, v povprečni mesečni nakladi 390 izvodov. Poleg zaposlenih delavcev Murke in učencev v gospodarstvu, redno prejema glasilo »Naš list« tudi upokojenci Murke in 45 zunanjih sodelavcev.

V počastitev meseca mladosti so v Sivčevi hiši v Radovljici 10. maja odprli razstavo knjižnih ilustracij akademske slikarke Anke Gošnik-Godec, ki jo je posredoval Gorenjski muzej iz Kranja. Ob otvoritvi so v kulturnem programu nastopili učenci Glasbene šole Radovljica.

V aprilu je bila v dvorani Delavskega doma na Jesenicah likovna razstava akademskega slikarja Janeza Ravnika z Bleda. Razstava sodi v okvir sodelovanja jeseniške likovne skupine Dolik s skupinami in avtorji sosednjih gorenjskih občin. Stirinajstredna razstava je bila priložnost za poglobljeno spoznavanje Ravnikovih zanimivih in izvirnih upodobitev orehovitih jeder, s katerimi se je začel zadnja leta študijsko ukvarjati.

V počastitev 90-letnice rojstva Josipa Broza Tita in leta kongresov ter 40-letnice ustanovitve slovenskih partizanskih brigad so Zveza kulturnih organizacij Radovljica in vseh šest osnovnih šol v radovljiški občini priredili 7. maja koncertno srečanje »Mlada pesem« v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici. S po tremi pevskimi skladbami je nastopilo enajst mladinskih in pionirskih zborov, ki so pokazali kaj zmorejo na področju zborovske kulture, to pa so opravili več kot zadovoljivo.

SKRB DOMA DR. FRANCETA BERGLJA ZA STAROSTNIKE

Geslo letošnjega dneva zdravja je »dodajmo življenje letom«. Staranje namreč ni le telesno spreminjanje, spreminjamo se tudi duševno. In s starostjo prihajajo nad nas bolezni ter druge nadloge. Lahko pa starost preživimo v miru, vendar je potrebno zadovoljiti posebne potrebe starostnikov in tudi spremeniti odnos do njih in staranja.

Spremeniti pa je potrebno tudi odnos do domov starostnikov, upokojencev ali kakorkoli jih že imenujemo. saj vse prevečkrat nanje gledamo kot na hiralnice ali pač tisto, kar so nekoč kot socialne ustanove bile.

Tega danes pri nas že dolgo ni več, ker imamo urejene domove za starejše občane, kjer je zanje lepo poskrbljeno, kjer se trudijo, da bi bila jesen njihovega življenja čim lepša. Tudi na Jesenicah v domu upokojencev dr. Franceta Berglja imajo to nalogo.

Slovenska industrijska mesta so že pred drugo svetovno vojno začutila potrebo po skrbi za osirotele in tako je bilo tudi na Jesenicah. Aprila leta 1939 so dokončali gradnjo mestnega zavetišča za ostarele, v katerem je bil prvi zdravnik dr. France Bergelj in po njem so dom, ki so ga medtem povsem preuredili in tudi dogradili, tudi imenovali. Zgrajen je bil za 50 ljudi, leta 1975 pa so ob prvotnem domu zgradili tudi modern prizidek.

Sedaj je v domu 107 oseb, 39 enoposteljnih, 66 dvoposteljnih in dve triposteljne sobe. V preteklem letu je bilo v domu povprečno 164 oskrbovancev, največ pa jih v domu lahko sprejmejo 177, torej prostor je še. Dom zagotavlja svojim oskrbovancem nastanitev, prehrano in zdrav-

stveno nego pa tudi aktivnosti, ki ustrezajo njihovim potrebam. Ob tem velja povedati, da več kot 80 odstotkov oskrbovancev v jeseniškem domu upokojencev dr. Franceta Berglja potrebuje tujo nego in pomoč.

Med prebivalci doma jih je bilo lani skoraj 88 odstotkov iz jeseniške občine, ostali pa iz 14 različnih občin.

Poleg stalnih oskrbovancev pa je bilo v domu tudi nekaj takih, ki so želeli le začasen sprejem za nujno potrebo in medicinske nege v času zdravljenja.

Poprečna starost vseh oskrbovancev je 71 let, najstarejša prebivalka je stara 95 let, med prebivalci doma pa je 80 odstotkov žensk. K temu velja dodati, da imajo pri sprejemu v dom prednost občani jeseniške občine in člani zveze borcev NOV. V komisiji za sprejem in odpust sta tudi dva zunanja člana - predstavnik krajevne skupnosti Plavž in Zveze združenj borcev NOV.

Cene so v jeseniškem domu najnižje med domovi na Gorenjskem. Cena osnovne oskrbe v enoposteljni sobi je 279,70 din, v dvoposteljni 233,45 din dnevno. Medicinska nega, ki so jo deležni oskrbovanci doma, stane 40,55 din dnevno, vendar s tem ne pokrivajo stroškov.

Nekateri oskrbovanci dobivajo tudi dodatek za tujo nego in pomoč, za kar morajo v domu prispevati 115,50 din dnevno.

V preteklem letu je bilo 74 oskrbovancev, ki so sami plačevali celotno oskrbo, 76 je bilo takih, ki so delno plačali sami, razliko je krilo socialno skrbstvo. Za 14 oskrbovancev pa je oskrbno v domu plačala skupnost socialnega skrbstva. Med lanskoletnimi oskrbovanci jih je 58 prejelo starostno pokojnino, 42 družinsko in 38 invalidsko.

Dom dr. Franceta Berglja organizira in izvaja v skladu s potrebami oskrbovancev v domu tudi zdravstveno nego in varstvo. Vsako leto se dogovarja z občinsko zdravstveno skupnostjo o obsegu tega varstva in tudi o financiranju.

Jeseniški zdravstveni dom ima v domu tudi ambulantno, v kateri dela internist iz splošne bolnice Jesenice. Lani so zdravniki iz splošne bolnice Jesenice opravili v domu skupaj 383 ur. Med boleznimi med oskrbovanci prevladujejo bolezni srca in ožilja, duševna obolenja in diabetes. Seve-

da dobivajo oskrbovanci tudi dietno hrano, če je potrebno, sicer pa vsak dan štiri obroke. Lani so v domu povečali tudi nujne prehrane zunanjim občanom. Izdali so 750 kosil in 183 malic. V domu so pripravljali nuditi topli obrok tudi večjim delovnim organizacijam ali starostnikom.

V domu dela 49 delavcev, njihova aktivnost na področju samoupravljanja pa je zelo pestra. Dobro delujejo tudi različne komisije. Pri tem se zavedajo, da bodo le z lastnim delom in sodelovanjem ustvarjali boljše pogoje za delo. Čeprav je res, da ima širša družbena skupnost razumevanje za težave in delo v domu, je vendarle potrebno vedno znova to dokazovati. Pri tem nekateri pozabljajo, da bodo tudi ostareli in potrebni pomoči. Tudi težki delovni pogoji, v katerih delajo delavci v teh domovih, so našim očem preveč skriti.

Kljub temu pa delavci radi poskrbijo za svoje varovanje. V okviru delovne terapije skrbijo za dobro počutje oskrbovancev, organizirajo individualne in skupinske razgovore z oskrbovanci, pa kulturne prireditve, predavanja z dia-

pozitivi, proslave, praznovanja rojstnih dni upokojencev in podobno. Oskrbovance vključujejo v razne aktivnosti, v krožku ročnih del jih je tudi do 40 in letos načrtujejo razstavo jeseni. Imajo tudi terapevtsko telovadbo, sprehode, bralni krožek, organizirajo ogled kulturnih prireditev izven doma. Ob vseh pomembnih praznikih jih kulturne skupine obiščejo tudi v domu, tako folklorna skupina javorniškega društva upokojencev, pa člani društev upokojencev iz občin, otroci iz vrtca, žirovniški oktet, ženski pevski zbor Jesenice, večkrat pa jih razveseli tudi Gorenjesavski kvintet.

Oskrbovance doma vključujejo tudi v delo v kuhinji, šivalnici, pralnici, likalnici, pri urejanju okolice, pa tudi vratarji doma so oskrbovanci, ki seveda za svoje delo prejmejo tudi plačilo.

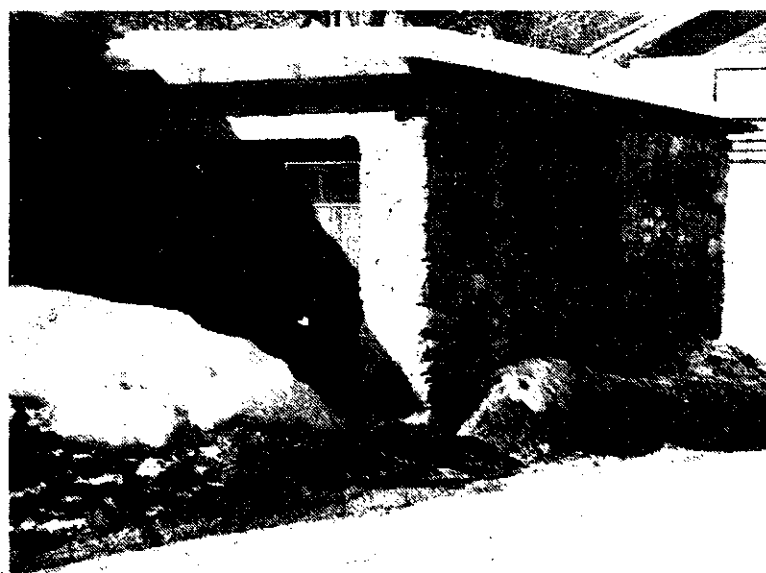
Dvakrat letno organizirajo v domu za oskrbovance tudi izlet. Letos ga v maju načrtujejo že deveto leto in doslej so obiskali že do bršen del Slovenije. Med potjo obiščejo znane kraje iz naše revolucije, preteklosti, pa tudi kakšen dom upokojencev si radi ogledajo.

V domu so organizirali tudi fizioterapijo. Sedaj sicer novo fizioterapevko še iščejo, vendar je tako delo v domu nujno potrebno za boljše počutje oskrbovancev.

Že prej smo povedali, da težav pri delu ne manjka, vendar so jih doslej velikokrat reševali sami delavci, ob pomoči skupnosti socialnega skrbstva, kjer jim, če le morejo, priskočijo na pomoč. Težavne finančne situacije so večkrat reševali tudi na račun svojih osebnih dohodkov. Letos jih pestijo povečane amortizacijske stopnje, pa naraščanje cen nad načrtovanimi. Vse to kaže, da ne bodo mogli pokriti vseh potreb v skladu skupne porabe, tako za topli obrok kot regres za letni oddih.

Kljub temu so v domu optimistični. Predvsem si želijo, da bi njihovim problemom znali priskočiti tudi drugod, ne le v skupščini skupnosti socialnega skrbstva, da bi bili tudi drugi občani, ne le tisti, ki kdaj pa kdaj obiščejo dom, seznanjeni z njihovim delom.

Rk

»Bavandeva« kovačija v Spodnjih Gorjah (Foto J. Ambrožič)

SREČANJE KURIRJEV GORENJSKE

Letos smo kurirji jeseniške občine organizirali že tradicionalno kurirsko srečanje partizanskih kurirjev Gorenjske. Srečanje je bilo ob nekdanjem domu tabornikov na Planini pod Golico. To zborovanje smo izkoristili tudi za odkritje plošče na omenjenem domu, na kateri piše, da je med NOB v bližini delovala kurirska postaja G 10.

Plošče bomo letos odkrili tudi še povsod tam, kjer je bila v bližini kakšna kurirska postaja. Tako bomo mladim označili nevarne kurirske poti. Te plošče bodo kot dopolnilo tistim spominskim ploščam in spomenikom v Karavankah, ki že označujejo mesta, kjer je več kot petdeset let nazaj kurirjem med NOB za vedno zastal kurirski korak.

Delovni kolektiv »Varnost Ljubljana«, ki je sedaj lastnik tega doma na Planini pod Golico, je že sprejel sklep, da se bo v bodoče dom imenoval Javka G 10. Ta predlog smo kurirji in vsi prisotni na zborovanju z navdušenjem sprejeli. Spominsko ploščo so ob odkritju sprejeli v varstvo pionirji osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic, ki jim je predstavnik pododbora gorenjskih kurirjev pripel na pionirski prapor tudi značko kurirske zastave.

Zborovanje kurirjev Gorenjske v soboto, 15. maja, bo ostalo v nepozabnem spominu skoraj 200 kurirjem in več kot tisoč drugim borcev, vaščanom, aktivistom in mladim, ki so prišli na zborovanje.

Kurirji se zahvaljujemo predvsem krajanom krajevnemu skupnosti Sava, ki so z organiziranim pohodom po kurirskih poteh prišli na zborovanje. Zahvaljujemo se krajevni odboru ZB NOV Planina pod Golico, ki je pripravil prostor, postavil mlaže in se udeležil zborovanja. Za izdatno pomoč se zahvaljujemo tudi občinskemu sindikalnemu svetu in njegovemu predsedniku, ki nas je pozdravil in nam kurirjem zaželel še veliko srečanj, obujanja spominov in prenašanja tradicij NOB na mlade. Zahvaljujemo se pevskega zboru Društva upokojencev Jesenice, ki niso sodelovali le v uradnem programu, ampak so še pozno popoldne prepevali in tako še oplešali nepozabni dan. Naša zahvala pa velja seveda najbolj najmlajšim na zborovanju, to je pionirjem, ki so sprejeli spominsko ploščo v varstvo in so z osemdesetimi nastopajočimi pevci in recitatorji dali glavni prispevek kurirskemu zboru. Kurirji se jim

bomo oddolžili tako, da se jim bomo pridružili vedno na »Javki G 10« in jim pripovedovali zgodbe iz NOB. Priznanje izrekamo tudi osnovni šoli Prežihov Voranc in mentorjem, ki so pionirjem pomagali pri pripravi in izvedbi programa.

V imenu krajanov partizanskih vasi Planina pod Golico in Plavški rovt je kurirje in ostale pozdravila predsednica SZDL, ki je orisala zgodovino obeh vasi, velik delež krajanov med NOB in kraj danes, katerega prebivalci so odvisni predvsem od zaposlitev na Jesenicah, ker se v kraju ne razvije niti turizem tako kot bi se lahko in moral glede na lepoto tega kraja.

Poseben pečat slavlju pa je prispeval slavnostni govornik, narodni

heroj Franc Avbelj-Lojko, ki je poudaril pomembnost kurirskih zvez in velik prispevek kurirjev med NOB. Na koncu je tudi odkril spominsko ploščo in jo izročil v varstvo pionirskemu odboru OŠ Prežihov Voranc.

O kurirski postaji G 10 pa je spregovoril nekdanji kurir te postaje Jaka Klinar, ki je ob koncu dejal: »Prav tak je današnji dan, kot tisti cvetoči dan maja pred 37. leti, ko beseda svoboda ni več pomenila le sanje in želje, ampak je postala stvarnost.

Desetine pionirjev, mladincev in mladink nas je takrat spremljalo še daleč iz vasi, ko smo odhajali v svobodno Jesenico. V vetru je vihrala zastava, ki so jo izvezle mladinke vasi in na kateri je pisalo »Za kurirje ni pregrada«.

»Preživeli smo takrat odšli. Mrtvi so ostali in nanje ne bomo in ne smemo nikoli pozabiti,« je zaključil svoj govor.

J. K.

PRIZNANJA OB DNEVU VARNOSTI

13. maj je dan varnosti, to je dan, ko je leta 1944 vrhovni poveljnik tovariš Tito podpisal odredbo o ustanovitvi oddelka za zaščito naroda – OZNE. Toda ta praznik ni samo praznik delavcev organov za notranje zadeve oziroma varnostnih služb, pač pa tudi praznik vseh delovnih ljudi in občanov, ki nam ni tuja skrb za varnost države in vseh pridobitev, ki smo jih dosegli v teh letih razvoja socialistične samoupravne skupnosti.

Ob letošnjem dnevu varnosti so v petek, 14. maja, v republiškem izobraževalnem centru Zveze sindikatov Slovenije v Radovljici podelili priznanja organov za notranje zadeve delavcem milice in drugim občanom ter kolektivom za njihovo delo na področju varnosti.

Iz radovljiske občine sta republiško plaketo organov za notranje zadeve prejela Mihael Kozinc in skupščina občine, iz jeseniške pa: Franc Kobentar, Branko Stare, poklicna gasilnica in reševalna četa železarne Jesenice, postaja GRS

Kranjska gora in krajevna skupnost Rateče.

Odlikovanja pa so prejeli delavci milice, in sicer: red dela s srebrnim vencem je iz jeseniške občine prejel Ivan Škantar, iz radovljiske Jože Logar, zvezno plaketo varnosti Vlastimir Turunčič iz radovljiske in Ilija Otovič iz jeseniške občine, srebrni znak – zasluge za varnost Janez Trentelj iz radovljiske občine, bronasti znak zasluge za varnost Alojz Komac iz radovljiske občine in Andrej Kolenc in rezervni miličnik Janez Kosmač iz jeseniške občine.

OBČINSKO TEKMOVANJE V SLO IN DRUŽBENI SAMOZAŠČITI

V soboto, 15. maja, smo imeli učenci sedmih in osmih razredov osnovnih šol in učenci srednjih šol v Mojstrani tekmovalni orientacijski pohod z obrambno tematiko.

Iz osnovne šole Prežihov Voranc so se tekmovalno udeležili tri ekipe: I. ekipa – vodja Gračnar, II. ekipa – vodja Medja in III. ekipa – vodja Rihteršič.

Ko smo prišli do šole v Mojstrani, kjer je bil start in cilj tekmovalja, so najprej izžrebali štartne številke in jih razdelili ekipam. Potem smo odšli v šolo, kjer smo pisali teste iz dogovorjenih tem. Nato smo šli v telovadnico, kjer je bilo že vse pripravljeno za streljanje z zračno puško. Učenci srednjih šol pa so odšli na strelišče, kjer so streljali z malokalibrsko puško. Vsak učenec je imel na voljo tri poskusne strele in pet strelcev v konkurenci.

Po streljanju so se morale ekipe javiti na startu. Startale so v razmaku petih minut. Na startu smo dobili karto z označeno potjo, ki smo jo morali prehoditi, in navodila. Ko smo se ozrla k vrhu stene, ki se je bleščala v soncu, sem tam zagledala ljudi. Pokazala sem jih ostalim iz ekipe. Povedali so mi, da je to ena izmed kontrolnih točk. Postal me je kar malo strah, ko je tovariš Rakovec rekel, naj pazimo, kako bomo hodili ob steni, da ne bo slučajno kdo padel. Tovariš nam je dal znak in odšli smo po poti, po kateri je šlo prej že štirinajst ekip. Kmalu ob cesti je bila prva postaja, kjer smo reševali test iz prve pomoči in obvezovali ranjenca. Po opravljeni nalogi smo odšli naprej. Pot se je začela vzpenjati. Že kar utrujeni smo prišli do druge kontrolne postaje. Dva iz ekipe sta razstavljala in sestavljala puško M-48, ostali trije pa smo reševali test, v katerem so bila vprašanja o tej puški.

Pot se je nadaljevala po gozdni poti, ki se je kaj strmo vzpenjala. Nekajkrat smo prišli do križišč in morali smo paziti, da smo odšli naprej po pravi poti. A nekeje smo očit premalo pazili, kajti srečali smo štiri druge ekipe, ki so se skupaj vračale nazaj. Povedali so nam, da so zašli in da se tudi mi lahko obrnemo in gremo nazaj. Na srečo smo prehodili šele majhen del poti, zato nismo izgubili veliko časa. Še nekaj časa smo se morali vzpenjati, potem pa smo prišli na vrh stene, kjer je bila tretja točka, in kjer smo morali reševati test z vprašanji o kartah in rešiti naloge s kompasom. Povedali so nam tudi azimut, po katerem smo morali hoditi, da smo našli nekega tovariša. Ko smo se vračali v dolino, smo morali pohiteti, ker smo imeli natančno določen čas povratka.

Sama pri sebi sem mislila, da je škoda, ker nimamo več časa, kajti gozd, po katerem smo hodili, je bil poln zanimivosti. Bilo je nekako tako, kot da bi nas ptice in cvetice prosile, naj se ustavimo. A morali smo naprej. Ko smo prišli v dolino, smo takoj našli četrto postajo, kjer smo reševali topografske znake. Potem smo morali po kolovozu do pete postaje, kjer smo morali izmeriti azimut in tam, kjer smo izmenjali pravo točko, smo morali dvigniti roke. To je bila šesta kontrolna postaja. Potem nam je preostala le še pot do šole. Nekaj časa smo tekli, hodili, pa spet tekli. Na koncu smo morali porabiti vse svoje sile, da smo v pravem času prišli na cilj. Uspelo nam je in ves naš trud je bil s tem poplačan.

Med osnovnošolskimi ekipami so prva tri mesta osvojile vse tri ekipe iz osnovne šole Gorenjskega okruga Žirovnica. Vsi sodelujoči pa smo dobili spominske diplome in značke SLO Jesenice.

Povabili so nas v šolo, kjer so nam postregli s pravim vojaškim »pasuljem« in sokom.

Medtem, ko smo čakali na rezultate, smo se pogovarjali z učenci drugih šol in pripovedovali o svojih poteh. Bilo je zelo zanimivo, razen tega pa se je med nami spletla nit prijateljstva. Tako se je končal poučen in zanimiv pohod, ki ga je spremljalo obilo dobre volje.

Mojca Krašovec, 7. c
O. Š. Prežihov Voranc Jesenice

KONCERT V GORJAH

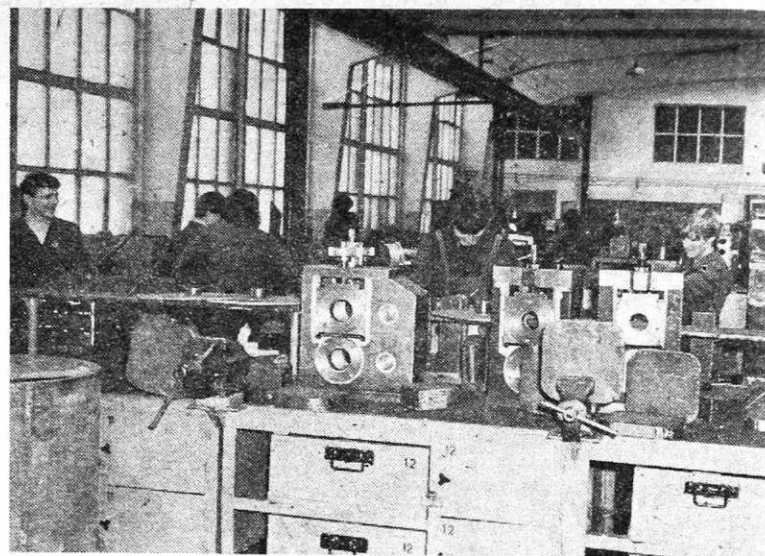
V soboto, dne 22. maja, bo ob 20. uri v TVD Partizan Zgornje Gorje

CELOVEČERNI KONCERT

komornega moškega pevskega zbora iz Zasipa, pod umetniškim vodstvom prof. Janeza Boleta.

V prvem delu koncerta boste poslušali kratak preizkus slovenske umetne in borbene pesmi od XVI. stoletja do danes.

V drugem delu pa se bodo zvrstile slovenske ljudske pesmi v priredbah raznih avtorjev.

V učni delavnici železarskega izobraževalnega centra (Foto S. Kokalj)

PODIJSKA DISKUSIJA O DVOJEZIČNOSTI V ŽITARI VASI

Celovec, 10. maja (SINDOK) – Medtem ko si občinski in deželni politiki prizadevajo, da slovenščina ob nemškem uradnem jeziku ne bi dobila uradnega značaja, se med strokovnjaki pedagogi in tudi »navadnimi« ljudmi vedno bolj razširja prepričanje o vrednosti in pomenu dvojezičnosti. To prepričanje je opazovalec lahko dobil v štiriurni razpravi o pomenu dvojezičnosti, ki je bila v soboto zvečer v ljudski šoli v Žitari vasi.

Slovensko prosvetno društvo Trta je povabilo pedagoške strokovnjake, kateremu so se odzvali univ. prof. dr. Peter Gsettnar in univ. doc. dr. Dietmar Larcher, oba s celovške univerze, direktor pedagoške akademije v Celovcu dr. Ewald Krainz in ravnatelj žitarske ljudske šole Franc Kukovica. Na prireditve je prišlo skoraj 200 ljudi, med njimi polovica žitrajcev, z odsotnostjo pa so blesteli občinski politiki z županom Posodom na čelu.

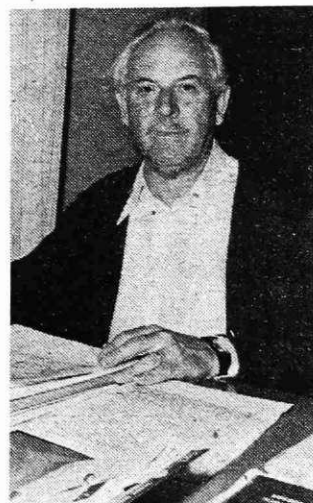
V razpravi, ki jo je vodil dr. Vladimir Wakounig, se je k besedi javilo poleg podijskih govornikov okoli dvajset udeležencev, ki so z različnih vidikov osvetlili problematiko, imenovano dvojezičnost, ki pa je bolj problem vrednosti in pomena slovenščine v dvojezičnih krajih južne Koroške. Vsi trije strokovnjaki so poudarili pomembnost učenja materinega jezika, predvsem za tiste otroke, ki niso prijavljeni k pouku slovenščine. Zanje velja izpoved dr. Larcherja, da se lahko nauči nemščine dobro le, kdor zna dobro slovenščino.

Tudi ravnatelj dr. Krainz je dejal, da dvojezičnost na noben način ne more škodovati, dodal pa je, da mora vzdušje biti pozitivno razpoloženo za drugi jezik, torej za slovenščino. Tu se je videlo, da vprašanje dvojezičnosti ni toliko vprašanje jezikovnega pouka, temveč veliko bolj

vprašanje tega, kakšno vrednost pripisujejo jeziku, konkretno slovenščini, v javnosti. Pri tem je bila poudarjena vloga sredstev javnega obveščanja, ki na Koroškem nikakor ne ustvarja javnega mnenja v korist slovenskega jezika. Ob tem je dr. Gsettnar podčrtal, da se ustvarja mnenje, češ da so manjšina in njeni zastopniki agresivni in nezumni, če izražajo svoje interese in zahtevajo svoje pravice in da pogosto od zatiranih zahtevajo najprej razumevanje za zatiralce.

Več govornikov je opozorilo na to, da se je problem začel zaostroovati, ko so odpravili obvezno dvojezično šolstvo in ko so prijavitelje k slovenskemu pouku predvideli takorekoč za »sonderbehandlung« in jih s tem etiketirali kot »čušce«. V tej zvezi je bilo govora tudi o pervertiranju pravice staršev, zaradi česar v svojem celotnem razvoju trpijo predvsem tisti otroci s slovensko materinščino, ki iz tega ali onega vzroka niso prijavljeni k pouku slovenščine.

Splošen zaključek razprave je vsekakor bil, da je treba najprej ustvariti ozračje zaupanja, takšno ozračje torej, kjer bo slovenščina sprejeta kot enakopraven in enakovreden jezik, kjer bo torej priznana tudi v javnosti in ne bo več odrinjena v hlev in domače dvorišče.

BRANKU BLENKUŠU ČESTITKA OB 60-LETNICI

Kdo ga ne bi poznal, če ne kot sodelavca na sektorju za ekonomiko in organizacijo, pa kot aktivnega družbenopolitičnega in turističnega delavca ali kot dopisnika v našega Železarja in številne druge časnike in revije. Poznajo ga tudi borci narodnoosvobodilne vojske kot nastavnika vežistov IV. operativne cone in sedanjega predsednika pododbora vežistov NOV za Gorenjsko.

Andrej Blenkuš-Branko se je rodil 13. maja pred šestdesetimi leti v Kranjski gori, sicer pa je že dolgoletni Jeseničan. Po poklicu je višji tehnik prometne stroke, v naši železarni pa je zaposlen 21 let, pred tem pa je bil zaposlen pri jugoslovanskih železnicah.

Ob njegovem življenjskem jubileju moramo omeniti njegova velika prizadevanja na področju turizma, med drugim kot pobudnika ali spodbudnika akcij »lepe rože« in »čisto okolje«, urejenega vrtničarstva, večje in boljše turistične ponudbe in podobno. Njegova še vedno vsestranska aktivnost in vitalnost ne izdajata njegove šestdesetletne trde življenjske poti in skoraj 40 let napornega dela.

K številnim čestitkam, ki jih je Andrej Blenkuš-Branko prejel ob svojem življenjskem jubileju se pridružujemo tudi sodelavci Železarne in tednika Železar in mu želimo še veliko uspešnih in zadovoljnih let.

OBRAMBNI DAN V ŠOLI ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE

V soboto, 15. maja, so v jeseniški šoli za zdravstvene delavce, ki jo sedaj obiskuje 250 učenec in učencev, izredno uspešno izvedli obrambni dan. Pripravili so ga skupaj z bolnico in kirurškim oddelkom.

Predpostavka za preverjanja pripravljenosti je bila potres. Skrbno so pripravili vse potrebno – dva šotora, 30 učencev je predstavljalo ranjenke, ki jih je bilo potrebno oskrbeti, 15 trojk pa se je seznanilo s tem, kaj vse je potrebno narediti.

Lepo so pripravili tudi kulturni program, izdali so bilten, od petka dalje so skrbeli za stražo, pet učencev pa je v soboto delalo na kirurškem oddelku.

Ob tem naj povemo, da jeseniška šola za zdravstvene delavce letos praznuje 20-letnico delovanja in da bodo slovesnost ob tem jubileju pripravili 4. junija v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Rk.

IZBIRANJE »LEPOTICE NARCIS« 30. MAJA

TURISTIČNO DRUŠTVO JESENICE OBVEŠČA, da bo IZBIRANJE LEPTICE NARCIS v nedeljo, 30. maja, ob 13. uri in ne kot je bilo prvotno sporočeno 23. maja. Med prebivalci je namreč veliko taktih, ki bi se radi udeležili prireditve ob mesecu mladosti na Pristavi, ki bo 23. maja, in zato je prireditev v Planini pod Golico preložena na 30. maj.

EDU TORKARJU: SOŽITJE ALI POŽRTJE?

Misliva povsem enako. Upajva, da je še dosti Slovencev, ki mislijo tako kot midva. Če se bomo v industrijskih središčih izrodili v fašistoidno ljudstvo, ki svojim bratom po krvi ne bo omogočalo izobrazbe v maternem jeziku, ki njihovim otrokom ne bo hotelo predstaviti v jeziku njihovih staršev del Vuka Stefanovića Karadžića, Petra Preradovića, Petra Petrovića Njegoša, Ivana Gorana Kovačića, ki ne bo v posebnih oddelkih osnovnih in srednjih šol skrbelo za spoznavanje hrvaške, srbske, črnogorske, makedonske literature in njihovih jezikov, potem se lahko mirne duše odpišemo.

Se zmeraj mislim tako, kot sem zapisal v člankih GDE SI, MOJE STADO. Bom povedal, zakaj.

Pred nosom so mi zgradili blok. Vanj se je vselila majhna Bosna, kot temu Slovenci radi po domače reče-mo.

Zadnjič mi pravi vnuček: »Dedek, ali greva na vrt brat pravljico Volk in sedem kozličkov?« Kako bi mogel dedek vnučku odrediti prošnjo?

Sla sva na vrt, sedla za mizo in začela brati. Pa je prišel iz bloka pred najinim obzorjem deček. Imeti mora kake štiri leta. Mojemu zlatolasemu srčku pa manjka še nekaj mesecev, preden bo dopolnil tretje leto. Fantek je začel tekati okrog smetnjaka, ki so ga postavili komunalci tik pred našo žično ograjo. Očitno je izzival najino pozornost. Ni se mu bilo treba dolgo truditi. Pridati moram, da naš mali razgrajalec govori brez kakršnekoli napake ali zadrževanja v izbrani slovenščini.

Postavil je roko na stran v knjigi, iz katere sem mu prebiral Grimma. »Dedek, ali bi ne bilo lepo, če bi se tale fantek, ki teka okrog smetnjaka, prišel k nama pa bi poslušal pravljico o Volku in sedmih kozličkih? Ali ga grem lahko poklicati?«

»Pojdi pa ga povabi! Reci mu, naj prisede k nama! Čez plot ga bom že jaz vzdignil.«

Moj zlatolasček je stekel k ograji, se prijel za mrežo in začel klicati:

»Fantek, ali bi ti prišel k nama? Boš slišal, kako dedek bere pravljico. A veš, fantek, v pravljici nastopa sedem kozličkov. Pa še en hud volk, ki jih je šest požrl. In mama koza. Dečko, ali hočeš priti ssem? Poglej, kako si blizu meni! Stopi ssem! Primi se za mrežo! Dedek, vstani vendar in pridi k meni, da boš tegale fantka vzdignil čez ograjo pa da bo lahko k nama prišel poslušati pravljico!«

»Poglej! A vidiš, dedek, sploh me ne sliši, pa ga ves čas ogovarjam in ga prosim, naj pride k nama poslušati pravljico. Fantek, a ti mene sploh ne slišiš? A me ne čuješ, kako lepo te vabim, da pridi k nama poslušati pravljico? A ti nič ne veš, kako moj dedek zna pravljico o volku in kozličkih pa o mami kozi lepo prebrati?«

»A vidiš, dedek, sploh me ne sliši. Sploh mi ne odgovori.«

»Mogoče te pa ne razume. Vprašaj ga: Ali razumeš slovensko?«

Vprašal ga je. Nobenega odgovora. Mali neboljenec v rumeni majici je še kar naprej vztrajno skakal okrog smetnjaka. Meter ali dva pred nama.

Stopil sem tistih pet korakov do našega palčka Kuštravčka (našem ljubčku smo nadeli že čez mero vzdevkov), počepnil k njemu, ga prijel za roke in potegnil k sebi. Dolge minute sva se učila, kaj naj reče malemu tovarišu za mrežo.

Bosanček — ali kar že je — naju je na drugi strani mreže napeto opazoval. Zdaj mene, ko sem svojemu Pedenjpedu govoril, kaj naj mu reče, zdaj mojega pritlikavčka, ki je za mano ponavljal srbske stavke. Ko se jih je dodobra naučil, se je spet prijel za mrežo, pogledal svojega soseda in ga prosil:

»Dodi ovamo! Čuješ lepu priču! Voleo bih se igrati s tobom.« Dobesedno.

Fantek na drugi strani je vzdignil roke, krilnil nekaj, kar je bilo podobno pasjemu laježu, izvenelo pa je v »Neču!«, nato pa jo je pobral v blok in zaloputnil za seboj vhodna vrata.

Zdaj imam na grbi in na skrbi tega našega Cicibana, ki me vsako jutro začne spraševati:

»Dedek, kdaj bova šla v tale blok, da bova našla tistega fantka, ki takrat ni hotel priti k nama, ko sva midva na vrtu brala pravljico o tistem požrešnem volku in sedmih revčkih kozličkih pa o mami kozi? A veš, dedek, jaz bi pa rad videl, da bi tisti dečko postal moj prijatelj. A ne, da bi se potem ti z nama igral? A veš, dedek, v park bi šli skupaj na sprehod, kajne? Pa še našega prapostega Sancha Pansa bi vzeli s sabo. A veš, kako bi se ta deček veselil tega našega zmešanega psa? A bi gledal, kako dirka gor in dol! Jaz bi mu pa povedal, da se polula, kadar ob kostanju vzdigne nogo. Midva bi pa tega dečka naučila tako govoriti, da bi se vsi trije razumeli. A veš, kaj mislim?«

Vem, dobro vem, kaj misli moj mali Jaka. Prijatelj se želi in prav vseeno mu je, ali je to sosedov Matej ali pa Indijanček iz brazilskega pra-

gozda ali pa njegov krušni bratec Gregor. Tudi Era z onega sveta bi prisrčno rad vključil v svojo nedolžno otroško družino. Pod pogojem seveda, da bi se med igro mogel z njim pogovarjati. Pač v jeziku, v katerem ga je naučila prvih besed njegova mamica. V slovenskem.

Zdaj smo pa tam: S svojim Jakom bova šla lepega dne k sosedom v blok. Prav nič ne dvomim, da se počutijo kot manjšina med samimi Slovenci. Poskusila jih bova prepričati, da jih imamo radi. Všeč bi nam bilo, če bi se začeli čutiti kot sosedje. Ob srečanju bomo vsak po svoje govorili.

Midva s Srčkom po slovensko, onf po svoje. Trdno upam, da se bomo sporazumeli. Najti moramo pot za skupno življenje, najti način, ko se bomo ob srečanjih drug drugemu nasmehnili, se prijazno pozdravili, si rekli dobro besedo, si voščili prijazen, dober in uspešen dan, vprašali soseda iz Bosne, ali sme njen sinček priti dopoldne k nam, da bi se igral z našim Kuštravčkom.

Palčkov dedek in njegov Sancho Pansa bosta vedno z njima. Govorili bomo pa med sabo vedno po slovensko. (Verjemi ali ne: Moj pes razume — kljub španskemu imenu — vse, kar mu z Jakom poveva po slovensko. Po naše govoriti ga žal še nisva naučila, lajati pa zna kot rojen Rutarjan.) Iz izkušnje vem, da bo sosedov Mičo lepega dne spustil iz ust namesto »Neču« »Nočem!«.

To, dragi Edo, je tisto, za kar sem se dolga leta trudil. Manjšina med nami iz južnih republik bi ne le smela, ampak morala v svojih družinah ohranjati svoj jezik, svojo kulturo, Slovenci smo pa tisti, ki bi jim morali pri tem z vsemi močmi pomagati, jih podpirati magari s samoprispevki (saj že tako in tako za vsak drek razpisujemo samoprispevek), jim podstaviti stolček, da bi se počutili kot enaki med enakimi ter jih zaustaviti, kadar bi med njimi začutili nag-njenje k asimilaciji.

Toda... Ko pridejo k nam, ko si začno služiti svoj vsakdanji kruh v Socialistični republiki Sloveniji, potem se morajo najprej naučiti našega jezika!

SREČANJE MLADIH TEHNIKOV OBČINE JESENICE

Zveza organizacij za tehnično kulturo občine Jesenice je na pobudo DIATI Jesenice organizirala srečanje mladih tehnikov občine Jesenice. Bilten z razpisi je bil dostavljen vsem osnovnim šolam in organizacijam ZOTK, katere delujejo na območju občine Jesenice.

Predlog DIATI je zajemal tri področja tekmovanj, za katere je DIATI prispeval tudi finančna sredstva in sicer:

- I. Nagradni natečaj za prosti spis.
 - II. Nagradni natečaj za najboljši in najbolj originalni izdelek.
 - III. Nagradni natečaj za najboljši krožek ali klub mladih tehnikov.
- Na prvi natečaj so bile tri teme, na katere je prišlo 26 spisov in to:
- Razvoj tehnike in civilizacija — 13 spisov,
 - Izumitelji in novatorji — štirje spisi in
 - Znanje in ustvarjalno delo — en spis.

Ostali spisi niso ustrezali razpisanim temam.

S knjižnimi nagradami so bili nagrajeni spisi naslednjih avtorjev: Miha Dakskoblerja iz OŠ Tone Čufar, Denisa Lenardiča iz OŠ Prežihov Voranc, Janija Novaka, Andreja Palovšnika in Natalije Gašperin — vsi OŠ Karavanskih kurirjev NOB.

Z značkami DIATI so bili nagrajeni: Izidor Ručigaj, OŠ Tone Čufar, Barbara Bernard, Roman Tomaš in Doroteja Sokovšek, OŠ Karavanskih kurirjev NOB ter Tomaž Leban iz OŠ Prežihov Voranc.

Največ spisov je prišlo iz osnovne šole Karavanskih kurirjev-NOB Koroška Bela, od koder so bili spisi tudi na vse tri teme. Zanimivo, da je najmanj spisov ravno na temo »Izumitelji in novatorji« (4) in iz tematike »Znanje in ustvarjalno delo« (1).

Drugi nagradni natečaj za najboljše in najoriginalnejše izdelke je bil bolj uspešen, saj je prišlo iz 14 krožkov 108 izdelkov in to: letalskih modelov 9, ladijskih modelov 8, maket 23, fotografij 20, filmov 3, električnih izdelkov 6, tekstilnih izdelkov 30, keramičnih izdelkov 6 in radio izdelkov 3.

In uredništvo Železjarja si ne upa ali ne more ali noče objaviti vsakega zadnjega JEZIKA NAŠEGA VSAK-DANJEGA, v katerem sem prav o tem pisal. Lep pozdrav! Upam, da bodo tole tiskali.

PRIPIS: SREDA, 13. MAJA 1982

Sinoči se je že temnilo, ko sem končal tole pismo. Moj pasji prijatelj je že nestrpno čakal na svoj običajni vsakodnevni sprehod. Pospravil sem stroj in papir, ga natvezal na verižico in odpeljal v park.

V toplem, lepem majskem večeru je sedela na klopi ob poti družina. Mlada žena, petletna hčerka, oče. Preveč temno je že bilo, da bi jih videl v obraze. Slišal pa sem jih govoriti. Ona po slovensko, oče in hčerka po srbsko.

Se ves poln tistega, o čemer sem malo pred tem pisal, sem se obrnil in prosil, ali smem prisesti. Vitka žena se je prav rada odmaknila ter mi prepustila že ogreto mesto na klopi.

Želel sem se prepričati, ali midva, Edo in jaz, prav misliva. Nič nisem slepomišlil. Govoril sem naravnost. Spraševal, kako mislijo, kako govorijo, kako se počutijo med nami Slovenci Bosanci, ki so prišli k nam opravljati umazana dela iz Sanskega Mosta.

V dolgem pogovoru, ko si zaradi goste teme v parku nismo mogli pogledati v oči, sem zvedel, da radi pri nas živijo in delajo, a se nas bojé. Zaradi tega so včasih nekateri med njimi napadalni. Preveč očitno jim Slovenci pokažemo svoj prezir. Ljubijo našo deželo, ljudi pa ne preveč, kajti da jih potiskamo na rob življenja. Zviška gledamo na brate z Juga. Rinemo jih v močvirje.

»Nikar tak! Saj ste dobili stanovanje v bloku!«

»Dobili. Prav imate. Ampak naši sosedje nas sploh ne pogledajo. Zanje smo Bosanci. Ko bi vsi Slovenci mislili kot vi, bi se vsak Bosanec ob prihodu v Slovenijo naučil najprej slovensko govoriti. Povejte: kako gledate Slovenci na Bosanke in Bosance, ki vam pometajo cesto, čistijo stranišča, pobirajo umazano posodo in prazne vrče po gostištih, garajo na plavžu, premikajo vagona na železniških postajah? Koliko Slovencev še opravlja taka dela? Ampak nekdo jih mora opraviti. Nikar ne zamerite, ker sem tu pred vami stresla svojo bolečino. Nikoli bi si tega ne upala, ko bi ne bilo tako zelo temno.«

Vstali so in se prijazno poslovili. S psm sva obsedela na klopi.

Slovenci, vprašajmo se: Kdaj bomo začeli spoštovati ljudi, ki nam pomagajo držati pokonci našo deželo?

J. S.

OBČINSKA MLADINSKA FOTORAZSTAVA

V petek, 21. maja, bodo ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci jeseniške glasbene šole, v počastitev 90-letnice rojstva tovariša Tita, letošnjih kongresov zveze komunistov, zveze sindikatov, zveze socialistične mladine in zveze združenj borcev NOV, odprli občinsko mladinsko foto razstavo.

Za razstavo, ki jo organizira foto klub Andrej Prešern Jesenice, je na razpis poslalo enajst avtorjev 92 črno belih fotografij. Za razstavo je kandidat za mojstra fotografije Franci Kolman izbral 60 fotografij in določil vrstni red šestih izbranih kolekcij.

Ob otvoritvi razstave bodo podelili nagrade za izbrane kolekcije, proglasili fotoamaterske naslove mladim fotoamaterjem, podelili nagrade najboljšim s pionirskega tekmovanja v fotografiranju in Kidričevo plaketo mladim fotoamaterjem za širjenje tehnične kulture.

Razstava bo odprta do vključno 28. maja vsak dan, razen nedelje, popoldan od 16. do 19. ure in v ponedeljek, sredo in petek dopoldan od 9. do 12. ure.

RAZSTAVA: »V NAŠI POMLADI CVETIJO TITOVE MISLI«

Tudi na naši osnovni šoli Prežihov Voranc obstaja mnogo interesnih dejavnosti v prostem času. Mednje sodi tudi likovni krožek. Likovni krožek na naši šoli obstaja že dolgo časa. Vodi ga tovariš Jože Dakskofler in letos se zbiramo ob sredah. Skupaj smo dve šolski uri in če ne uspemo vsega narediti v šoli, delamo tudi doma. Lahko rečemo, da k likovnemu krožku hodimo radi, čeprav bolj ali manj redno. V okviru likovnega pouka in krožka smo sodelovali že na mnogih nagradnih natečajih in dosegli lepe uspehe.

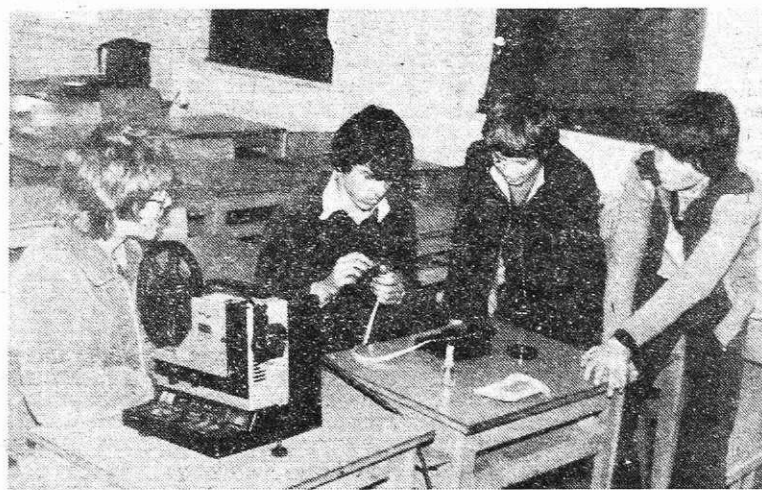
Na XIV. razstavi »likovni svet otrok« so dobili priznanja Zdenko Simeonov, Mojca Smolej in Robi Gruđen. Na zagrebškem natečaju »svijet oko mene« sta dobila komplet Karbonovih proizvodov Amir Čatak in Vita Lukek, Saša Slamnik pa knjižno nagrado. Na natečaj železniškega gospodarstva Ljubljana smo poslali dvanajst izdelkov in od tega so bili nagrajeni kar štirje. Bojan Mohorič, Jernej Rihtaršič, Alba Korošec in Tanja Radež smo dobili 600 din in to je za naše revne žepe kar precej. Tudi na natečaju za ex libris je bilo z naše šole nagrajenih 19 ex librisov. Dela smo poslali tudi na natečaj Ljubljanske banke, politikega zabavnika in na natečaj, ki ga je razpisal Vzgojno izobraževalni zavod Jesenice ob IX. kongresu ZKS in XII. kongresu ZKJ z naslovom »revolucija še vedno traja«. Toda to še zmeraj ni vse. Natečajev je veliko preveč, da bi lahko pisali o vseh.

Preveč, da bi lahko pisali o vseh. In kaj delamo na likovnem krožku? Rišemo, oblikujemo, ustvarjamo... Trenutno delamo plastike iz časopisnega papirja in lepila pod naslovom »otrok pri igri«. Pripravljamo pa se na razstavo, ki jo vsako leto ob 25. maju — dnevu mladosti, pripravimo pred našo šolo. Letos bo

to že šesta po vrsti. Vselej je povezana s Titovim delom in imenom. Prva je bila pod nazivom »revolucija — delo — narava«, druga »mlad, svoboden in ustvarjalna«, tretja »Tito — naša sreča in varnost«, četrta, ki je bila ob Titovi smrti »padlo je drevo — ostale so korenine in solze«. Lansoletni naziv pa je bil »rastemo pod Titovo zastavo«. Letošnja pa se bo imenovala »v naši pomladi cvetijo Titove misli«. Vseskozi te razstave spremlja knjiga vtisov in v njej lahko preberemo mnogo pohval, za katere mislim, da so upravičene. Naše izdelke si v velikem številu ogledajo tako otroci iz vrtcev kot starejši ljudje. Na letošnji razstavi bodo po dolgem času spet razstavljene plastike iz papirja in lepila, grafike, risbe vseh učencev od prvega razreda naprej. Sodeloval bo tudi naš tehnični krožek.

Trudimo se na vse načine, zato si oglejte našo razstavo, ki bo v počastitev dneva mladosti v torek, 25. maja, pred našo šolo, če pa bo slabo vreme, pa v avli naše šole. Ko boste polni vtisov odhajali domov, se vpišite še v našo knjigo vtisov, da bomo lahko prebrali vaše mnenje.

Tanja Radež, 7. b
OŠ Prežihov Voranc

Mladi amaterji med montažo filma (Foto A. Kerštan)

KAMERA V ROKAH MLADIH AMATERJEV

Na pobudo filmske skupine Odeon z Jesenic je bil v osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli pred tremi leti ustanovljen kino krožek, katerega že od vsega začetka uspešno vodi mentor Branko Alt. V tem času so v šoli ustanovili tudi klub mladih tehnikov in je krožek med soustanovitelji kluba. Prav tako pa so tudi člani letos ustanovljenega šolskega kulturnega društva »Ježkov rod«.

V lanskem šolskem letu so člani krožka posneli zelo uspešen dokumentaren film »Ustanovili smo klub mladih tehnikov«. Mladi kinoamaterji so se s tem filmom lani uvrstili na tretje mesto na republiškem srečanju mladih tehnikov v Mariboru. Z istim filmom so dosegli še večji uspeh na zveznem tekmovanju mladih tehnikov v Nišu, kjer je film prejel srebrno plaketo, tekmovalc Anže Bernot pa je prejel bronasto plaketo. Film je bil poslan tudi na republiški festival amaterskega filma Slovenije v Trzinu, kjer je dobil zlato plaketo za dokumentarni pionirski fil. Film »Ustanovili smo klub mladih tehnikov« je snemala celotna ekipa krožka, film pa so videli tudi gledalci na tednu domačega filma v Celju.

Letos obiskuje kino krožek osem članov in so čisti novinci, tako da

tudi ni vidnejšega uspeha, saj so s prejšnjo generacijo dosegli večji uspeh šele po dveh letih. Toda tudi letos niso držali križem rok, saj so posneli veliko filmov. Tako so posneli dokumentarni film »Vintgar« in dva igrana filma: »Najstniška ljubezen« in »Nekoč ni bilo tako«. Na filmski trak pa so ujeli tudi ustanovitev šolskega kulturnega društva »Ježkov rod« in film o štafeti na Koroški Beli.

Kino krožek ima dogovor z vodstvom osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli, da bo s kamero sproti spremljal potek adaptacije oziroma gradnje šole in tako so člani krožka že posneli potek gradnje za samoprispevek. Imajo pa tudi dogovor, da bodo v naslednjem šolskem letu snemali filmsko kroniko važnejših dogodkov na šoli.

OBČINSKO SREČANJE OTROŠKIH IN MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

Zveza kulturnih organizacij Jesenice je v počastitev 90-letnice rojstva tovariša Tita, kongresov zveze komunistov, zveze sindikatov, zveze socialistične mladine, zveze združenj borcev NOV in dneva mladosti, priredila 14. maja v dvorani amaterskega gledališča Tone Cufar na Jesenicah OBČINSKO SREČANJE MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV — »MLADINA POJE '82«.

Mlade pevce, njihove mentorje in polno dvorano občinstva je pozdravil predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl. Prisotni pevci in občinstvo so z enominutnim molkom počastili spomin na 39 rudarjev, ki so izgubili življenja v strahoviti nesreči v zeniškem rudniku črnega premoga.

Na srečanju so sodelovali: Orffov orkester osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica, pod vodstvom Slavka Mežka, zbor cicibanov glasbene šole Jesenice — zborovodkinja Anita Baznik, otroški zbor osnovne šole 16. decembra Mojstrana — zborovodja Andrej Rupnik, otroški zbor 1. in 2. razredov osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica — zborovodkinja Malči Štern, otroški zbor osnovne šole Jeseniško bohinjskega odreda Kranjska gora — zborovodja Andrej Rupnik, otroški zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — zborovodkinja Stanka Richter, pri klavirju Ksenija Pejič, otroški zbor 3. in 4. razredov osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica — zborovodkinja Malči Štern, otroški zbor osnovne šole Tone Cufar Jesenice — zborovodkinja Mira Mesarič, pri klavirju Nada Savor, mladinski zbor osnovne šole Jeseniško bohinjskega odreda Kranjska gora — zborovodja Andrej Rupnik, mladinski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — zborovodja Roman Ravnič, mladinski zbor osnovne šole Tone Cufar Jesenice — zborovodkinja Mira Mesarič, pri klavirju Nada Savor in mladinski zbor osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica — zborovodja Slavko Mežek.

Srečanje mladinskih pevskih zborov je dokazalo veliko prizadevanje osnovnih šol občine Jesenice, da ohranjajo in razvijajo našo ljudsko umetno in borbeno pesem. Delovanje v pevskem zboru, v tej čisti ljubiteljski vrstvi, pri mladih (in starejših) vzbuja moralnopolitične, patriotske, etične, humanistične, strokovne in druge oblike. Vse napredne družbe na svetu zborovsko petje uvrščajo med zelo pomembno vzgojno področje mladih. Zato je prav, da osnovne šole v jeseniški občini tovrstno dejavnost vključujejo v vzgojni okvir, oziroma prizadevanja pri vzgoji celovite osebnosti. Ob tem je prav, da navedemo eno od sporočil tovariša Edvarda Kardelja, ko je dejal: »ni kultura samo v spremljanju kulturnih vrednot, ampak predvsem v ustvarjanju teh vrednot; in zborovska pesem je prav tista oblika kulturnega ustvarjanja, ki lahko zajame največ ljudi.«

Posebnost srečanja je bila v tem, da so na srečanju nastopili otroški in mladinski zbori vseh osnovnih šol občine Jesenice, razen osnovne šole Karavanških kurirjev NOV, ki je iz neznanih razlogov izostala. Vredno je poudariti zagnanost in veselje najmlajših in resnost ter prizadevnost starejših učencev in njihovih zborovodij. Vsi so želeli prikazati čim več in najboljše, kar so od zadnjega srečanja s prizadevnim delom dosegli. Srečanje je pokazalo

in še enkrat potrdilo, da mladi ljubijo ljudsko, umetno in borbeno pesem, da je med njimi dosti talentiranih glasov in da bi jih bilo treba postopoma z vztrajnim in strokovnim delom pripravljati za prestop med odrasle pevce. Srečanje je bilo v nekem smislu tudi delovno. Na takih ali podobnih srečanjih se zbori in zborovodje bolje spoznavajo med seboj, strokovnjaki pa naj bi ugotavljali, kakšna je zborovska dejavnost na šolah v občini. Množičnost (naštetih smo kar 600 mladih pevci in pevcev ter glasbenikov) je vsekakor razveseljiva, po drugi strani pa se moramo prav pri ugotavljanju množičnosti vprašati in razmisliti, kakšna je vzgojna odmenovitost pri vseh teh mladih pevcih, ko pridejo v zrela leta? Najboljši naj bi, ko dozori, prestopali v odrasle pevske zore. Vsi današnji pevci naj bi bili predvsem tudi ljubitelji vseh vrst amaterske in poklicne kulturne dejavnosti, da DVORANE OB KULTURNIH PRIREDITVAH NE BI BILE PRAZNE.

Praksa pa nam žal kaže, da bolj redki od te množice pevcev zahajajo v kulturne hrame. Malokdaj se pojavijo v odraslih pevskih zbora, ki so nekoč peli pri otroških ali mladinskih pevskih zbora. To opozarja, da bo potrebno še veliko načrtnega in prizadevnega dela pri kulturni vzgoji od predšolskih vzgojno-varstvenih organizacij dalje.

Kvaliteta petja ni bila briljantna. Verjetno tudi nihče ni pričakoval več kot so nam prikazali mladi pevci. Če bi ocenjevali kvaliteto posameznih zborov, bi lahko zapisali tudi zelo dobre ocene, saj je bilo nekaj skladb izvedenih skladno, s pravnimi gradacijami, zvočno čisto... V tem pogledu moramo omeniti mladinski zbor (71 pevcev) osnovne šole Tone Cufar Jesenice in mladinski zbor osnovne šole Prežihov Voranc (33 pevcev). Tako po izbiri kot po izvedbi zahtevnih skladb oba zbora zaslužita posebno pozornost. Pri nastopu obeh zborov je bilo izpolnjeno (odvisno od skladb) zadovoljivo število pozitivnih zborovskih elementov. Oba zbora sta se odlikovala po dobri intonaciji, dobri zlitosti, fraziranju, dinamiki in izgovoru pa so izražali resničen trud mladih pevcev in njihovih zborovodij (Mesaričeva in Ravnič), da so bile pesmi prijetno zapete.

Pri nekaterih zbora so bile nekatere skladbe preveč zahtevne za nezkušene mlade pevce. Nekaj pesmi je bilo s predolgimi besedili (posebno

še UGANKE P. Šivica), ki so prešle v monotonost, ki je po nepotrebnem obremenjevala še vedno nežne glasove in ritmične in tehnične zmogljivosti pevcev. To seveda že sodi v domeno zborovodij, ki bi programe za svoje zore morali prilagajati sposobnostim pevcev in mogoče celo prisluhniti njihovim željam.

Vsekakor bi zbori morali predstaviti le lepo petje, ne pa kričanje. Za tako vrsto »petja« imajo malčki še čas. Nekateri zbori so bili tudi slabo pripravljeni. Na vseh dosedanjih srečanjih uspešni zbori osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica, so bili tokrat zaradi slabo pripravljenega spremljevalca na harmoniki manj uspešni. Najštevilnejši zbor na srečanju osnovne šole Tone Cufar Jesenice (71 pevcev) je zaradi predolge skladbe, v skoraj desetminutnem prepevanju, doživel »pravdo glasbeno torturo!« Predolge UGANKE so mladi pevci vzdržali »junaško«. Petje je zajela monotonost, pri tem pa je treba pohvaliti »vzdržljivost« pevcev.

Tudi vseh osem zborovodij zasluži vse priznanje. Prikazali so nam različne načine vodenja zborov z različnimi ambicijami, katere pa pri nekaterih nimajo dovolj strokovne in logične upravičenosti. Zasledili smo »nevarno« ambicijo za »samofinanciranjem«, saj je eden od zborovodij na spored »svojega« zbora, uvrstil kar vse tri svoje skladbe. Mar ne bi bilo bolje, da bi njegove skladbe izvedli drugi zbori?

Posebno prijetno presenečenje je bil nastop ORFFOVEGA ORKESTRA osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica, pod vodstvom Slavka Mežka. Carl Orff, nemški skladatelj in glasbeni pedagog, mojster odrske vokalne in instrumentalne glasbe po antičnih in srednjeveških zgledih, je za otroško vzgojo muzikalnosti uvedel ORFFOV INSTRUMENTARIJ, ki je sestavljen iz otroških instrumentov: zvončkov, ksilofonov, bobenčkov, klopotev, pokrovočkov, lončkov, žlic... V podobni sestavi je nastopil tudi orkesterček iz Žirovnice in razveselil navzoče. Dobro bi bilo, da bi taki obliki glasbene vzgoje sledile še ostale šole. Za odlični nastop veljajo vsa priznanja šoli in mentorju Slavku Mežku, še posebej za njegovo duhovito skladbo DELOVNI DAN.

Cepprav srečanje ni imelo tekmovalnega značaja, je Radovan Gobec ob pomoči glasbenih strokovnjakov Gorenjske predlagal, naj jeseniško občino na srečanju mladih pevcev Gorenjske v Trzinu zastopajo otroška in mladinska zbora osnovnih šol Tone Cufar in Prežihov Voranc z Jesenic.

Vsi zbori so prejeli spominska priznanja, zborovodje pa šopke. Program srečanja je povezovala mladinka Julči Stamefelj. Franjo Ropret

ORIGINALNE ILUSTRACIJE NA OGLED V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V Radovljici so 10. maja odprli razstavo originalnih ilustracij knjig za otroke akademske slikarke ANČKE GOŠNIK-GODEC. Gorenjski muzej v Kranju je s svetom za vprašanja družbeno-ekonomskega in političnega položaja žensk pri RK SZDL ob mednarodnem dnevu žensk pripravil retrospektivno razstavo izredno bogatega, preko tri desetletja obsegajočega likovnega ustvarjanja slikarke, ki je vso svojo ustvarjalno moč posvetila otroški in mladinski ilustraciji.

V nekoliko skrajšanem obsegu je ista razstava do 25. maja na ogled v galeriji v Šivčevi hiši v Radovljici.

Ker je slikarka razstavljala v Radovljici pred desetimi leti, obsega izbor razstavljenih del predvsem ilustracije, narejene v zadnjih desetih letih, med katerimi posebej izstopajo tiste iz moderne rezijanske pravljice Tri botre lisčice, ki na zelo posrejen način združujejo vse najbolj značilne lastnosti slikarkega likovnega izraza: natančnost risbe, množico do potankosti izdelanih detajlov, čudovite krajinske opise, vse pa je zajeto v živo in učinkovito barvno skalo. Z botrami se kosa na razstavi Modri zajec Ele Perocijeve in iz izrednim poslušom za poezijo ilustrirane pesmi Neže Maurer v miniaturni Kostanjev škratek.

Razstavo spremlja bogat katalog, ki ga je založil Gorenjski muzej v Kranju.

Pred zaključkom razstave, 24. maja, ob 18. uri bo za mladoletne v galeriji LITERARNOGLASBENA prireditve, na kateri bodo sodelovale slikarka Ančka Gošnik-Godec, pisateljica Ela Peroci in pesnica Neža Maurer. Linhartov oder mladih in podmladek DPD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice bosta posredovala odlomke iz Muce Copatarice Ele Perocijeve in pesmi Neže Maurer iz Kostanjevega škrateka,

Glasbena šola Radovljica pa bo pripravila glasbeni program.

Maruša Avguštin

DOM V PLANICI ODPRT

Planico — dolino pod Poncami, obišče vsako leto veliko turistov, željnih gorskih lepot in svežega alpskega zraka. Planica pa privlači tudi k ogledu junakov lealnici in skalnic. Vsakdo si želi, da se na svežem zraku tudi okrepča in spodije. Prav za to pa skrbi gostišče »dom v Planici«, katerega so ponovno odprli konec marca letos. Sedanji najemnik Jože Škrebec je povedal, da razpolagajo z 92 ležišči, z dvema gostinskima prostoroma s skupno kapaciteto za sto gostov ter z zelo urejeno kuhinjo. V novi moderni kuhinji lahko skuhajo tudi od dvesto do tristo kosil, vendar je za večje število obrokov potrebna predhodna naročila. V široki paleti jedi, ki se lahko nudijo (po naročilu) je možno dobiti tudi posebne druge kuhinje. Gostje tudi gostinske usluge, kot so penzion, polpenzion ali samo prenočišče.

V domu je poskrbljeno tudi za zabavo in rekreacijo. Za ples igra domači ansambel, za penzionirane goste pa je preskrbljen TV sprejemnik in drugo razvedilo, kot so kegljanje, odbojka in mali nogomet. »Dom v Planici« je na mirnem alpsko klimatskem kraju. Od doma je izhodišče točka za alpske ture: Jalovec, Šita, Ponca... Dostop do gostišča je možen po asfaltirani cesti, za vsa vozila so preskrbljeni parkirni prostori. Vse informacije pa dobite, če zavrtite telefonsko številko (064) 88-418.

A. Kerštan

DOBRA VOLJA JE NAJBOLJA...

Ce bi bil takrat v štiridesetih letih kdo napovedal, da bodo nekoč v stehnziranem in odtujenem svetu zgodbe o Kekcu prav tako žive, kakor so bile v miselnem svetu predvojnih otrok, bi se bil najbrž njih avtor, Josip Vandot, le nasmeljal in odmahnil z roko.

Ko je gnetel neštene ljudske pripovedi in so se začeli iz njih testa oblikovati Bedanci in Pehte, Kekec, Mojka, Tinkara in Kosobrin, je vedel, da bo dal slovenski mladeži dragoceno darilo. Ni si pa drznil misliti, da bo iz njegovih zgodb nastalo kaj več, kakor nemara kakšen prevod v katerega tujih jezikov. Kaj več se v času njegovega življenja do osvoboditve tudi ni zgodilo. Še po letu 1945 so se našli tudi taki in takšni, ki so smelo dokazovali, da avtor pravljic o Kekcu sploh ne zasluži naziva pisatelja, ne mladinskega, ne ljudskega. Pa ne pomaže sejati v vetru, čeprav ima sejalec še tako bleščeče ime. Kar je bilo pri Vandotovih likih prepričljivo, lepega in vabljivega, si je našlo in utrla pot v svet, med otroke in odrasle narodov in celin.

Režiser Jože Gale je na začetku šestdesetih let ustvaril po Vandotovi pripovedi prvi slovenski film o Kekcu, v naslednjih letih pa sta mu sledila še dva. Po njegovih zamislih so na celuloidnem traku oživele prepadne stene Male Pišnice, Martuljka in Krnice, pa ostenja Špika, Razorja, Priskana in Mojstrovke. Pričaral je arhaično dolino ob zgornjem toku Dolinske Save in živo poustvaril večino Vandotovih likov. Ta celuloidni trak je obšel neštene kinodvorane in televizijske studije v šestdesetih letih sveta na vseh petih celinah. Od zgodbah o Kekcu so se navduševali otroci vseh podnebnih pasov in vseh barv kože. Takrat, v šestdesetih letih, je postal njihov. Premnogi so ga spoznali, ne da bi natanko vedeli, od kod prihaja. Vedeli so za Jugoslavijo in Tita, skoraj nihče pa za Slovenijo, kaj šele za Kranjsko goro.

Tako je postal Kekec državljani sveta, ne da bi mu bil njegov avtor, Josip Vandot, to vlogo namenil. Ko je jugoslovanski konzul v San Franciscu leta 1956 podaril njegov miniaturni kipek Walt Disneyu, temu največjemu prijatelju otrok vsega sveta, Kekec ni bil več neznan. Ko pa se je veliki Disney zamislil ob značaju pravljicega dečka in spoznal, da izvirna njegova priljubljenost izključno iz poguma, razuma in dobre volje, ga je vzbudil in poslej, kakor pravijo, ga je imel do prezgodnje smrti na svoji pisalni mizi. Zato, ker ga je imel tako rad, so ga nadaljevalci njegovega dela proglasili za nagrado za najboljši otroški film. Vsako leto ga v Hollywoodu podelijo ustvarjalcu otroškega filma, ki je spoznan za najboljšega.

Tudi avtorju prvega Kekčevega kipa, Nebojši Mitriču, poslej pravljici deček ni dal več miru. Sam pravi, da se je po letu 1956. večkrat zatekel k njemu, razmišljal o njem in da je pri svojem, pogosto težakem umetniškem snovanju, kdaj pa kdaj našel ob njem tudi trenutke sprostitve.

Zato ni pomisljal niti en sam trenutek, ko je bila v čisto preprostem razgovoru sprožena misel, naj bi izdelal njegov kip. Pri priči se ga je lotil in ko je zamešil prvo glino, mu je bilo v njegovi plemeniti duši povsem jasno, da bo kip njegovo darilo kraju in okolju, v katerem naj ponovno zaživi iz srednjeveških zgodb izvirajoči, z Vandotovim tenkim poslušom oblikovani Kekec. Ne

le on. Tudi avtor, Josip Vandot. Tudi njegov doprinski kip je izdelal. Oba kipa — Kekčev in doprinski Vandotov — sta bila odlita v umetniški livarni v Beogradu. Kekčevega bomo postavili na mesto, kamor najbolj sodi, ob letošnjem dnevu mladosti. Vandotovega pa ob stoletnici njegovega rojstva, čez dve leti.

Ko je Kekec obšel ves svet, ko je vnel čustva mladeži vseh kontinentov, končno prihaja tudi tja, kjer je bil spočet, v Kranjsko goro. Nosilci celotne zamisli so in bodo vselej skromno tiho. Pač pa se oglašajo nepoklicani in skušajo v časopisih begati ljudi o najmanj bistvenih vprašanjih (datum in ura odkritja, ožja lokacija).

Avtor, Nebojša Mitrič, je zasnoval Kekca tako, da sodi tja, kjer so se križale njegove in Vandotove poti. Samo na tej lokaciji bo zaživel v svoji polni izrazni moči, saj bo samo tod njegov navzgor uprti pogled hodil tam gori, po vrhovih Špikovega ostenja in se oziral noter v Krnico. Neki B. B. pa skuša v časopisih prepričevati ljudi, da bi sodil pred hotel Priskani in naj bi se oziral proti severu v Karavanke. S takimi mislimi skuša begati ljudi in se sklicuje na to, da to lokacijo predlagajo nekateri Kranjskogorci. Med temi »nekaterimi« Kranjskogorci, na katere se sklicuje B. B., doslej nisem našel nikogar, ki bi razmišljal tako kakor on, pa sem jih vprašal blizu petdeset. Način, kakršnega uporablja B. B., ne more podpirati nikakršnih prizadevanj, kaj šele prispevati k ustvarjanju pomembnih del. V primeru plemenitih zamisli za trajno prisotnost Kekčevega lika v okolju, kjer je doma, pa lahko ustvarja le trenutno, a nepomembno zmedo.

Cepprav je skoraj nesmiselno izgubljati besede za tako nepomembne stvari, je le treba zavrniti takšne poskuse ustvarjanja zmešnjave, ne za tisto, kar delamo zdaj, pač pa za ravnanje v bodočnosti.

25. maja bo v Kranjski gori velik dan. Ob Kekčevem kipu se bo zbralo okrog 2.000 otrok, tod bodo kipar Mitrič, ustvarjalci vseh treh filmov, Vandotovi sorodniki in še marsikdo. Ko se bo iztekel program odkritja, bo iz vseh grl zadonela Kekčeva pesem, potem pa se bodo pomešali Vandotovi sorodniki in kopica umetnikov, ki so posredovali Kečev prodor v svet in na Požarju bo takšen živ-zav, kakršnega zanesljivo doslej še ni bilo. In potem, ko se bodo obiskovalci razšli na izlete in ekskurzije, sledeč učno-vzgojnim prizadevanjem njihovih učnih programov, bodo lik Kekca odnesli s seboj.

Kako umetniško prepričljiv utegne biti Mitričev Kekec za nas sodobnike in še bolj za zanamce, pa najbolje pričla dogodek, ki se je zgodil pred nekaj dnevi na dvorišču umetniške livarne v Beogradu. Ko je skušal človek, ki mu gredo pretežne zasluge za veliko dejanje, pomagati pri nakladanju kipa na kamion, so ga delavci livarne odinili z besedami: »Pusti nam našega dečka! Bomo že sami naložili. Mi se zdaj poslavljamo od njega, ti ga boš pa lahko gledal vsak dan.«

Tudi njim, ki so ga vlivali v bron, je prirsela k srcu. France Žvan

GOSTOVANJE V ŠKOFIČAH

Dramska sekcija DPD Svoboda Franc Mencinger Javornik-Koroška Bela je v soboto, 15. maja, gostovala s Finžgarjevo ljudsko igro v treh dejanjih »VERIGA« v režiji Janeza KEJŽARJA pri zamejskih Slovencih v ŠKOFIČAH v dolini ROŽA — Avstriji.

Po izredno gostoljubnem sprejemu koroških Slovencev so igralci imeli organiziran izlet nedaleč od Škofič. Iz visokega razglednega stolpa blizu Škofič so imeli prečudovit razgled na Celovec, Beljak, Karavanke, Gospo sveto, Triglav in bližnjo okolico. Lepo sončno vreme in gostoljubje naših zamejcev je popestrilo sobotni dan naše dramske sekcije.

V zelo dobro obiskani dvorani so igralci javorniške Svobode svoje vlo-

ge podali z vsem žarom in ljubeznijo. Zavedali so se, da predstavljajo našim zamejcem slovenska beseda »besedo praznika, petja, veselja in vriskanja«, kot je napisal naš pisatelj Ivan Cankar.

Po izredno dobri pogostitvi nam je v slovo mešani pevski zbor zapele več pesmi. Najlepše pa je izzvenela pesem »Rož, Podjuna, Zila«, ki nas je vse globoko pretresla.

DM

VINKO ŠIMEK — JAKA ŠRAUFCIGER NA JESENICAH

ALI JE TO RES — je naslov samostojnega celovečernega nastopa našega dobrega znanca s televizijskih zaslonov Vinka Šimeka — Jaka Šraufcigerja, ki se bo v torek, 25. maja, ob 20. uri v dvorani v Podmežakli predstavil tudi Jeseničanom.

Uro in pol humorja. Kot gost v njegovem večeru bo nastopil tudi znani filmski, gledališki in televizijski igralec — Ljubša SAMARDŽIČ — Surda Šubričević iz nanizanke Vročni veter, ki jo prav sedaj spremljamo na televizijskih zaslonih. V zanimivem programu bo nastopila tudi Miša Molk, pa Tatjana Dremelj, ansambel »Posodi mi jurja«, Vesele šraufike in še kdo. Na sporedu bo tudi modna revija in pripravljene bodo nagrade iz Jakovih predalov za obiskovalce prireditve. Na večeru bo tudi promocija prve zlate kasete Jaka Šraufcigerja.

Vstopnice v pisarni SD Jesenice.

DEVETA REVIJA PEVSKIH ZBOROV DU GORENJSKE

V soboto, 22. maja se bo ob 17. uri v dvorani doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku pričela deveta revija pevskih zborov družtev upokojencev Gorenjske. Gostitelj letošnje revije je Društvo upokojencev Javornik — Koroška Bela.

Na letošnji reviji se bo predstavilo štirinajst pevskih zborov, vsak s po tremi pesmimi.

Deveta revija je posvečena 90-letnici rojstva tovariša Tita in kongresom zveze komunistov.

OBVESTILO KINOLOGOM

Ocenjevanje zunanosti psov vseh pasem bo v nedeljo, 23. maja, s pričetkom ob 8. uri, na društvenem vežbališču v Lescah, za trgovino Murka.

Lastniki psov naj privedejo pse v starosti najmanj devetih mesecev. Za ocenjevanje je potrebno predložiti rodovnik in potrdilo o cepljenju. Taksa za ocenjevanje je 300 din.

Vabljeni so tudi občani Jesenic in Radovljice, da si ogledajo ocenjevanje psov. Ta dan bo marsikdo lahko dobil informacije o nakupu psa, nabavi knjige, društvene značke in informacije o šolanju. Občani, ki želijo postati člani kinološkega društva Bled, bodo lahko plačali članarino in se naročili na revijo Kinolog.

Vabi IO KD - Bled

VELIKA TOMBOLA V LESCAH

Konjeniški klub Triglav Bled in Lovska družina Bled prirejata 23. maja VELIKO TOMBOLO na Hraški gmajni v Lescah s pričetkom ob 15. uri. Med tombolskimi dobitki so:

dva osebna avtomobila »VISA«, dva osebna avtomobila »FIAT 850«, motorna žaga, muflon, vhodna vrata LIP Bled, vitrina - steklena Murka, srnjak, sod bizeljčana (30 litrov), kombi plošče, 500 kg cementa in več sto drugih dobitkov.

Komisija za delovna razmerja Železarski izobraževalni center - Jesenice objavlja prosta dela in naloge

livarja - kaluparja za nedoločen čas

Pogoji za sprejem:

- dokončana PKMEŠ, poklic livar - kalupar ali
- dokončana SMD, poklic livar - kalupar.

Prednost imajo kandidati, ki so vojaški rok odslužili in imajo stanovanje. Rok za prijave 15 dni po objavi. Kandidati naj pošljejo prijavo in dokazilo o izobrazbi na naslov: Železarski izobraževalni center, Jesenice, Ulica bratov Ruparjev 2.

TRANŠPED TOZD MEDNARODNA ŠPEDICIJA LJUBLJANA objavlja prosta dela oz. naloge

carinskega referenta

v delovni enoti JESENICE

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- srednješolska izobrazba ekonomske ali sorodne smeri,
- tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju del oz. nalog sorodnih del v mednarodni špediciji in
- vsaj pasivno obvladati nemški jezik.

Pisne ponudbe pošljite v 30 dneh po objavi na Tranšped, DE Jesenice, Titova 13, 64270 JESENICE - za komisijo za delovna razmerja.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

JOŽETA PERHAJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanem in prijateljem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo za podarjeno cvetje in vence.

Prav tako se zahvaljujemo govornikom Dušanu Staremu in Tonetu Avblu iz obrata siva livarna za poslovalne besede.

Zalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame

HELENE DRUŽNIK

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanem za izrečeno sožalje, poklonjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebna hvala zdravnikom in sestram internega oddelka bolnice Jesenice za skrb in nego v času njene hude bolezni. Lepa hvala tudi pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njeni

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 22. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Rožca - samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79 in Delikatosa - Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 22. maja: Anton PONGRAČIČ, Jesenice, Kidričeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu maju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

REŠITEV KRIZANKE IZ 18. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

aktovka, romboid, TL, Azra, Kiel, AE, Gozd Martuljek, šolen, Pia Mlakar, kolaps, Miron, Avalon, Adamiti, Cerar, norija, pravi kot, akt, Maor, let, Ilkan, La, AP, ON, LO, iver, Nikozija, Avar, Ivi, Saracen, alergen, Tirana, cena, KA, Isa, AM.

ZAHVALA

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se iskreno zahvaljujem za čestitke in lepe želje ob mojem 80. rojstnem dnevu. Prisrčno se zahvaljujem Društvu upokojencev Javornik Koroška Bela, vsem sosedom, prijateljem in znanem, ki so nama čestitali in izkazali toliko pozornosti ob najinih jubilejih. Vsem in vsakemu posebej prisrčna hvala. Mnogo zdravja in delovnih uspehov želiva vsem!

Kristina in Rudi Vehar

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam ter delovnim prijateljem iz montažnega in žerjavnega oddelka ter instalacije in ostalih obratov za lepo slovo in darila, ki mi bodo drag spomin. Zahvalo izrekam še delavkam transporta in livarne, posebej pa sodelavki Roziki Osmančević.

Džemila Tatarevič

Kaj bomo gledali v kinu

22. maja, ameriški barvni pust. film: OTOK NA STREHI SVETA, režija Robert Stevenson, v glavni vlogi Donald Sinden, ob 15. uri;

22. in 23. maja francoski barvni kom. film: GADJE MATURIRAJO, režija Claude Zidi, v glavni vlogi Michel Galabru, ob 17. in 19. uri;

24. in 25. maja, italijansko ameriški barvni pust. film: CLOVEK - PUMA, režija Alberto de Martino, v glavni vlogi Walter George, ob 17. in 19. uri;

26. maja, amer. barvni pust. film: TARZAN IN SIRENE, režija Robert Forley, v gl. vlogi Brenda Joyce, ob 17. in 19. uri;

28. maja, franc. barvni erotični film: LAURA - SENCE ENEGA LETA, režija David Hamilton, v glavni vlogi Mod Adams, ob 17. in 19. uri;

29. maja, ameriški barvni risani film: ZAJČEK DOLGOUSEC - DVE MUHI NA MAH, režija Chuck Jones, v glavni vlogi Zajček dolgouhec, ob 15. uri;

29. in 30. maja, angl. barvni voh. film: ZADEVA ODESSA, režija Ronald Neame, v glavni vlogi Jon Voight, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ:

22. in 23. maja, italijansko ameriški barvni pust. film: CLOVEK - PUMA, ob 18. in 20. uri;

23. maja, amer. barvni pust. film: OTOK NA STREHI SVETA, ob 10. uri;

24. in 25. maja, franc. barvni kom. film: GADJE MATURIRAJO, ob 18. in 20. uri;

27. maja, ameriški barvni pust. film: TARZAN IN SIRENE, ob 18. in 20. uri;

28. maja, amer. barvni pust. film: KASKADER, ob 18. in 20. uri;

29. in 30. maja, zah. nem. barvni film: TRI ŠVEDINJE, ob 18. in 20. uri;

30. maja, amer. barvni risani film: ZAJČEK DOLGOUSEC - DVE MUHI NA MAH, ob 10. uri.

KINO KRANJSKA GORA:

22. maja, ameriški barvni pust. film: LOV ZA IZGUBLJENIM ZAKLADOM, ob 20. uri;

26. maja, italij. ameriški barvni pust. film: CLOVEK - PUMA, ob 20. uri;

29. maja, franc. barv. komedija film: GADJE MATURIRAJO ob 20. uri;

2. junija, zap. nem. barvni film: TRI ŠVEDINJE, ob 20. uri.

KINO DOVJE:

22. maja, zah. nemški barvni grozlj. film: LADY DRAKULA, ob 19.30;

23. maja, ameriški barvni pust. film: LOV ZA IZGUBLJENIM ZAKLADOM, ob 19.30;

29. maja, italijansko ameriški barvni pust. film: CLOVEK - PUMA, ob 19.30;

30. maja, francoski barvni komedija film: GADJE MATURIRAJO, ob 19.30.

OBJAVA

Dom upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice objavlja tri (3) prosta dela in naloge čistilke - strežnice za določen čas pet mesecev, za nadomeščanje odsotnih delavk.

Kandidati naj pošljejo ponudbe v roku 8 dni po objavi na naslov: dom upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice.

JAVNA LICITACIJA

DO GORENJSKA BOLNIŠNICA, SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, Jesenice, Titova 114

Na osnovi sklepa samoupravnega organa objavljamo

javno licitacijo

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. toplotna omara INOX - Kovinostroj, začetna cena 10.000 din,
1. pečnjak električni INOX - Kovinostroj, začetna cena 10.000 din,
2. parna kotla 200 l in 150 l - Kovinostroj, po začetni ceni 10.000 din,
2. ponve prekucne električne IGO, po začetni ceni 15.000 din,
4. mize delovne INOX - Kovinostroj, po začetni ceni 8.000 din,
4. kortinga pomivalna 2/2 INOX - Kovinostroj, po začetni ceni 7.500 din,
3. lesene delovne mize po začetni ceni din 100,
1. kinoprojektor CRT tip BM 2003 MA - izvor pred 1945, začetna cena 1.500 din,
1. skobelni mizarski stroj - izvor pred 1945, začetna cena 6.000 din,
1. računski stroj SOENTROM Tip SAR 2 C - 1965, začetna cena 300 din,
1. telefonska centrala SIEMENS tip Ge - izvor pred 1945, samo za dele 1.200 din,
1. hladilniški kompresor, začetna cena 500 din,
1. panj za sekanje mesa, začetna cena 100 din.

Javna licitacija bo 27. maja na gospodarskem dvorišču bolnice Jesenice ob 8. uri.

Pravico do sodelovanja na licitaciji imajo vse pravne in fizične osebe, ki bodo položile varščino v višini 10 % od začetne izklicne cene. Varščina se položi pol ure pred začetkom licitacije.

Ogled predmetov je mogoč eno uro pred začetkom licitacije na Jesenicah, Titova 114.

Davščine niso vključene v prodajni ceni in jih kupec plača posebej.

ZAHVALA

Ob smrti

AMALIJE PERKO

Perkove mame iz Javornika

družina Perko - Atherton izreka iskreno zahvalo osebju Bolnice Jesenice - internega oddelka za nesebičen trud pri negi bolnice, zdravnic dr. Vogrin-Pogačar pa hvala za posebno skrb v času bivanja v bolnici, Polonci Srebernjak pa pri negi naše mame doma. Zahvalo izrekamo vsem sosedom in znanem, ki so jo v času bolezni obiskali, prinašali darila in ji s tem lajšali zadnje dni njenega življenja, sestri za nego bolnikov na domu pa za njeno nesebično strokovno pomoč pri negi doma.

Zahvaljujemo se sosedom za podarjeni venec in številnim znanem ter prijateljem, ki so jo spremlili k njenemu zadnjemu počitku.

Družina Perko-Atherton

UGANKARSKI SLOVARČEK

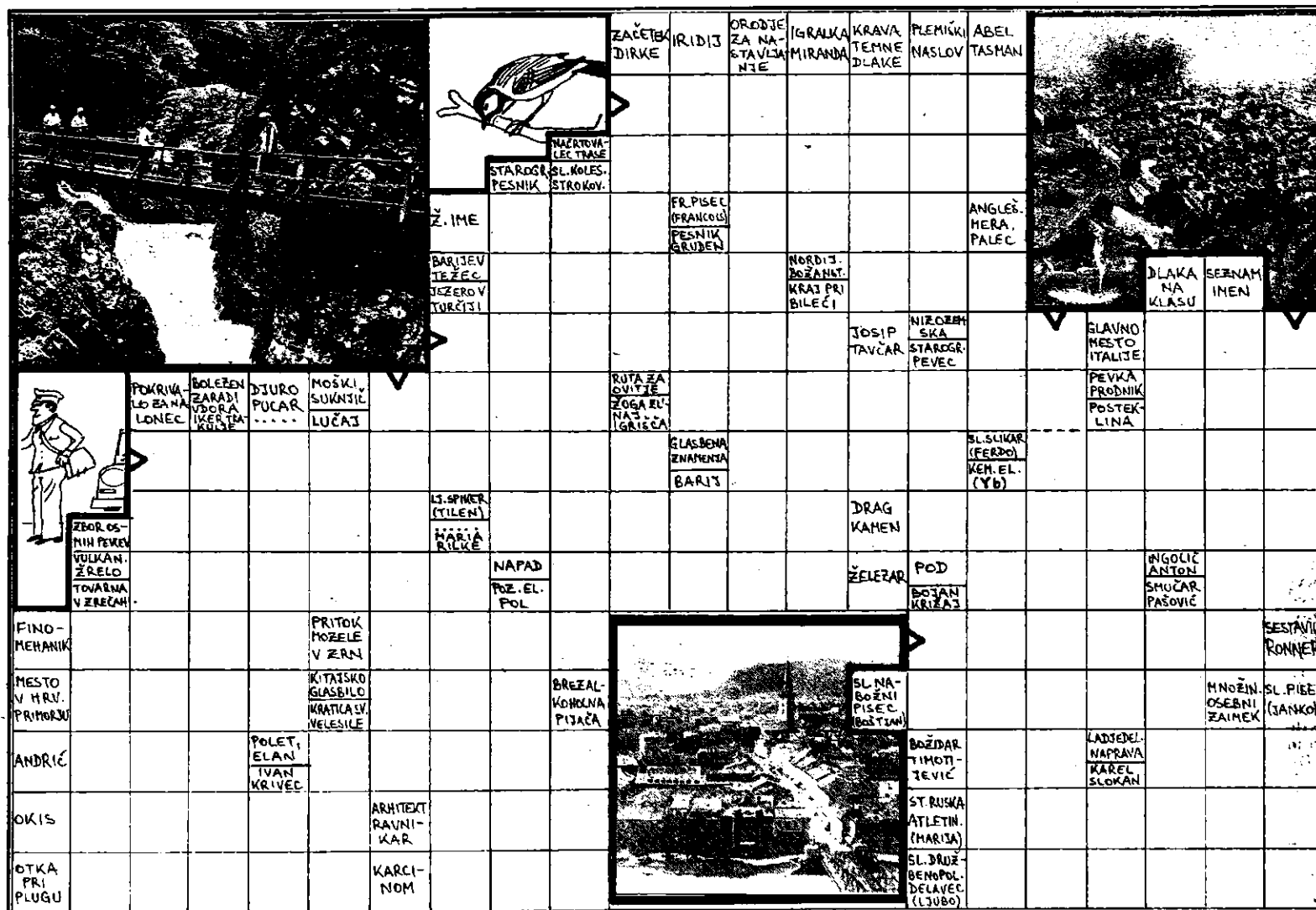
IBIKOS - starogrški pesnik zborovskih pesmi

ITKINA - starejša sovjetska atletinja (Marija)

KRELJ - slovenski protestantski, nabožni pisatelj (Boštjan, 1538 do 1587)

RIOCA - manjši kraj pri Bileci v BiH

SKUBIC - mlajši ljubljanski TV napovedovalec, voditelj Obzornika (Tilen)

									
1. ZAHVALA 2. ZAHVALA 3. ZAHVALA 4. ZAHVALA 5. ZAHVALA 6. ZAHVALA 7. ZAHVALA 8. ZAHVALA 9. ZAHVALA 10. ZAHVALA 11. ZAHVALA 12. ZAHVALA 13. ZAHVALA 14. ZAHVALA 15. ZAHVALA 16. ZAHVALA 17. ZAHVALA 18. ZAHVALA 19. ZAHVALA 20. ZAHVALA 21. ZAHVALA 22. ZAHVALA 23. ZAHVALA 24. ZAHVALA 25. ZAHVALA 26. ZAHVALA 27. ZAHVALA 28. ZAHVALA 29. ZAHVALA 30. ZAHVALA 31. ZAHVALA 32. ZAHVALA 33. ZAHVALA 34. ZAHVALA 35. ZAHVALA 36. ZAHVALA 37. ZAHVALA 38. ZAHVALA 39. ZAHVALA 40. ZAHVALA 41. ZAHVALA 42. ZAHVALA 43. ZAHVALA 44. ZAHVALA 45. ZAHVALA 46. ZAHVALA 47. ZAHVALA 48. ZAHVALA 49. ZAHVALA 50. ZAHVALA 51. ZAHVALA 52. ZAHVALA 53. ZAHVALA 54. ZAHVALA 55. ZAHVALA 56. ZAHVALA 57. ZAHVALA 58. ZAHVALA 59. ZAHVALA 60. ZAHVALA 61. ZAHVALA 62. ZAHVALA 63. ZAHVALA 64. ZAHVALA 65. ZAHVALA 66. ZAHVALA 67. ZAHVALA 68. ZAHVALA 69. ZAHVALA 70. ZAHVALA 71. ZAHVALA 72. ZAHVALA 73. ZAHVALA 74. ZAHVALA 75. ZAHVALA 76. ZAHVALA 77. ZAHVALA 78. ZAHVALA 79. ZAHVALA 80. ZAHVALA 81. ZAHVALA 82. ZAHVALA 83. ZAHVALA 84. ZAHVALA 85. ZAHVALA 86. ZAHVALA 87. ZAHVALA 88. ZAHVALA 89. ZAHVALA 90. ZAHVALA 91. ZAHVALA 92. ZAHVALA 93. ZAHVALA 94. ZAHVALA 95. ZAHVALA 96. ZAHVALA 97. ZAHVALA 98. ZAHVALA 99. ZAHVALA 100. ZAHVALA									

Krajevna skupnost se mora uveljaviti in razvijati kot temeljna samoupravna skupnost, v kateri uresničujejo delovni ljudje in občani skupne interese glede ustvarjanja pogojev za svoje življenje, delo in razvoj. S tem se bo uveljavila kot sestavina združenega dela in družbenoekonomskih odnosov socialističnega samoupravljanja. Ti odnosi se morajo izražati in uveljaviti v planih krajevnih skupnosti kot izrazu potreb in interesov občanov, katerih narava in družbeni pomen hkrati opredeljuje tudi vire njihovega financiranja. Interesi oziroma potrebe, ki so pogoj večje produktivnosti dela in povečanja dohodka, so hkrati interesi in obveznosti delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, ki jih morajo ti upoštevati že pri razporejanju dohodka in pri odločitvah o uporabi sredstev skupne porabe. Del interesov sodi v delovno področje samoupravnih interesnih skupnosti in se mora solidarno zadovoljevati v okviru združevanja dela in sredstev v njih in v okviru njihovih enot oziroma temeljnih skupnosti, del pa je po svojem pomenu tak, da sodi v uresničevanje obveznosti in odgovornosti občine kot celote. Največji del interesov in potreb pa bo v skladu z možnostmi stvar neposrednega združevanja dela in sredstev občanov v krajevnih skupnostih iz njihovih čistih osebnih dohodkov, kar bo krajevno skupnost uveljavljalo kot posebno interesno skupnost ljudi, ki živijo oziroma delajo na njenem območju. S tega vidika je pomembna tudi njena velikost in njena organiziranost, ki mora omogočati krajanom, da v njej izražajo in usklajujejo svoje interese in potrebe, jih med seboj neposredno soočajo in usklajujejo, se o njih sporazumevajo in dogovarjajo ter na tej podlagi tudi uresničujejo. Tako bodo plani njihovega razvoja postali realna sestavina njihovih medsebojnih pravic in obveznosti, ki so vključene in so del celotne družbene reprodukcije, v neposredni odvisnosti od rasti proizvodnje in dohodka, od produktivnosti dela in ki prav zaradi tega ne morejo biti togi, nepovezani in nesposobni slediti rezultatom, ki jih dosegajo organizacije združenega dela pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi. Te naloge so bistvenega pomena za uveljavljanje in delovanje komune kot samoupravne in temeljne družbenopolitične skupnosti, v kateri delovni ljudje in občani s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem ter po delegacijah in delegatih v občinskih skupščinah ter v drugih organih samoupravljanja ustvarjajo in zagotavljajo pogoje za svoje delo in življenje, z družbenimi plani usmerjajo družbeni razvoj ter urejajo tokove in odnose v družbeni reprodukciji, uresničujejo in usklajujejo svoje interese, zadovoljujejo skupne potrebe, izvršujejo funkcije oblasti in opravljajo druge družbene zadeve ter tako na samoupravnih osnovah vzpostavljajo v komuni oblast združenega dela.

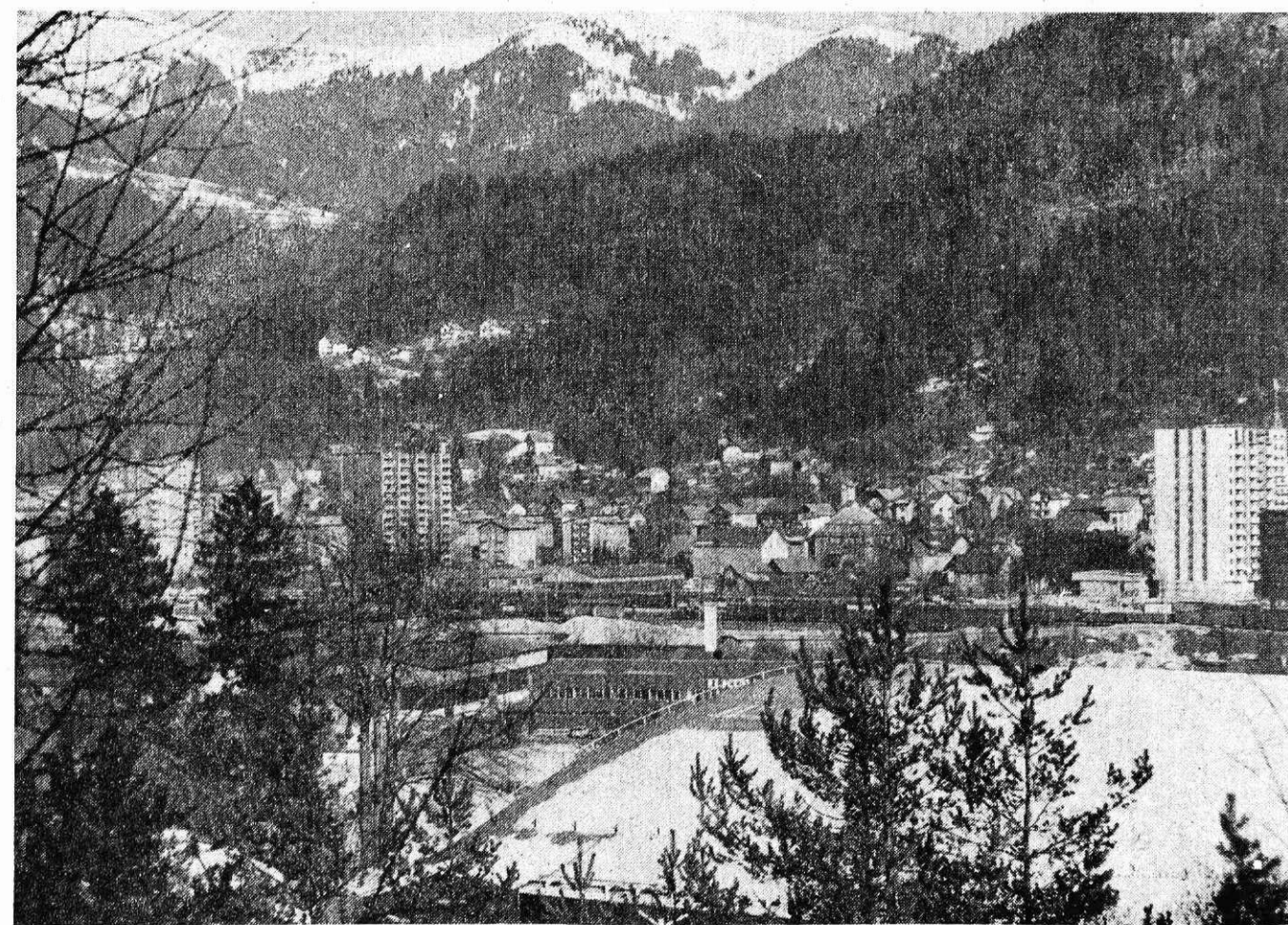
(Resolucija IX. kongresa Zveze komunistov Slovenije)

PREBIVALCEM KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ

**Z REFERENDUMOM
SE BOMO ODLOČALI
ZA BOLJŠE RAZMERE
ZA NAŠE OSEBNO
IZRAŽANJE
IN USTVARJANJE**

TISKANO KOT PRILOGA ŽELEZARJA 19/31 Z DNE 20. MAJA 1982

DELOVNI LJUDJE IN OBČANI – ČLANI SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA, KOMUNISTI, BORCI IN AKTIVISTI NARODNOOSVOBODILNE VOJNE, MLADINA – KRAJANI PLAVŽA

Za nami so večletna snovanja, uresničevanja pa tudi neuresničevanja potreb in želja, dela in razvoja našega samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja v oblikovanju sedanje krajevne skupnosti. Za nami so tudi večletna hotenja in spoznanja nujnosti, da se v vse bolj razvijajoči in številni krajevni skupnosti Plavž moramo opredeliti za tako organiziranost krajevne samouprave in družbenopolitične oblike delovanja, ki bodo vse bolj dostopne najširšemu krogu občanov. Za nami je široka politična in samoupravna aktivnost predvsem o vsebinskem preoblikovanju krajevne skupnosti. Številne razprave, še posebno v zadnjih mesecih so izpričale polno podporo predlogu za preoblikovanje in delitev krajevne skupnosti. Pred družbeno-politične organizacije — še posebno pred krajevno konferenco SZDL so se postavile zahteve, da pospešeno delujejo za preoblikovanje krajevne skupnosti.

Krajevna konferenca SZDL in skupščina krajevne skupnosti sta bili na osnovi teh ocen in analiz mnenja, da je predlog za preoblikovanje krajevne skupnosti dosegel tako zrelost, da ga utemeljeno lahko predložimo v sprejem delovnim ljudem in občanom Plavža. Zato je na predlog krajevne konference SZDL, dne 6. maja 1982 skupščina krajevne skupnosti v skladu z določili statuta KS sprejela sklep o razpisu referenduma, na katerem se bomo delovni ljudje in občani Plavža izrekli o predlogu preoblikovanja sedanje krajevne skupnosti v tri krajevne skupnosti.

V nedeljo, 13. junija 1982, se bomo med 7. in 19. uro odločili ali smo za nadaljnji razvoj naše samoupravne in

družbenopolitične organiziranosti. Z našo udeležbo na referendumu z odločitvijo ZA bomo dokazali našo socialistično zavest in odločno pripravljenost, da hočemo in želimo nadaljevati in uresničevati. Titovo in Kardeljevo pot graditve močne samoupravne socialistične družbe, katere temelji so v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

Socialistična zveza delovnega ljudstva kot široka fonta vseh organiziranih delovnih ljudi in občanov z zaupanjem in prepričanjem gleda na našo skupno odločitev za napredek samoupravljanja.

Občani Plavža smo na številnih odločitvah — volitvah in referendumu to že dokazali. Dokazali bomo našo zrelost in zavest, da hočemo in želimo razvijati trdno in močno samoupravno socialistično družbo, družbo svobodnega človeka — samoupravljalca, družbo boljšega in srečnejšega jutrišnjega dne, za nas in naše otroke.

Trdno smo prepričani, da bo ta zrelost in zavest dokazana tudi 13. junija 1982.

Krajevna konferenca SZDL
Krajevna organizacija ZZB NOV
Svet ZKS krajevne skupnosti
Organizacija ZSMS
Skupščina krajevne skupnosti PLAVŽ

Na podlagi 8. člena zakona o referendumu (Ur. list SRS št. 23/77) in 37. člena statuta krajevne skupnosti Plavž je skupščina krajevne skupnosti Plavž na predlog krajevne konference SZDL Plavž na seji dne 6. maja 1982 sprejela

SKLEP

O RAZPISU REFERENDUMA ZA RAZDELITEV KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ V TRI KRAJEVNE SKUPNOSTI

1. člen

Razpisuje se referendum za razdelitev krajevne skupnosti Plavž in ustanovitvi treh novih krajevnih skupnosti na tem območju. Predlog je za ustanovitev naslednjih novih krajevnih skupnosti:

- krajevna skupnost Staneta Bokala,
- krajevna skupnost Cirila Tavčarja,
- krajevna skupnost Mirka Roglja-Petka.

2. člen

Referendum se razpisuje za celotno območje krajevne skupnosti Plavž.

3. člen

Referendum bo v nedeljo, 13. junija 1982, od 7. do 19. ure, na glasovalnih mestih, ki jih določi volilna komisija krajevne skupnosti.

4. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo vsi delovni ljudje in občani, ki stalno živijo na območju krajevne skupnosti Plavž in ki so vpisani v splošni volilni imenik.

5. člen

Na pobudo krajevne konference SZDL Plavž in drugih družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti ter na osnovi razprav na zborih delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti skupščina krajevne skupnosti predlaga razdelitev krajevne skupnosti Plavž v tri naslednje krajevne skupnosti z naslednjo opredelitvijo območja:

1. Krajevna skupnost Staneta Bokala obsega:
Spodnji Plavž 1 — 24
Log Ivana Krivca 1 — 18
Zgornji Plavž 1 — 15
Žerjavec 1 — 10/a

ter ulice:

- Staneta Bokala 1 — 19
- Cesto na Golico 1 — 15
- Cesto maršala Tita 80, 82, 84, 86, 88, 90 — 115
- Cesto Cirila Tavčarja 10 — 21
- Cesto revolucije 10 — 20

Krajevna skupnost bo zajemala 3148 prebivalcev in 38 hiš v družbeni lastnini, ter 102 hiš v individualni lastnini.

2. Krajevna skupnost Cirila Tavčarja obsega:
Cesto Cirila Tavčarja 1 — 9
Cesto revolucije od 1 — 9
Cesto maršala Tita števil.: 69, 71, 73, 75, 79, 81, 83, 85, 87,

89

Kurilniško ulico števil.: 8, 15, 16, 17

Krajevna skupnost bi vključevala 4321 prebivalcev in imela 36 hiš v družbeni lastnini ter dve hiši v individualni lastnini.

3. Krajevna skupnost Mirka Roglja-Petka obsega:

- Cesto maršala Tita 29 — 68, 70, 72, 74, 76, 76/a, 78
- Cesto pod Mirco 1 — 8
- Ulico Mirka Roglja 1 — 5/a
- Kosovo ulico 1 — 15
- Murovo 1 — 30/a
- naselje Pejce 1 — 10

Ta krajevna skupnost bi vključevala 1435 prebivalcev in imela 33 hiš v družbeni lastnini ter 90 hiš individualnih lastnikov.

6. člen

Za postopek o glasovanju in izvedbi referenduma se smiselno uporabljajo določila zakona o volitvah in delegiranju v skupščine.

Volilna komisija krajevne skupnosti Plavž vodi referendum, ugotavlja rezultate in izdela zaključno poročilo o izidu referenduma za razdelitev krajevne skupnosti Plavž v tri nove krajevne skupnosti.

Glasovanje o referendumu vodijo na glasovalnih mestih volilni odbori za izvedbo glasovanja, ki jih imenuje volilna komisija v krajevni skupnosti Plavž.

7. člen

Za referendum glasujejo delovni ljudje in občani neposredno in tajno z glasovnico na kateri je naslednje besedilo:

Krajevna skupnost Plavž

Glasovnica

za referendum, dne 13. junija 1982, o razdelitvi krajevne skupnosti Plavž in ustanovitvi treh novih krajevnih skupnosti in sicer: krajevne skupnosti Staneta Bokala, krajevne skupnosti Cirila Tavčarja in krajevne skupnosti Mirka Roglja-Petka v katerih bomo delovni ljudje in občani uresničevali svoje pravice in dolžnosti ter potrebe in interese.

Glasujem

za

proti

Glasovalec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »za«, če se strinja z razdelitvijo krajevne skupnosti Plavž v tri nove krajevne skupnosti, besedo »proti« pa obkroži, če se s tem ne strinja.

8. člen

Glasovnice morajo biti overjene s štampiljko krajevne skupnosti Plavž.

9. člen

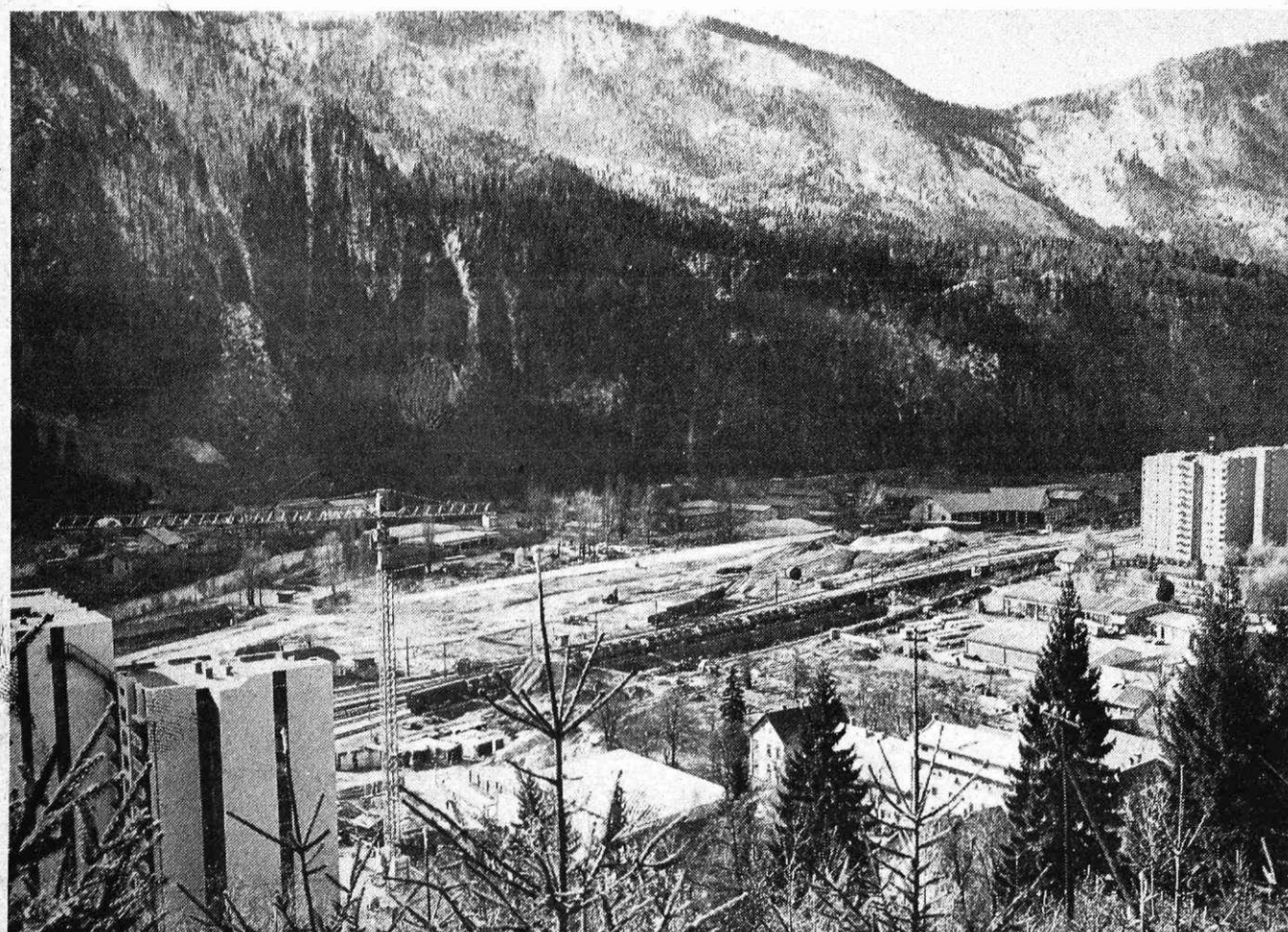
Izid referenduma se objavi v Uradnem vestniku Gorenjske.

10. člen

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi.

Številka: 304/R-82
Datum: 14/5-1982

Podpredsednica skupščine
Bojana POHAR

V krajevni skupnosti kakor tudi v drugih oblikah samoupravne organiziranosti delovni ljudje in občani upravljajo in razpolagajo z družbenimi sredstvi, se pravi odločajo o njihovi uporabi in jih združujejo s sredstvi, ki jih upravljajo delavci in delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Krajevna skupnost kot specifična samoupravna interesna skupnost delovnih ljudi in občanov v kraju, kjer stanujejo, je demokratična in samoupravna oblika uresničevanja in zadovoljevanja celotnega kompleksa neposrednih interesov in potreb ljudi, o katerih se neposredno, svobodno in enakopravno dogovarjajo in o katerih samostojno odločajo. Pri tem postaja krajevna skupnost vse bolj humana človeška skupnost, skupnost neposrednih človeških stikov, ki — v nasprotju s tendencami odtujenosti in osamljenosti, značilnimi za sodobno civilizacijo — postaja oblika humane integracije ljudi in solidarnega povezovanja ter sodelovanja delovnih ljudi in občanov v kraju, kjer prebivajo.

(Edvard Kardelj, Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja)

PREOBLIKOVANJE KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ

**KORAK NAPREJ
V RAZVIJANJU
HUMANIH
IN LJUDSKIH ODNOSOV
MED LJUDMI,
TEMELJEČIH
NA USTVARJALNI
GRADITVI
SAMOUPRAVNE
SOCIALISTIČNE
DRUŽBE**

Za razvoj socialistične samoupravne demokracije in posebej delegatskega sistema je bistven razvoj demokratičnih odnosov v krajevni skupnosti in občini. Krajevna skupnost mora — prek raznih oblik neposrednega sporazumevanja, dogovarjanja in odločanja — postati temeljna samoupravna skupnost ljudi, v kateri odločajo o vrsti vprašanj iz vsakodnevnega življenja in dela. Takšna krajevna skupnost, ki se v praksi čedalje bolj uveljavlja, je skupaj s temeljno organizacijo združenega dela temelj celotnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Zato je nujno, da je nadaljnji razvoj krajevnih skupnosti eno izmed temeljnih področij delovanja družbenopolitičnih organizacij.

Na podlagi samoupravne prakse v krajevni skupnosti se delovni ljudje in občani po svojih delegacijah in delegatih povezujejo z delovnimi ljudmi v drugih krajevnih in drugih samoupravnih skupnostih, določajo in usklajujejo skupne interese in potrebe predvsem v občini, potem pa tudi v širših družbenopolitičnih skupnostih.

*(Tovariš Tito na XI. kongresu Zveze komunistov
Jugoslavije, 20. junija 1978)*

CILJI PREOBLIKOVANJA IN OCENA UVELJAVLJANJA USTAVNE ZASNOVE KRAJEVNE SKUPNOSTI

Razvijati pristne ljudske in neposredne odnose med ljudmi je mogoče le v resnični vključitvi v samoupravno in družbenopolitično delo najširši krog delovnih ljudi in občanov. Ustavna načela nas obvezujejo, naši interesi in potrebe v krajevni skupnosti pa zahtevajo od nas vseh, da krajevno skupnost vse bolj uveljavljamo kot odprto samoupravno skupnost vseh delovnih ljudi in občanov, v kateri bomo lahko uveljavljali in uresničevali svoje in skupne interese ter potrebe. Uveljavljati svoje samoupravne in politične pravice ter dolžnosti ne glede na narodnost, družbeni položaj, nazorske in druge razlike.

Mnogoteri konkretni življenjski interesi in potrebe krajanov in delavcev v združenem delu morajo postati temelj in vsebina programov dela in razvoja naših krajevnih skupnosti ter osnova za samoupravno združevanje dela in sredstev.

Preoblikovanje naše krajevne skupnosti Plavž ima osnovni cilj vključiti v delo kar najširši krog delovnih ljudi in občanov pri uresničevanju skupnih potreb in interesov. Naši neposredni interesi in potrebe so zanesljivo predvsem na področjih: medsebojnih odnosov v hišah in naselju, pri urejanju okolja in drugega prostora (otroških igrišč, zelenic, nasadov ipd.) pri upravljanju in gospodarjenju s stanovanjskimi hišami, na področju otroškega varstva in socialnega skrbstva, zdravstvenega varstva, vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, na področjih prosvete in kulture, telesne kulture in rekreacije ter ne nazadnje na komunalnih in drugih področjih. Naši interesi in potrebe so tudi pri zadovoljevanju potreb občanov in njihovih družin, pri varstvu interesov potrošnikov, v krepitvi splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, v skrbni za varstvo okolja, kulturnih in zgodovinskih

spomenikov, pri upravljanju naprav in objektov v družbeni lastnini ter drugih zadev skupnega življenja in dela.

Navedeni interesi in potrebe, katerih reševanje neposredno koristi nam, našim družinam in širšim interesom samoupravne družbe, terjajo in zahtevajo tako samoupravno preobrazbo, ki bo omogočila, da se v ugotavljanje, usklajevanje in uresničevanje teh potreb in interesov aktivno vključi najširši krog delovnih ljudi in občanov.

Zavedamo se, da tam, kjer človek dela in kjer živi, tam se začneja samoupravljanje, ki sega iz temeljnih, delovnih in življenjskih celic na vse ravni in v vse oblike naše družbene organiziranosti, pa se v te temelje — obogatene s skupnimi spoznanji in širšimi družbenimi interesi — spet vrača. V našem vsakdanjem življenju vse bolj spoznavamo, da je samoupravljanje celovit družbeni odnos, ki ne trpi zapiranja v ozke meje ali zaprte kroge, pa tudi ne more ga biti na višjih ravneh, če ga ni v temeljnih skupnostih, kot je krajevna skupnost. Tukaj v osnovnih celicah se začneja: ob delu, ob gospodarjenju, ob reševanju konkretnih vsakodnevnih življenjskih vprašanj, pa tudi tistih, ki presegajo okvire krajevne skupnosti, občine ali republike. Tu v krajevni skupnosti se torej začneja oblikovati družina samoupravljalcev, ki se širi v občino, republiko in federacijo.

Uresničevanje teh ciljev je edino mogoče v ustreznem samoupravnem organiziranju, ki mora omogočiti vključitev in izpolnjevanje ustavnih pravic in dolžnosti najširšemu krogu krajanov.

Ob teh osnovnih spoznanjih dela in življenja, potreb in interesov, ki jih imamo v krajevni skupnosti, je prav da v kritični oceni in analizi, katera je nastala v sodelovanju precejšnjega števila občanov ugotovimo nekatere osnovne slabosti sedanje samoupravne organiziranosti.

7. Krajevna skupnost Plavž je izredno velika in številčna, saj danes šteje že skoraj 9000 prebivalcev. Velika večina prebivalstva se je naseljevala šele po letu 1950 in zelo intenzivno v zadnjih desetih letih. Zato tudi ni slučaj, da se medsebojno zelo malo poznamo in komuniciramo. To velja celo znotraj večjih stanovanjskih hiš in ožjih območij.

2. Takšne razmere se odražajo tudi v sedanjih samoupravnih in družbenopolitičnih dejavnostih. Saj je v ugotavljanje, usklajevanje in uresničevanje skupnih potreb in interesov vključen zelo ozek krog občanov, ki brez množične aktivnosti občanov ni v stanju razreševati cele vrste skupnih problemov, potreb in interesov, katerih uspešna uresničitev je mogoča v najširšem sodelovanju občanov. Spoznati moramo da moč krajevne skupnosti ni v velikosti in številčnosti prebivalstva, temveč in predvsem v njeni pristni in široki samoupravni organiziranosti, ki omogoča slehernemu, da v tej samoupravni organiziranosti aktivno deluje. V razpravah o oceni sedanjega stanja se je nemalokrat izpostavila primerjava, da dve-tri naše stolpnice po številu prebivalstva presegajo obseg marsikatero krajevno skupnost tudi v naši občini, ko pa pri tem ocenjujemo moč in vpliv teh stanovalcev na reševanju konkretnih vsakodnevnih življenjskih in širših vprašanj pa žal največkrat pridemo do spoznanja, da se tudi samoupravna aktivnost prične in neha pri nekaj članih hišnega sveta in redkih aktivistih krajevne skupnosti.

3. Logične in tudi objektivno upravičene so posledice sedanje samoupravne in politične organiziranosti v tako obsežni krajevni skupnosti, da kljub volji in pripravljenosti za delo skupščine delegatov, organov skupščine, kakor tudi vodstev družbenopolitičnih organizacij, ki predstavljajo le velik krog občanov — številne probleme in želje občanov ne morejo obvladovati niti ne v celoti poznati. Zato tudi ni slučajno, da

obstaja na Plavžu cela vrsta nerешenih zadev pa bodisi to od vzdrževanja stanovanjskih hiš, komunalnih zadev, kot so ceste in poti, otroška igrišča, pa vse do aktivnosti na področju družbene samozasčite ipd.

4. Navedeni in drugi problemi niso nastali danes. V naši krajevni skupnosti se s tem soočamo že vrsto let. Iskali smo razne rešitve. Menili smo, da je obvladovanje te problematike možno z oblikovanjem petih sosesk. Danes, po štirih letih obstoja, ugotavljamo, da soseske niso zaživele predvsem zaradi neopredeljenega položaja v krajevni skupnosti. Prihajalo je do podvajanja dela med soseskami in krajevno skupnostjo; družbenopolitične organizacije, razen SZDL, niso bile organizirane po soseskah ipd. Niso bile dorečene pristojnosti in materialna osnova sosesk. Pozitivna pa je ugotovitev, da smo v tem času dodobra spoznali, da je v manjših delih krajevne skupnosti mogoče voditi večjo aktivnost in dosegati dobre rezultate. Spoznali pa smo tudi, da v soseski ne moremo razviti take širine in vsebine samoupravnega delovanja, kot je z ustavo opredeljeno za krajevno skupnost.

Povzetek ocene in ugotovitve nas nedvoumno vodijo do spoznanja, da je vse skupne potrebe in interese mnogo lažje uresničevati v manjših prostorsko zaokroženih krajevni skupnostih. To spoznanje še posebno velja za nekatere prvenstvene interese kot so: samoupravljanje in gospodarjenje v stanovanjskih hišah, planiranje, obveščanje, ljudska obramba in družbena samozasčita, itd. Medtem ko bo na nekaterih drugih področjih potrebno tako kot že sedaj — razvijati ustrezno sodelovanje in koordiniranje dela med novo ustanovljenimi krajevnimi skupnostmi in sosednimi KS kot npr.: na področjih širšega komunalnega urejanja, šolstva, varstva interesov potrošnikov, itd.

S predlogom za preoblikovanje krajevne skupnosti Plavž v tri krajevne skupnosti si ne delamo utvar, da bo z našo skupno odločitvijo za preoblikovanje nova samoupravna

Pri uveljavljanju in uresničevanju ciljev preoblikovanja krajevne skupnosti se vsi skupaj zavedamo odločujoče vloge družbenopolitičnih organizacij, ki se morajo organizirati v vseh krajevni skupnostih. V novo oblikovani krajevni skupnosti se bodo v skladu s svojimi statuti organizirale in ustanovile najmanj po ena osnovnih organizacij zveze komunistov in ZSMS ter krajevna organizacija ZB NOV. Družbene organizacije (Rdeči križ, društvo prijateljev mladine, sekcije za družbeno aktivnost žensk, zveza rezervnih voj. starešin, itd.) in društva (balinarski klub, prostovoljno gasilsko društvo, gobarska družina itd.) v začetnem obdobju (nekateri tudi pozneje) ne bi organizirali po novonastalih KS, temveč bi se delegatsko povezovali v vse tri krajevne konference SZDL. Organiziranje teh po KS je stvar ocene, potrebe in odločitve teh družbenih organizacij in društev samih ob upoštevanju svojih ciljev in nalog, kar bo pokazal sam razvoj novo oblikovanih KS. Za primerjavo le navajamo zveza rezervnih voj. starešin, ki šteje preko 260 članov in so se zaradi spoznanja, da lahko boljše delajo, že organizirali v okvirih novoporojajočih krajevnih skupnosti.

Razvidno je, da bodo v krajevno konferenco SZDL izvolili svoje delegate delovni ljudje in občani organizirani v:

— hišah, ulicah, naseljih ali delih naselja ter iz drugih oblik delovanja SZDL

— osnovnih organizacijah ZKS, ZSMS, ZB NOV in sindikata

— družbenih organizacijah in društvih

Tak način organiziranosti družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij in društev omogoča širino in odprtost SZDL ter povezovanje vseh občanov v krajevni skupnosti v njihovi samoupravni aktivnosti.

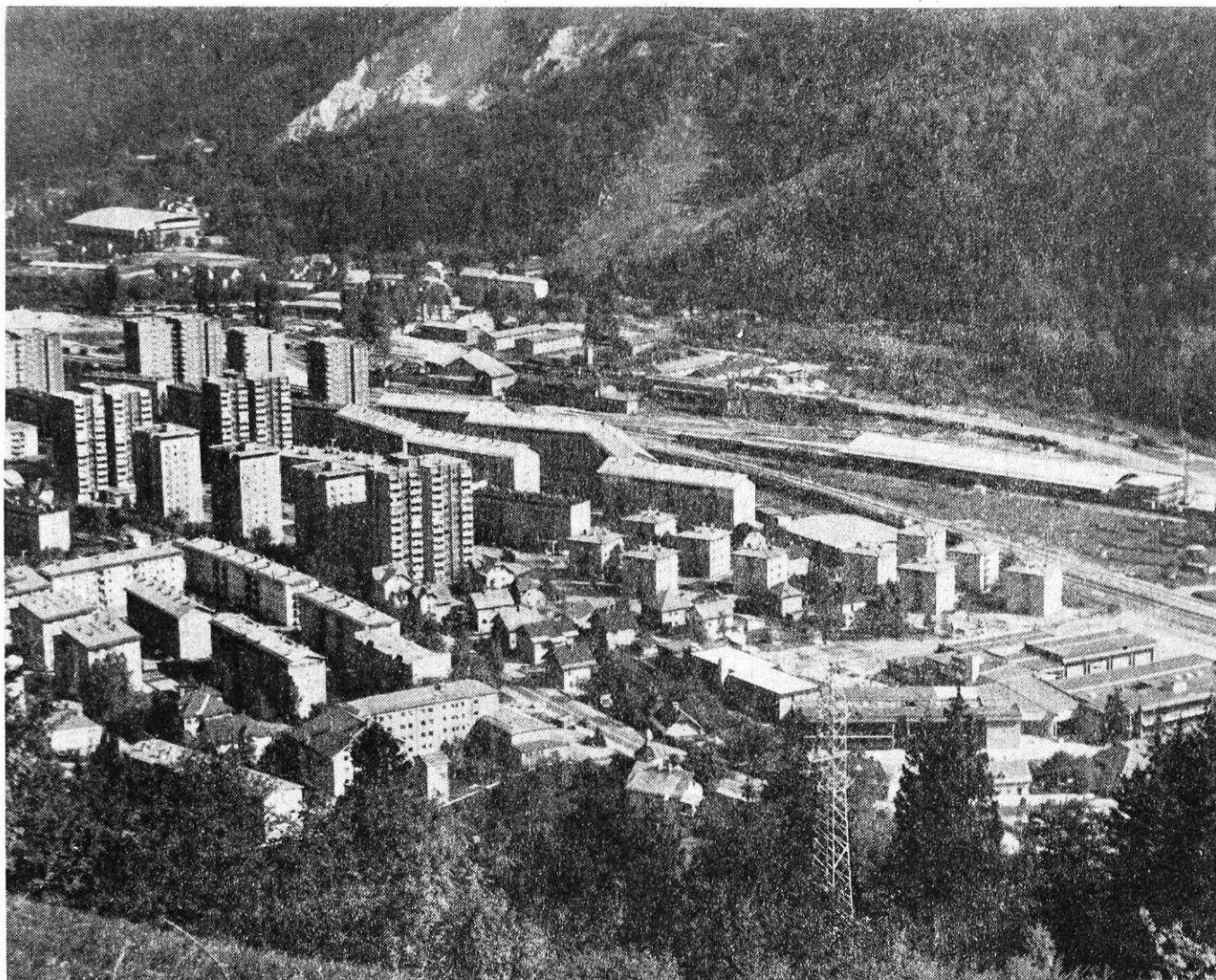
Načela organiziranosti ne omejujejo ali drobijo delo družbenih organizacij in društev temveč jih le tesneje povezujejo v družbenopolitično in samoupravno aktivnost krajevne skupnosti. Nekatere ustaljene oblike delovanja (praznovanje krajevnega praznika, dneva borcev, itd.) in nove potrebe bodo narekovale skupno koordiniranje dela političnih organizacij vseh treh krajevnih skupnosti.

Predlog preoblikovanja krajevne skupnosti Plavž, samoupravne in politične organiziranosti ne vsebuje vseh oblik dela in rešitev. Marsikatero, tudi pomembno vprašanje je ostalo še odprto. Na nekatera od teh bodo odgovorile izkušnje pri snovanju novih krajevnih skupnosti. Druga so zavestno omenjena le kot usmeritve, kot to npr.: vloga in naloge sveta stanovalcev KS, ali vloga samoupravnega organiziranja v okviru otroškega varstva, osnovnega šolstva ipd., ki je že sedaj organiziran iz več krajevnih skupnosti. Prav tako se skopo omenja uresničevanje skupnih interesov novo oblikovanih KS kot tudi širših interesov. Pri tem smo se zavedali tudi pomembne vloge usklajevanja in uresničevanja širših skupnih interesov in potreb, ki jo ima zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Jesenice. Pri tem pa moramo biti ob podanem predlogu vsi trdno prepričani, da ima celotni predlog preoblikovanja svoj in edini temeljni cilj, da tudi z organizacijsko preosnovo krajevne samoupravne in družbenopolitične dejavnosti hitreje razvijamo pristnejše ljudske, humane in neposredne odnose med nami, da omogočimo vključitev v aktivno in ustvarjalno delo graditve samoupravne socialistične družbe najširšemu krogu občanov, da v krajevni skupnosti kot odprti samoupravni skupnosti uveljavljamo in uresničujemo naše skupne interese in potrebe za boljši in srečnejši jutri.

Voditi nas morajo misli Edvarda Kardelja, iz njegove knjige Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki prodorno in prepričljivo dokazujejo smisel socialističnega samoupravljanja.

»Srečo človeku ne more dati niti država, niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj — da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.«

skupnosti in v širši družbeni skupnosti. Enakopravni člani skupnosti so vsi stanovalci ne glede na starost, lastniki etažnih stanovanj in uporabniki poslovnih prostorov.

Široka vloga skupnosti stanovalcev torej predstavlja v bistvu trojno vlogo:

a) je oblika sestajanja zbora delovnih ljudi in občanov, krajevne skupnosti, na katerem razpravljajo, dajejo predloge in pobude o najširših vprašanjih dela in življenja v krajevni skupnosti in širši družbenopolitični skupnosti.

b) Je sestanek stanovalcev hiše, na katerem stanovalci organizirano uresničujejo svoje pravice in dolžnosti pri gospodarjenju s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti. Skupnost stanovalcev v tej vlogi ima samoupravni organ — zbor stanovalcev, ki ga sestavljajo po en polnoletni delegat vsakega stanovanja in poslovnega prostora. Organa skupnosti stanovalcev sta še hišni svet in odbor samoupravne delavske kontrole, ki ju voli zbor stanovalcev. Zbor stanovalcev izvoli tudi delegata v svet stanovalcev KS.

c) Je sestanek članov SZDL, kot oblika dela krajevne konference SZDL, ki ima svoj odbor. V manjših enotah sestanek vodi izvoljeni delegat za krajevno konferenco SZDL. V večjih hišah sta lahko tudi aktivna zveze komunistov in ZSMS, kjer so za to podani pogoji. V vsakem primeru pa kot organizirana družbenopolitična skupnost na sestanku članov SZDL izvoli delegata v krajevno konferenco SZDL.

Delovni ljudje in občani lastniki individualnih stanovanjskih hiš v ulicah in naseljih se organizirajo v zbor delovnih ljudi in občanov v okviru naselja, dela naselja, ulice ali več ulic. Ti zbori delujejo v bistvu v dvojni vlogi.

— kot zbor delovnih ljudi in občanov, ki poleg že opisane vloge izvolijo delegata ali več delegatov v skupščino krajevne skupnosti,

— kot sestanek članov SZDL, ki izvoli odbor SZDL in delegata ali več delegatov v krajevno konferenco SZDL in v okviru družbenopolitične aktivnosti je prav tako možno organizirati aktivna zveze komunistov in ZSMS, kjer so za to dani pogoji.

Predlagane pobude in oblike samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja občanov so le osnovna izhodišča za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v krajevni skupnosti, katero moramo vse bolj uveljaviti kot odprto samoupravno skupnost vseh delovnih ljudi in občanov. V tako vsebinsko preoblikovanje in snovanje novih krajevnih skupnosti se bodo morali aktivno vključiti predvsem SZDL in komunisti v hišah in naseljih.

5. KRAJEVNA SKUPNOST IN DELEGATSKI SISTEM

Novo oblikovane krajevne skupnosti bodo oblikovale samostojne delegacije za zbor krajevnih skupnosti skupščine občine. Vsaka delegacija bo na sejo zbora delegirala po dva delegata.

Vse novo oblikovane KS oblikujejo posebne delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, ki bodo delegirale v zbor uporabnikov vsaka po enega delegata.

V statutih KS bo opredeljena sestava in število delegatov ter metode in oblike dela delegacij. Ocenjujemo, da se bo za posamezne specifične družbene dejavnosti pokazala potreba, da se v interesu vseh delegacij sestajajo skupaj zaradi usklajevanja stališč in mnenj do danih vprašanj, ki se bodo pred njimi pojavila.

VLOGA IN ORGANIZIRANOST DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ, DRUŽBENIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV KOT ENOTNE FRONTE ORGANIZIRANIH SOCIALISTIČNIH SIL

Temeljne funkcije družbenopolitičnih organizacij, določene z ustavo ter njihovimi statutarnimi in drugimi dokumenti, se najbolj neposredno uresničujejo prav v krajevnih skupnostih, v delovanju njihovih krajevnih organizacij. Družbenopolitične organizacije so eden od najodgovornejših nosilcev uresničevanja samoupravnega preoblikovanja krajevne skupnosti. S svojimi dokumenti in stališči določajo tako svoje specifične kot skupne družbene naloge in akcijske usmeritve. Z medsebojnim dogovarjanjem uresničujejo politično in akcijsko enotnost vseh socialističnih sil v socialistični zvezi delovnega ljudstva, kot skupni enotni fronti, demokratične zveze vseh delovnih ljudi in občanov.

obstaja na Plavžu cela vrsta nerešenih zadev, na katere to od

organiziranost občanov v celoti kar čez noč zaživela. Potrebno bo mnogo dela in večje zavesti slehernega občana. Spoznati bomo morali da pomeni krajevna skupnost kraj, kjer živimo, kjer se poraja in prepleta vsa širina naših potreb in interesov, da ta kraj hočemo s skupnimi močmi preoblikovati v resnično temeljno celico naše samoupravne ureditve, kjer bo omogočeno z delom in gospodarjenjem reševati številna konkretna vsakodnevna vprašanja, ki nas vodijo v boljši in srečnejši jutri.

Pri tem preoblikovanju bo odločujočo vlogo morala imeti SZDL in v njej organizirane družbenopolitične organizacije in društva. Še posebno če upoštevamo, da to politično silo na Plavžu predstavlja skoraj 6000 članov SZDL, od katerih je nad 800 članov zveze komunistov, nad 600 članov zveze borcev, nad 4500 članov zveze sindikatov, nad 2000 mladine, več

kot 260 rezervnih vojaških starešin, itd. Tako velika organizirana politična sila nam zagotavlja, da moremo in moramo v našem skupnem življenjskem interesu, naše krajevne skupnosti, v katerih živimo, tako organizirati in razvijati, da bo resnično omogočeno slehernemu delovnemu človeku in občanu uveljaviti svoje ustavne pravice in dolžnosti.

Krajevna konferenca SZDL za zaupanjem pričakuje od slehernega krajana, da bo z udeležbo na referendumu in odločitvijo za nadaljnji razvoj naših samoupravnih odnosov, dal svoj prispevek v graditvi Titove samoupravne socialistične Jugoslavije.

Krajevna konferenca SZDL
Plavž

V krajevni skupnosti delovni ljudje in občani odločajo o uresničevanju svojih skupnih interesov in o opravljanju nalog ter o solidarnem zadovoljevanju skupnih potreb na naslednjih področjih: medsebojni odnosi v naselju, urejanje naselij in drugega prostora ter prebivanje, upravljanje stanovanj, otroško varstvo in socialno skrbstvo, zdravstveno varstvo, vzgojo in izobraževanje, prosveta in kultura, javno obveščanje, telesna kultura ter rekreacija, komunalne in druge dejavnosti za neposredno zadovoljevanje njihovih potreb ter potreb družin in gospodinjstev, varstvo interesov potrošnikov in uporabnikov, splošni ljudski odpor in družbena samozaščita, varstvo človekovega okolja, kulturnih in zgodovinskih spomenikov, upravljanje stvari v družbeni lastni in druga področja skupnega življenja in dela; in sprejemajo programe in plane razvoja te skupnosti, s katerimi določijo tudi način združevanja in uporabe sredstev in dela za opravljanje posameznih skupnih nalog.

Skupne potrebe, interese in naloge na posameznih področjih skupnega življenja in dela opredelijo delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti s statutom te skupnosti v skladu z ustavo, s statutom občine in z zakonom.

(73. člen ustave SR Slovenije)

PREDLOG PREOBLIKOVANJA KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ

Prve iniciative in pobude segajo že v leto 1978 in preje. Resneje smo o nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov in družbenopolitične aktivnosti govorili v decembru 1980 na letni programski konferenci SZDL krajevne skupnosti Plavž, ki je sprejela zamisel za preoblikovanje krajevne skupnosti kot svojo programsko nalogo. Spomladi leta 1981 je bil izdelan prvi osnutek izhodišč, na osnovi česar je bila imenovana posebna komisija, ki je na osnovi analiz in ocen dosedanjega dela pripravila predlog preoblikovanja krajevne skupnosti.

Na lanski novembrski letni programski konferenci SZDL je bil osnutek predloga obravnavan. Osnutek je vseboval dve možni varianti. Preoblikovanje krajevne skupnosti na pet ali na tri krajevne skupnosti. Krajevna konferenca se je opredelila za varianto treh krajevnih skupnosti in zahtevala od predsedstva krajevne konference SZDL da predlog dopolni in ga predloži zborom občanov ter družbenopolitičnim organizacijam v razpravo. V drugi polovici januarja do 10. februarja je bila organizirana široka javna razprava v vseh družbenopolitičnih organizacijah in na sedemdesetih sestankih zborov stanovalcev in naselij. Razprave se je udeležilo približno 1500 delovnih ljudi in občanov. O predlogu sta razpravljala tudi predsedstvo občinske konference SZDL in občinski komite ZKS Jesenice.

Na podlagi ocene in analize uveljavljanja ustavne zasnove KS Plavž, ob upoštevanju kriterijev za preoblikovanje in pripomb javne razprave se predlaga, da se KS Plavž preoblikuje v tri krajevne skupnosti in sicer:

KRAJEVNA SKUPNOST STANETA BOKALA, ki bo imela 3148 prebivalcev, 38 stanovanjskih hiš družbene lastnine in 102 hiši v individualni lastni.

KRAJEVNA SKUPNOST CIRILA TAVČARJA s 4321 prebivalci, 36 hišami v družbeni lastni in dve hiši v privatni lasti.

KRAJEVNA SKUPNOST MIRKA ROGLJA-PETKA s 1435 prebivalci 33 hišami v družbeni lastni in 90 hišami v individualni lastni. Op.: Z dograditvijo središča — Center II se bo po oceni povečalo število prebivalcev na 1900 — 2000.

PREDLOG POIMENOVANJA KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Krajevna konferenca SZDL in skupščina delegatov sprejemata stališče letne konference krajevne organizacije zveze borcev NOV Plavž in predsedstva občinskega odbora ZZB NOV

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST IN DELEGATSKI SISTEM V NOVIH KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

1. SKUPŠČINA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Skupščina delegatov je najvišji samoupravni organ v krajevni skupnosti. Sestava skupščine temelji na delegatski zasnovi, ki mora izražati vse bistvene dejavnike, ki tvorijo krajevno skupnost. Zato bodo v skupščino krajevne skupnosti izvolili svojega delegata:

- vsaka hiša v družbeni lasti in občani posameznih naselij ali delov naselij,
- delavci temeljnih in drugih organizacij združenega dela, ki delujejo na območju krajevne skupnosti in delavci tistih temeljnih organizacij izven območja krajevne skupnosti katerih delavci bivajo v krajevni skupnosti (npr. TOZD Železarne)
- družbenopolitične organizacije in društva v KS.

Podrobna opredelitev števila delegatov bo določena v statutu KS. Skupščine novih KS bodo po oceni šteje med 50—65 delegatov.

2. ORGANI IN TELES SKUPŠČINE

a) SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI je izvršilni organ skupščine, ki je odgovoren za izvajanje sklepov skupščine in dogovorov ter za stanje na posameznih področjih dela krajevne skupnosti.

b) KOMISIJE, ODBORI IN DRUGA DELOVNA TELES

Pri svetu krajevne skupnosti bodo delovale komisija za planiranje, za urbanizem in komunalno gospodarstvo, za zdravstvo in socialno varstvo in po potrebi druge.

Pri skupščini bodo delovala telesa za nekatera širša vprašanja kot npr.: komite za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, komisija za statutarne vprašanja, za priznanja in odlikovanja in druge.

Število organov skupščine in sveta krajevne skupnosti bodo narekovala potrebe. Pripomniti je, da bodo nekatere specifične dejavnosti treh krajevnih skupnosti zahtevale medsebojno koordinacijo dela ali skupni organ kot npr.: svet za vzgojo in izobraževanje ipd.

3. OBLIKE SAMOUPRAVNEGA DELOVANJA OBČANOV V KRAJEVNI SKUPNOSTI

Ko opredeljujemo vlogo skupščine KS, njenih organov in delovnih teles je potrebno opredeliti tudi vlogo sveta stanovalcev pri krajevni skupnosti in sveta potrošnikov. Ta dva sicer nista neposredna organa skupščine, sta pa še kako važna pri novi vlogi krajevne skupnosti.

Svet stanovalcev pri KS je delovno telo v katerem se izražajo skupni interesi vseh stanovalcev v KS. Delegate v svet volijo in razre-

šujejo zbori stanovalcev. Svet se povezuje tudi z drugimi organi v KS, predvsem pa se v njem soočajo in usklajujejo interesi stanovalcev (vzdrževanje hiš, zaščita, itd.) ter oblikujejo smernice in stališča za delegacijo KS v skupščine občinske samoupravne stanovaljske skupnosti.

Svet potrošnikov je neposredna oblika za uresničevanje varstva in koristi potrošnikov — krajanov KS. Delegate volijo zbori občanov hiš in naselij. Zaradi specifičnosti dejavnosti trgovine in storitev, pomembne za vse tri krajevne skupnosti, kaže potreba da imajo vse tri KS skupni svet potrošnikov v katerega izvolijo svoje delegate.

4. SAMOUPRAVNO DELOVANJE ZBOROV DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV V HIŠAH, ULICAH IN NASELJIH

Zbori delovnih ljudi in občanov predstavljajo osnovo za ugotavljanje, usklajevanje in uresničevanje skupnih potreb in interesov najširšega kroga delovnih ljudi in občanov. S tem ciljem se organizirajo zbori občanov v hišah v družbeni lastnini in v posameznih naseljih. Zbori predstavljajo temeljno delegatsko bazo za skupščino krajevne skupnosti in za krajevno konferenco SZDL. Celotna družbenopolitična in samoupravna aktivnost občanov v novih krajevnih skupnostih bo slonela na ustrezno organiziranih stanovalcih v hišah v družbeni lastnini in individualnih lastnikih stanovaljskih hiš po ulicah, naseljih oz. delih naselij. Stanovalci v hišah (bloki, stolpiči, stolpnice) v družbeni lastnini predstavljajo več kot 85 % vseh občanov, ki bodo uresničevali svoje samoupravne pravice in obveznosti ter družbenopolitične aktivnosti v ustrezni organiziranosti v okviru hiše.

Izhodišča teh načel organiziranosti samoupravnega delovanja zborov delovnih ljudi in občanov temeljijo v ustavnih zasnovah krajevne skupnosti, stanovaljski in drugi zakonodaji, kakor tudi v statutu SZDL Slovenije. Z zakonom o stanovaljskem gospodarstvu smo dobili novost na področju stanovaljske samouprave — skupnost stanovalcev. Gre za zakonsko določilo, ki obvezuje stanovalce stanovaljskih hiš, ki imajo pet ali več stanovanj v družbenem upravljanju, da ustanovijo skupnost stanovalcev.

Skupnost stanovalcev je pravna kategorija in hkrati osnovna celica samoupravljanja stanovalcev, pa tudi skupnost v kateri potekajo samoupravni procesi in se uresničujejo samoupravni družbenoekonomski in družbenopolitični odnosi pomembni za vključevanje delovnih ljudi in občanov v samoupravljanje v krajevni

Jesenice in predlagata da se nove krajevne skupnosti poimenujejo po revolucionarjih — padlih borcih Plavža in sicer:

- KRAJEVNA SKUPNOST T STANETA BOKALA
- KRAJEVNA SKUPNOST CIRILA TAVČARJA
- KRAJEVNA SKUPNOST MIRKA ROGLJA-PETKA.

Utemeljitev:

Sedanje območje KS Plavž se je po osvoboditvi v novi Titovi Jugoslaviji razraslo iz relativno majhnih naselij v veliki stanovaljski pa tudi industrijski del mesta Jesenic. Izgrajenih je bilo 107 velikih stanovaljskih objektov, vrsta industrijskih in splošnodružbenih objektov in drugo. Po številu predstavlja skoraj tretjino prebivalcev občine Jesenice. Zato ni slučajno, da se je že pri oblikovanju predloga in v javnih razpravah poudarjalo in predlagalo, da se nove krajevne skupnosti poimenujejo po revolucionarjih — padlih borcih Plavža.

POGOJI ZA DELO NOVOOBLIKOVANIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

1. Prostori

Za vse tri krajevne skupnosti bi strokovno administrativna dela in naloge opravljali v sedanjih prostorih KS Plavž, kjer bi uredili osnovne pogoje za delo treh krajevnih skupnosti — arhiv, blagajne za zaupne dokumente. Prostor za sestajanje ostajajo isti, kot smo jih uporabljali že v dosedanjem delu krajevne skupnosti in to: vrtarnica bolnice, COŠ Tone Čufar, prostori občinskih družbenopolitičnih organizacij, kino Plavž, sejna in konferenčna dvorana skupščine občine, sejna soba SIS in prostori hotela Pošta na Jesenicah. Z ustrezno aktivnostjo vodstev novooblikovanih KS pa je možno za uporabo dobiti tudi druge prostore organizacij združenega dela.

Kljub navedenim prostorskim možnostim, so na opozorila javne razprave, skupščina KS in družbenopolitične organizacije,

izpostavile pri preoblikovanju KS Plavž v tri krajevne skupnosti resno vprašanje prostorov, ki pa jih brez pomoči skupščine občine Jesenice sami ne moremo rešiti. Zato je skupščina krajevne skupnosti sprejela sklep, s katerim upravičeno pričakuje in zahteva od izvršnega sveta ter upravnih organov občine Jesenice, da se pregleda prostorska problematika in potrebe ter se dobi rešitev za normalno delo novih krajevnih skupnosti. Nekatera zagotovila so dana, vendar bo potrebno pri tem vztrajati.

2. Opravljanje strokovno-administrativnih del in nalog:

Strokovno-administrativna dela za nove KS bosta opravljala dva delavca kot doslej. Pri tem pa vztrajamo na zahtevi, da se računovodska dela za vse krajevne skupnosti v občini združijo na enem mestu. Tako oblikovana računovodska dela bi se pričela opravljati s 1. januarjem 1983 po zagotovilih skupščine občine Jesenice.

V obdobju priprav na referendum do konstituiranja novih krajevnih skupnosti bi se povečal obseg administrativnih del, predvsem za družbenopolitične organizacije opravljal na vodstvih občinskih DPO in v administraciji SIS, katerih sedeži so v KS. V nobenem primeru pa ne bi povečali števila zaposlenih v novooblikovanih krajevnih skupnostih.

3. Financiranje

Za letošnje leto je na zahtevo delegatov naše krajevne skupnosti, zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Jesenice sprejel pogojni sklep, da se poviša dotacija iz proračuna občine in namensko združena sredstva za financiranje dejavnosti v krajevni skupnosti. S sprejemom odločitve za preoblikovanje krajevne skupnosti je tudi pogoj zbora krajevnih skupnosti izpolnjen in so zagotovljena dodatna namenska sredstva za aktivnosti v času priprav na referendum, za izvedbo referenduma do konstituiranja novih krajevnih skupnosti.

V naslednjih letih se bodo obravnavali programi dejavnosti in stroški za nove tri krajevne skupnosti po merilih in kriterijih, ki veljajo za vse krajevne skupnosti v občini.

SKUPŠČINA KS IN DELEGATSKI SISTEM

